

Masteroppgave 2018

Balansekunst i uoversiktlig farvann

Sigrun Farstad Gregori

Kulturmøte

Antall ord: 41170

**HØGSKULEN
I VOLDA**

Til Sarah Angelina og Paul Benjamin

Takk for at dere har lært meg at livet er meningsfylt, lærerikt og godt!

Ikke ta informasjon for gitt. Tenk kritisk, ikke ved å være negative, men ved å være nysgjerrige. Husk alltid å stille spørsmål ved kildene som uttaler noe. Hvem kan dere stole på? Autoriteter? Vitenskapen? Kritisk tenkning er mer enn vitenskapelige prinsipper. Det handler om å være i stand til å vurdere sine egne forestillinger om verden.

Mamma

Sammendrag

I denne masteroppgaven har jeg sammenlignet tre norske, tre tyske og tre amerikanske avisers pressedekning av *Israels bording av Gazakonvoien i 2010 hvor ni aktivister ble drept av israelske soldater*. Målet for oppgaven har vært å forstå hvordan pressedekningen var. Jeg har undersøkt hvilke kvantitative forskjeller det var i omfanget av dekningen; var det store forskjeller i kildevalg og vinkling, og skilte avisene mellom meningsbærende artikler og nyhetsstoff? Til sist har jeg analysert hvilke tolkningsrammer som ble brukt i fremstillingen av hendelsen.

Analysen viste at det var ubalanse i dekningen både i kildeutvalg og partiskhet. Det var størst medieinteresse for hendelsen i Norge. Norske aviser var mer samstemte i sin fremstilling av hendelsen enn det tyske og amerikanske aviser var. Jeg har også funnet ut at de ledende avisenes vinkling av hendelsen i stor grad sammenfalt med utenrikspolitikken landene fører.

Summary

This master thesis analyses the difference in coverage in three Norwegian, three German and three American newspapers of an incident in 2010, when Israel boarded a ship convoy on its way to Gaza and nine people were killed. I have investigated the quantitative differences, whether there are major differences in source selection, and how the newspapers framed their stories.

I found that there is an imbalance in coverage both in terms of source selection and bias. Norwegian newspapers covered the event most prominently, and there was a higher degree of similarity in coverage than in the German and American examples. The analysis also shows that the leading newspapers' framing of the incident largely coincided with their countries' foreign policy.

Forord

Jeg er en globetrotter. Jeg har reist mye og har bodd 10 år i fire forskjellige land. Jeg har jobbet som journalist og senere med PR og kommunikasjon. Dette preger mitt syn på nyhetsformidling. Jeg elsker å lese aviser og høre på nyhetspodcaster. Jeg er opptatt av at journalistikken skal bidra til å øke min kunnskap. Jeg liker ikke ensidighet. Jeg mener at det ikke er journalistikkens oppgave å sementere fordommer, men å opplyse. Journalister og forskere er preget av sin kulturelle bakgrunn, det vil si at de er preget av de holdningene, verdiene og normene som er rådende i samfunnet de lever i. I min masteroppgave har jeg derfor ønsket å finne ut om norske journalister dekker internasjonale begivenheter annerledes enn journalister i andre land. Et område som egner seg godt for en slik analyse er konflikten mellom israelere og palestinere. Her møter vi geopolitiske problemstillinger og moralske utfordringer som gjør at journalistene har en krevende oppgave.

Når man sitter i sin egen lille boble og skal fordype seg i et noe snevert tema, er det luksus å kunne sparre med en person som har mye kunnskap og interesse for det man driver med. Det har derfor vært en opptur å ha Rolf Werenskiold som veileder. Tusen takk for gode og konstruktive faglige innspill i prosessen med å ferdigstille oppgaven.

Jeg er også imponert over Høgskulen i Volda. Administrasjonen ved Høgskulen har vært positiv, ryddig, fleksibel og løsningsorientert, noe som har gjort det mulig for en voksen deltidsstudent med et hektisk liv å fullføre denne masteroppgaven.

Til slutt, en varm takk til min kjære mann, Torkil, og venner som har støttet meg i prosessen.

Innhold	Side
Innledning	5
Problemstilling	9
Materialet og avgrensning	10
Forskning	13
Teoretiske perspektiver	22
Metode	43
Del I Bakgrunn for hendelsen	48
Territoriell konflikt på sjø og land	52
Blokade av Gazastripen	55
FNs rapport om Israels bording av Gazakonvoien	57
Journalistiske utfordringer i krevende landskap	61
Del II Omfanget av dekingen	61
Norske aviser	63
Tyske aviser	69
Amerikanske aviser	75
Oppsummering av omfanget av nyhetsdekingen	86
Del III Fremstillingen av bordingen	87
Norske aviser	88
Tyske aviser	107
Amerikanske aviser	122
Oppsummering av likheter og ulikheter i fremstillingen av hendelsen	140
Konklusjon og avsluttende refleksjoner	143
Litteratur	148
Vedlegg	163

Innledning

Den frie presse er en av grunnpilarene i demokratiske samfunn. Et demokrati forutsetter meningsytringer i det offentlige rom. Det er vanlig å skille mellom nyheter og meningsytringer. Det er en forventning blant folk i Norge at nyhetsreportasjer skal gjenspeile virkelige hendelser på en etterrettelig måte og ikke være preget av journalistens personlige meninger eller politiske ståsted. Den amerikanske journalisten og nyhetsanker i CBS Evening News, Walter Cronkite, pleide å avslutte nyhetssendingene med uttalelsen ”That’s the way it is.” Men var det virkelig slik det var?¹ Bli nyheter rapportert objektivt uten å formidle verdier og meninger - bortsett fra de som blir publisert i lederartiklene? Kanskje det ikke var slik det var? Kanskje ble nyheten presentert på en subjektiv måte og en annen journalist eller nyhetskanal ville ha presentert hendelsen annerledes?

Hendelser som blir toppnyheter over hele verden involverer ofte aktører med ulike ståsted. Det er få konflikter som får så mye pressedekning som konflikten mellom Israel og de palestinske områdene, og som skaper så sterke følelser. Både publikum og pressen havner ofte i to leire. De som forsvare Israel og de som kjemper for palestinerne sak. I Norge blir pressedekningen av ulike begivenheter i området heftig debattert. Israels venner hevder at vestlige og særlig norske medier er partiske; at Israel er blitt en syndebukk som taper i PR-krigen iscenesatt av palestinske støttegrupper. Sympatisører med palestinere har de senere år stort sett vært fornøyd med pressedekningen.² Før staten Israel ble grunnlagt tenderte norsk presse til å være jødefiendtlig,³ mellom 1948 og 1978 ble pressen anklaget for å være Israelsvennlig.⁴

Sett i lys av dette har jeg ønsket å se om norske aviser skiller seg fra andre lands aviser i pressedekningen i hendelser hvor israelere og palestinere er involvert. Jeg har derfor sammenlignet nyhetsdekningen av sammenstøtet mellom israelere og

---

¹ Werenskjold, 2011: 1

² https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2373243/master_moerstolk.pdf?sequence=1 2015:77 Sist besøkt 11.02.2018

³ <http://www.presstidsskrift.no/content/uploads/pub/2018/08/NPF-tidsskrift-24-2015.pdf> Sist besøkt 13.11.2018

⁴ <https://forskning.no/meninger/kronikk/2009/01/fra-offer-til-skurk-staten-israel-i-norsk-presse> Sist besøkt 12.03.2018

palestinaaktivister på skipet Mavi Marmara 31. mai 2010 i norske, tyske og amerikanske aviser.

«Midtøsten er et av de områder i verden med størst tetthet av journalister og høyest kontinuitet i deknningen,» skriver Elisabeth Eide og Anne Hege Simonsen i boken *Verden skapes hjemmefra*, hvor de har studert pressedekningen av den ikke-vestlige verden i norsk presse 1902-2002. De hevder at Israel er nøkkelfaktoren for medieinteressen i Midtøsten og dokumenterer at Israel står for 20 prosent av den totale Midtøsten-dekningen i Norge i perioden de har studert. Ingen andre land blir dekket like hyppig.⁵

Leger Uten Grenser lanserte i 2006 en liste over de mest underrapporterte krisene i verden. Organisasjonen hevdet at Israel-Palestina konflikten fikk «uforholdsmessig» stor plass i det vestlige nyhetsbildet sammenlignet med omfanget av menneskelig lidelse. En undersøkelse gjort av Observer Norge viste at 91,5 prosent av utenriksdekningen i norske medier i 2006 var viet Midtøsten, Irak og Afghanistan. De mange glemte humanitære krisene måtte kjempe om de resterende 8,5 prosentene av spalteplassen.⁶

Jeg vil bruke NRK som eksempel for å illustrere utfordringene pressen har i sin Midtøstendekning. NRK er premissleverandør for utenriksnyheter fordi statskanalen er en av få medier med egen korrespondent i regionen. NRK har imidlertid fått klager på at deknningen av konflikten mellom israelere og palestinere er ubalansert. Det er Kringkastingrådetets oppgave å behandle klagene. Rådets mandat er nedfelt i Lov om kringkasting av 1992. Det skal blant annet drøfte og uttale seg om hovedlinjene for programvirksomheten i NRK. Rådet uttaler seg i de programsaker som kringkastingssjefen legger fram, eller som rådet finner grunn til å ta opp etter initiativ fra et medlem eller fra lyttere og seere.

Pressedekningen av Midtøsten har vært en gjenganger i klagebunken til

---

⁵ Eide og Simonsen, 2008:151

⁶ <http://www.legerutengrenser.no/no/v.2.0/Aktuelt/Nyheter/Millioner-av-menneskers-lidelse-glemt-av-mediene> Sist besøkt 11.05.2015

Kringkastingsrådet de siste 50 årene.⁷ Utenriksredaktør i NRK, Gunnar Myklebust, kommenterte hvilke erfaringer rikskanalen hadde, da Kringkastingsrådet behandlet NRKs Midtøstendekning, 25. januar 2007:

Midtøsten har tilsynelatende vært det mest kontroversielle emnet i utenriksjournalistikken i mange år. Ingen andre tema gir oss tilsvarende mange lytter- og seerbrev, de aller fleste er kritiske. Og de angår nesten alltid Israel, med beskyldninger om at vi er ensidige, partiske, ubalanserte, antiisraelske og Pro-Palestina (...). Vi får også kritikk fra den andre siden med beskyldninger om at vi er Pro-Israel. Men de er få i sammenligning.⁸

Sommeren 2014, etter krigen mellom Hamas og Israel i Gaza, fikk Kringkastingsrådet 39 klagebrev, hvor 25 handlet om NRKs dekning av konflikten mellom Israel og palestinerne. Særlig hardt gikk det utover Sissel Wold som har vært NRKs Midtøstenkorrespondent i mange år. Det ble blant annet opprettet en «hatgruppe» på Facebook, «Vi krever Sidsel Wold FJERNET»,⁹ der formålet var å få fjernet Wold fra sin stilling som journalist i NRK. Denne gruppen ble senere fjernet. Gruppens interesser blir til en viss grad ivaretatt av Facebookgruppen «*Nordmenn som støtter Israel*».¹⁰ Samtidig utløste kritikken en flom med støtteerklæringer og en «motgruppe» ble opprettet på Facebook med navnet «Vi som støtter Sidsel Wold og den jobben hun gjør i NRK».¹¹ I 2014 var debatten så polarisert at politisk redaktør i Bergens Tidende, Frank Rossavik, advarte journalister mot å delta i den på sosiale medier.¹²

Det florerer med frivillige organisasjoner og mer profesjonelle politiske lobbygrupper som støtter både palestinsk og israelsk side. Meningene er sterke. I Norge har *Med Israel for Fred* 32 500 følgere på Facebook¹³, og nærmere 10 000 betalende medlemmer.¹⁴

⁷ <https://www.nrk.no/informasjon/xl/kringkastingsradets-historie-1.13339523> Sist besøkt 11.05.2015

⁸

https://fido.nrk.no/5fbd1abf2670a03a3e92c9f1b1fe25474960225e197694d84c761490f82d58ab/kradet_%20250107.pdf Sist besøkt 11.02.2018

⁹ <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/midtoesten/derfor-er-de-kritiske-til-sidsel-wold/a/23253876/> Sist besøkt 11.2.2018

¹⁰ <https://www.facebook.com/groups/2335937335/> Sist besøkt 11.02.2018

¹¹ <https://www.facebook.com/groups/796011130439140/> Sist besøkt 11.02.2018

¹² <https://www.aftenposten.no/norge/i/jPAP9/Redaktor-ber-hetsede-journalister-holde-seg-borte-fra-sosiale-medier> Sist besøkt 11.02.2018

¹³ <https://www.facebook.com/medisraelforfred/> Sist besøkt 5. juli 2018

¹⁴ https://no.wikipedia.org/wiki/Med_Israel_for_fred Sist besøkt 5. juli 2018

Palestinakomiteen har 4000 betalende medlemmer¹⁵ og 12 000 følgere på Facebook¹⁶. Tilsvarende organisasjoner finnes i mange andre land.

Støttegrupper for de ulike sidene finnes også hos de folkevalgte. På Stortinget ble *Israels venner* startet i 1974.¹⁷ Det er en uformell gruppe med stortingsrepresentanter som støtter Israel i Midtøstenkonflikten. I 2006 ble *Palestinas venner* opprettet som et motsvar.¹⁸ Tilsvarende grupperinger finnes både i England,^{19/20} Tyskland^{21/22} og USA^{23/24}. I USA går American Israel Public Affairs Committee (AIPAC) for å være en mektig Pro-Israelsk støttespiller.²⁵

I følge Kringkastingsrådet er ikke Midtøstendekningen lenger en "brennhet potet" i utenriksdekningen anno 2018. Antallet henvendelser om NRKs Midtøstendekning har vært få de siste årene.²⁶ Dette er en interessant utvikling. Kan det ha å gjøre med at Israels venner har gitt opp statskanalen og heller driver opplysningsarbeid i egne kanaler? På nettsidene til organisasjonen *Med Israel for Fred* er kritikken mot NRK vedvarende.²⁷ Senest sommeren 2018 hadde *Med Israel for Fred* "Opprop mot NRKs dekning av Israel."²⁸

Ett av målene med denne oppgaven er å finne ut i hvor stor grad pressen er en del av denne dynamikken.

---

¹⁵ <https://no.wikipedia.org/wiki/Palestinakomiteen> Sist besøkt 5. juli 2018

¹⁶ <https://www.facebook.com/palestinakomiteen/> Sist besøkt 5. juli 2018

¹⁷ <https://www.vl.no/samfunn/israels-venner-har-utspilt-sin-rolle-1.38118> Sist besøkt 31.10.2018

¹⁸ <https://www.dagbladet.no/nyheter/palestina-med-flere-venner-pa-tinget-enn-israel/65113901> Sist besøkt 5. juli 2018

¹⁹ <https://www.lfpme.org> Sist besøkt 5. juli 2018

²⁰ <https://cfoi.co.uk> Sist besøkt 5. juli 2018

²¹ <http://www.kas.de/wf/de/33.10836/> Sist besøkt 5. juli 2018

²² <https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2017/kw14-deutsch-israelische-pg/501318> Sist besøkt 5. juli 2018

²³ http://www.israelallies.org/usa/member_directory/ Sist besøkt 5. juli 2018

²⁴ <https://www.fcni.org/updates/35-reps-stand-up-for-palestinian-human-rights-910> Sist besøkt 5. juli 2018

²⁵ <https://www.vox.com/2014/7/24/5929705/us-israel-friends> Sist besøkt 5. juli 2018

²⁶ Mailkorrespondanse med Kringkastingsrådet 20. mars 2018 – Vedlegg 1

²⁷ <https://www.miff.no/medisraelforfred/2018/05/08ma-vaere-arbeidshell-nrk-faktisk-helt-jerusalem.htm> Sist besøkt 5. juli 2018

²⁸ https://www.opprop.net/opprop_om_nrks_dekning_av_israel?utm_source=fb_share Sist besøkt 19. august 2018

Problemstilling

Denne oppgaven er en case-study av hvordan mediene dekker Midtøsten. Overføringsverdi til den generelle mediedekningen av Midtøsten vil også bli drøftet. Jeg har sett på hvordan norske journalisters dekning skilte seg fra amerikanske og tyske journalister når de omtalte en hendelse som ble til verdensnyhet 31. mai 2010, da israelske kommandosoldater støtte sammen med aktivister på en skipskonvoi med nødhjelp på vei til Gaza og drepte ni mennesker, alle tyrkiske statsborgere. Det var 679 mennesker ombord på seks skip fra 37 forskjellige land.²⁹ Hendelsen utløste voldsomme reaksjoner internasjonalt. Jeg har analysert hvordan pressen dekket sammenstøtet.

Oppgavens hovedproblemstilling er: *Hvordan var norske avisers pressedekning av Israels bording av Mavi Marmara på vei til Gaza 31. mai 2010 sammenlignet med tyske og amerikanske aviser?*

Jeg har operasjonalisert problemstillingen i tre underproblemstillinger. For det første: *Hva skjedde egentlig da Israelske soldater bordet skipet Mavi Marmara? For det andre: Hvor omfattende var nyhetsdekningen av den israelske blokadeaksjonen var dekingen i de ulike lands aviser forskjellig? For det tredje: Hvordan ble begivenheten fremstilt i norske, tyske og amerikanske aviser?*

Oppgaven er organisert i tre hoveddeler, i tillegg til innledning og konklusjon. I de tre hoveddelene blir de enkelte delproblemstillingene behandlet. Konklusjonen skal svare på problemstillingen som blir reist innledningsvis.

I første del har jeg undersøkt grunnlaget for dekingen av hendelsen. Hvem var involvert og hvilke historier fortalte de ulike partene? For å forstå hva som forårsaket selve hendelsen har jeg også presentert bakteppet for konflikten.

I del to har jeg undersøkt omfanget av dekingen av hendelsen i de ulike avisene og landene ut fra følgende spørsmål: Var det forskjeller i hvor mye oppmerksomhet

---

²⁹ <http://www.dagsavisen.no/utenriks/article487745.ece> Sist besøkt 11.november 2015

hendelsen fikk i ulike land og aviser? Var det systematiske forskjeller i kildevalg og vinkling? Har den redaksjonelle satsningen på utenriksjournalistikken hatt betydning for dekningen i den enkelte redaksjon?

I del tre har jeg undersøkt om det var forskjeller i fremstillingen av hendelsen mellom ulike aviser og land? Hva bestod de eventuelle forskjellene i? Var det forskjell på hvilke fiendebilder som ble presentert? Var avisenes vinkling av konflikten identisk med landets offisielle utenrikspolitikk?

Materialet og avgrensning

Jeg har studert tre av de viktigste avisene i Norge, USA og Tyskland. Det ville være en for omfattende prosess å se på alle aviser, derfor har jeg gjort et utvalg. Både Norge, USA og Tyskland er vestlige demokratier som har ytringsfrihet og pressefrihet som idealer. I tillegg har landene langvarige diplomatiske forbindelser med Israel, og kommuniserer med palestinske selvstyremyndigheter. I tillegg er Tyrkia nær alliert i NATO.

Jeg har valgt aviser som er sammenlignbare når det gjelder posisjon i landet og ideologisk ståsted. Selv om den ideologiske tilknytningen sies å ha blitt noe svakere med tiden, har jeg likevel brukt den tradisjonelle inndelingen når jeg har foretatt utvalget. Utvalgte land og aviser (*figur 1*): Norge: *Aftenposten*, *Dagsavisen* og *VG*. USA: *New York Times*, *New York Post* og *USA Today*. Tyskland: *Frankfurter Allgemeine*, *Süddeutsche Zeitung* og *Bild*. Tabloidavisene er løssalgssaviser, mens de andre er abonnementsaviser.

Oversikt over aviser, land, ideologisk ståsted og opplagstall

Avis	Land	Ideologisk ståsted	Opplagstall
Aftenposten	Norge ³⁰	Borgerlig konservativ	239,831 (2010)
Dagsavisen	Norge	Sosialdemokratisk	26,019

³⁰ Norske aviser: http://www.mediebedriftene.no/globalassets/opplagstall_avis/2010_opplagstall_avis-1.pdf Sist besøkt 14.04.2018

			(2010)
VG	Norge	Uavhengig borgerlig tabloidavis	233,295 (2010)
New York Times ³¹	USA	Liberal som tenderer å støtte det Demokratiske partiet	906,100 (2010)
USA Today ³²	USA	Nøytral. Policy: Det skal alltid trykkes et motinnlegg til ytringer som blir publisert.	1,809,233. (2010)
New York Post ³³	USA	Konservativ tabloidavis, skal være Donald Trumps foretrukne avis.	555,521 (2011)
Frankfurter Allgemeine	Tyskland ³⁴	Konservativ, liberal, støtter Kristelig demokratene	363,620 (2010)
Süddeutsche Zeitung	Tyskland	Liberal avis som tenderer til venstresiden	428,266 (2010)
Bild	Tyskland	Populistisk tabloidavis på høyresiden	2,900,000 (2010)

Figur 1

Jeg har studert pressedekningen i åtte dager fra 30. mai til 6. juni 2010. Noen aviser omtalte konvoien i forkant av bordingen derfor starter jeg den 30. mai. Da bordingen skjedde 31. mai ble den en toppnyhet. Utover i uken kom kommentarstoffet. Jeg har ønsket å se om det skjedde en utvikling i deknningen utover uken. Det var mye pressen ikke hadde oversikt over da Gazakonvoiens deltakere og Israelske kommandosoldater støtte sammen. De involverte partene presenterte svært ulike historier om hendelsen.

Det er ikke tvil om at journalister i Midtøsten beveger seg i et krevende landskap. I Israel-Palestinakonflikten «møtes» to parter som mistror hverandre. Det er utøvelse av vold, samtidig er begge sider er profesjonelle i sitt propagandaarbeid. Det er store menneskelige lidelser. Israel er en stormakt i regionen. Palestinerne har færre

³¹ <https://www.statista.com/statistics/273503/average-paid-weekday-circulation-of-the-new-york-times/> Sist besøkt 11.02.2018.

³² <http://static.usatoday.com/about/timeline/> Sist besøkt 11.02.2018

³³ <https://www.statista.com/statistics/193904/average-paid-circulation-of-the-new-york-post/> Sist besøkt 11.02.2018

³⁴ Tyske aviser: <http://www.horizont.net/medien/nachrichten/-IVW-42010-Auflage-der-Tageszeitungen-sinkt-weiter--Bild-sinkt-unter-3-Millionen--974> Sist besøkt 11.02.2018

ressurser og kan defineres som "underdog" selv om de får støtte fra mektige arabiske stater.

Sidsel Wold kan tjene som eksempel på hvordan flere journalister oppfatter sitt samfunnsoppdrag. Hun har ikke som ideal å være en «objektiv» journalist. I et intervju med NRK sier hun:

- Min jobb som journalist er å rapportere om urett. Konflikten handler om urett. Jeg prøver å fortelle om det som skjer gjennom mennesker som opplever krigen på kroppen. Det finnes nemlig ikke noe nøytralt premiss for å snakke om denne konflikten. Hvordan skulle jeg ellers ha dekket det som skjer her?³⁵

Wold sier at hun tar utgangspunkt i Genève-konvensjonene, som slår fast at okkupasjonen av Vestbredden og blokaden av Gaza er ulovlig ifølge internasjonal lov.³⁶

Anja Sletteland, samfunnsgeograf ved Universitetet i Oslo med doktorgrad i Israel-Palestinakonflikten, mener at mens mange i Norge tar utgangspunkt i at Folkeretten gir ett nøytralt utgangspunkt og tror at FN er en slags fasit på rett og galt i verden, er det ikke nødvendigvis slik at FN og Folkeretten er fasit for alle. Mange i Israel, USA og ellers i verden, mener at FNs løsningsforslag av konflikten undergraver Israels sikkerhet. For dem fremstår også mediernes vedvarende fokus på Israels folkerettsbrudd som en trussel.³⁷

Det kan være verdt å ha med seg disse perspektivene i den videre gjennomlesningen av oppgaven, da de ligger til grunn for min analyse. Jeg har undersøkt om nyhetsdekningen var balansert. *Balansert i denne sammenhengen definert som at avisene ikke identifiserer seg med – eller tar avstand fra noen part i konflikten.*³⁸ Dette

---

³⁵ https://www.nrk.no/norge/_-forsoker-bare-a-gjore-jobben-min-1.11830937 Sist besøkt 14.04.2018

³⁶ <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/bKrK5/Det-er-ikke-Sidsel-Wold-netthetserne-vil-til-livs-Det-er-makten-hennes> Sist besøkt 14.04.2018

³⁷ *Ibid.* + <https://www.sv.uio.no/iss/forskning/aktuelt/arrangementer/disputaser/2016/disputas-sletteland.html> Sist besøkt 14.04.2018

³⁸ Heradstveit, 1982:II

betyr ikke nødvendigvis at begge parter fikk like mye spalteplass, men at deres synspunkter kom frem. Jeg forventet også et *klart skille mellom nyhetsreportasjene og meningsbærende innhold*. I ledere og kommentarer er det rom for meninger. Nyhetsreportasjer bør ha med ulike perspektiv og vise balanse.

Forskning

Det er forsket mye på konflikten mellom palestinere og Israel. Det er en generell svakhet i den internasjonale vitenskapelige litteraturen at den er skrevet av israelere eller palestinere. Dette betyr ikke at forskning utført av "involverte" parter kan settes til side, men leseren må være oppmerksom på det. Det er et større antall vitenskapelige arbeider om konflikten som kommer fra israelske og jødiske forskere sammenlignet med palestinske eller arabiske, i alle fall når det kommer til bøker på engelsk. Denne ubalansen har de siste årene blitt redusert fordi det er kommet flere palestinske akademiske arbeider, og fordi israelske eller jødiske akademikere har publisert studier som er kritiske til den israelske standardversjonen av historien.³⁹

I Norge kan man si at problemstillingen nærmest er motsatt. Her kan forskere som er premissleverandører i det offentlig ordskifte beskyldes for å sympatisere med palestinsk side. Da Universitet i Oslo annonserte at de legger ned sitt studietilbud i moderne hebraisk, skapte det sterke reaksjoner i noen miljøer. Espen Arnesen, som har undervist faget i 40 år, uttalte til avisen Vårt Land at han har inntrykk av at mange som jobber med midtøstenstudier er negativt innstilt til Israel.⁴⁰ Ved NTNU i Trondheim kom det i 2009 et forslag om kulturell og akademisk boikott av Israel. Forslaget var undertegnet av vel 100 vitenskapelig ansatte ved NTNU og Høgskolen i Sør-Trøndelag.⁴¹

Det særegne ved dette er at det kan synes som om Israel blir forskjellsbehandlet som nasjon. Da det ikke er kjent at de samme akademiske miljøene har ytret noe ønske om å boikotte land med tilsvarende problemstillinger som det Israel har. For å illustrere

---

³⁹ <http://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199756223/obo-9780199756223-0124.xml?rskey=6MALdP&result=9&q=middle+east#firstMatch> Sist besøkt 04.03.2018

⁴⁰ <https://www.vl.no/nyhet/universitetet-far-kritikk-for-a-sloyfe-hebraisk-1.1046973?paywall=true> Sist besøkt 5. juli 2018

⁴¹ <https://www.dagbladet.no/nyheter/ingen-israel-boikott-ved-ntnu/65163246> Sist besøkt 5. juli 2018

problemstillingen: Russland okkuperer *de jure* Krim-halvøya, og *de facto* Transnistria i Moldova, Abkhasia og Sør-Ossetia i Georgia og Luhansk og Donetsk i Ukraina. I tillegg reokkuperte Russland Tsjetsjenia i 1999 etter at landet fikk *de facto* selvstendighet i 1996, og innsatte et brutalt stedfortrederstyre. Den serbiske befolkningen i Kosovo er blitt utsatt for flere rettighetsbrudd, og mange er blitt fordrevet. Marokko okkuperer Vest-Sahara.⁴² Kina har «tatt over» Tibet, og i følge Amnesty International er tortur et viktig virkemiddel for å undertrykke tibetanerne.⁴³ Tyrkia undertrykker kurderne, en befolkning på over 30 millioner som ble lovet et eget land etter første verdenskrig, halvparten bor i Tyrkia. I tillegg okkuperte Tyrkia Nord-Kypros i 1974. 162 000 etniske grekere ble fordrevet. Listen kan gjøres lengre. En liste over menneskerettighetsbrudd begått av ulike land er opplistet i Amnesty Internationals årlige rapport. Det virker altså som om Israels undertrykking av palestinere blir oppfattet som verre enn andre undertrykkelser i norske academia, og det kan helt sikkert diskuteres hvor denne bør plasseres om man lager en internasjonal verstingliste. Det kan være et greit perspektiv å ha med når man leser norsk forskning om dette fagområdet.

Det er to verk som gir en særlig god oversikt over Midtøstens historie i tiden etter at staten Israel ble grunnlagt: *The Oxford Handbook of The Cold War*,⁴⁴ og *The Cambridge History of the Cold War*.⁴⁵ De gir en historisk oversikt over den kalde krigen, og innbefatter USA og Sovjetunionens forhold til ulike land og regioner i hele verden i perioden 1945-1989. Historikerne har sett på hvordan den kalde krigen utviklet seg fra en å være en ideologisk og sosioøkonomisk konflikt til å påvirke markeder, kultur, den politiske diskursen, diplomati og strategiske beslutninger i internasjonal politikk i perioden. Det betyr at hele perioden fra staten Israel ble grunnlagt i 1948 til 1989 er med. Den viser hvordan konflikten befester seg i regi av internasjonale aktører som USA og Sovjetunionen.

---

⁴² <https://www.minervanett.no/fem-land-vi-heller-kunne-boikottet/> Sist besøkt 6. juli 2018

⁴³ https://www.nrk.no/urix/_-fester-jerngrepet-om-tibet-1.11688919 Sist besøkt 11. juli 2018

⁴⁴ *The Oxford Handbook of the Cold War*. Richard H. Immerman og Petra Goedde. 2013

⁴⁵ *The Cambridge history of the Cold War*. Melvyn P. Leffler og Odd Arne Westad. 2010

Norsk forskning

I Norge vil jeg særlig trekke frem to forskere som er relevante for min oppgave. Hilde Henriksen Waage, professor i historie ved Universitetet i Oslo, og Nils A Butenschøn, professor i statsvitenskap ved Universitetet i Oslo. Waage har publisert flere bøker om Midtøstenkonflikten, blant annet boken *Norge - Israels beste venn. «Opprettelsen av staten Israel i 1948 var et mirakel, mente mange nordmenn. Norge ble en av Israels beste venner i etterkrigsårene»*, skriver hun, men påviser at det skjedde et skifte etter seksdagerskrigen i 1967, da Norge ble mer skeptisk til Israels politikk.⁴⁶ Hun ble en talsperson for dette synet.

Nils A Butenschøn er også kjent for sin forskning om Midtøsten. I boken *Drømmen om Israel* gjennomgår han de historiske og ideologiske forutsetningene for staten Israel. Han er meget kritisk til opprettelsen av staten Israel. I de senere år har han forsket på forutsetningen for statsborgerskap i arabiske land og har gitt ut boken *The Crisis of Citizenship in the Arab World*.⁴⁷ Problemstillingen er interessant for de mange palestinerne som bor i nabolandene til Israel/Palestina uten å ha fått statsborgerskap selv om de har bodd der i flere generasjoner og i over 70 år.

Det er forsket på pressedekningen av konflikten mellom Israel og Palestina både i Norge og internasjonalt. Jeg har ikke funnet norske studier om den spesifikke hendelsen jeg skal se på, men flere forskere har sett på norsk pressedekning av ulike epoker i den langvarige konflikten. Man bør imidlertid være oppmerksom på at, som med all forskning, ligger det også en viss utvelgelse i det. Det gjelder også i min oppgave.

Daniel Heradstveit studerte NRKs dekning av krigen i Libanon i 4. juni - 31. august 1982, *"Mediakrigen i Libanon. Var NRK balansert?* Dette studiet ble gjort i samarbeid med Norsk Utenrikspolitisk Institutt på forespørsel fra Kringkastingssjef Bjartmar Gjerde.

---

⁴⁶ Waage, 1996:10

⁴⁷ Butenschøn og Roel, 2017

Dekningen av krigen har flere likhetspunkter med hendelsen jeg har studert, selv om hendelsen jeg har analysert skjedde innenfor et kortere tidsrom. 1) Dekningen var massiv. 2) Dekningen ble kritisert. 3) Media ble bevisst utsatt for propaganda fra begge sider som prøvde å «selge» inn sin versjon av konflikten.⁴⁸

Heradstveit analyserte både NRKs dekning (innholdsanalyse) og mottakerne av nyhetene (deres oppfattelse av nyhetene).

For NRK, som for alle andre massemedia, er det problematisk å vite korleis ein skal stille seg til formidling av nyheter i ein mediakrig. Problemet blir aksentuert når opinionen er klart splitta i synet på konflikten. Da er det vanskeleg å formidle eit bilete som blir oppfatta som dekkande og sannferdig.⁴⁹

Utgangspunktet for Heradstveits analyse var at balanse (eller mangelen på sådan) var det sentrale mediaproblemet for NRK. Balanse definert som: *At NRK ikkje identifiserte seg med – eller tok avstand frå – noen part i konflikten. Ei framstilling er ubalansert når den er partsorientert.⁵⁰*

Balanse krever at dekningen bygger på kilder fra begge sider i konflikten, men det spiller også en rolle hvordan ting blir sagt. Begrepsbruk spiller også inn på hvordan historien blir oppfattet. *«Blir PLO definert som fridomskjempar eller terrorist, israelarane som frigjerarar eller okkupant.»* I tillegg må man se på sammenhengen fortellingen settes inn i.

Selv om det er nesten 30 år mellom hendelsen Heradstveits studerer og den jeg har sett på, er det mange av de samme utfordringene i pressedekningen. Jeg har brukt Heradstveits definisjon av balanse i min oppgave (side 12). En utfordring ved balansebegrepet er at man har en tro på at det er mulig å rapportere balansert. Det er ikke sikkert det er det. I debatten om balanse pleier NRK å henvise til NRK-plakatens § 12 d: *«Virksomheten skal preges av høy etisk standard og over tid være balansert».*

---

⁴⁸ Heradstveit. 1982: II

⁴⁹ Ibid: I

⁵⁰ Ibid: II

Kringkastingsrådet har ved flere anledninger opplevd at nyhetsinnslag med kritikkverdig ubalanse blir forsvart av NRK under henvisning til «balanse over tid».⁵¹

Karl Egil Johansen har studert pressedekningen av statens Israel 1945-1967.⁵² Han har analysert vinklingen og innholdet i ledere og kommentarer i riksavisene Aftenposten, Dagbladet, Arbeiderbladet og Verdens Gang, regionsavisen Bergens Tidende, kommunistavisen Friheten og de to kristne avisene Vårt Land og Dagen. Perioden han har studert er fra Israels statsdannelse og frem til seksdagerskrigen i 1967. Han har også brukt masteroppgaver som er skrevet om perioden i sitt kildemateriale, samt meningsmåler som Norsk Gallup har gjort om folks oppfatning av konflikten. Han har funnet sammenfall mellom Norges utenrikspolitikk og pressedekningen i perioden. Johansen hevder at Israel har gått fra å være offer til å bli skurk i norsk presse i perioden han studerer:

”Den norske mediedekninga av krigen i Gaza var pro-palestinsk. Dette har den vore over lang tid, men før 1978 var pressa Israel-vennleg”⁵³

Ett aspekt ved konflikten mellom palestinere og israelere som kan ha betydning av pressedekningen av konflikten er den massive propagandakrigen som føres av begge sider i tilspissede situasjoner. I 2014 hadde VG fått tilgang på profesjonelle mediemanualer og retningslinjer fra både Israel og Hamas, med omfattende retningslinjer for kommunikasjon med internasjonale journalister.⁵⁴ Det er derfor relevant å se på forskning som studerer propaganda.

Ole Morten Strand og Janne Merete Hagen ved Forsvarets forskningsinstitutt har studert en rekke internasjonale hendelser sett fra et propagandaperspektiv. Blant annet Gulfkrigen i 1991 og 2003, samt flere av krigene mellom Israel og Hamas. De

---

⁵¹

https://www.regjeringen.no/contentassets/7fda8335d5bb4738a2aa817d33744a09/120_kringkastingsraadet.pdf?uid=Kringkastingsrådet Sist besøkt 1.11.2018

⁵²https://www.idunn.no/hvo-ezproxy-01.hivolda.no/ht/2006/01/et_slikt_folk_kan_ingen_eichmann_utrydde_-_haldninga_til_jodane_og_staten Sist besøkt 1.11.2018

⁵³ <https://forskning.no/meninger/kronikk/2009/01/fra-offer-til-skurk-staten-israel-i-norsk-presse> Sist besøkt 12.03.2018

⁵⁴ <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/midtoesten/gaza-krigen-slik-proever-partene-aa-paavirke-deg/a/23265116/> Sist besøkt 11.2.2018

stiller spørsmål ved om Norge har en tilstrekkelig beredskap mot propaganda utenfra, spesielt i kontekst av konflikt og krig. De påpeker at det er lettere at journalister blir utnyttet i en propagandakrig når ressurser til utenriksnyheter blir nedprioritert i mediehusene. Særlig nye medier gjør at publikum lettere blir utsatt for propaganda.⁵⁵

Vi ser en stadig større medialisering av stater og militære organisasjoner, hvor strategier blir mer og mer konstruert ut fra mediehensyn og hvordan det vil bli oppfattet i opinionen, snarere enn ut fra rent militærfaglige hensyn.⁵⁶

Rune Ottosen har forsket på krigsjournalistikk og på journalistiske utfordringer under krigen mot terror. I hans forskning, hvor metodikken varierer fra diskursanalyse til innholdsanalyse, har Ottosen funnet at medienes evne til å rapportere kritisk fra krigsområder ikke er tilfredsstillende. Han mener at journalistene ikke greier å motstå de effektive propagandaapparatene de møter i feltet. Det er vanskelig å rapportere objektivt som journalist når man blir del av en militærregissert mediepool, som for eksempel ble satt opp under Golfkrigen.

En av de mest slående trekkene ved den debatten som har fulgt i kjølvannet av Golfkrigen er medienes manglende evne til å foreta kollektive oppsummeringer av egne erfaringer med dekning av kriger og konflikter. De militæres dyktige regi står i slående kontrast til medienes manglende evne til å lære av erfaringer fra tidligere konflikter som Falklandskrigen, Grenada og Panama. I disse konfliktene så vi nemlig forsmaken på det som skulle komme i Golfkrigen, både når det gjaldt å holde mediene unna konfliktområdet, kontrollen av journalister gjennom poolordninger, og problemene med sensur og desinformasjon.⁵⁷

Hvor går skillelinjen mellom den psykologiske krigføringen for å villedе fienden i en krig, de militærets propagandavirksomhet for å vinne over opinionen til fordel for krigføringen og medienes journalistiske dekning av den samme krigen? De militære selv ønsker at dette skille skal være så diffust som mulig fordi den psykologiske krigføringen blir mer slagferdig dersom den framstår som

---

⁵⁵ Strand og Hagen, 2015:37

⁵⁶ Ibid: 40

⁵⁷ Ottosen, 1994: 1

*nyhetsformidling. Derfor er det av avgjørende betydning for de militære og få sine perspektiver på en konflikt inn i den journalistiske.*⁵⁸

Forestillingen om at man tapte krigen fordi man ikke hadde kontroll over mediene stammer fra Vietnamkrigen. Dette er årsaken til at USA opprettet en militærregissert mediepool under Golfkrigen og at Israel vil kontrollere hvor journalister beveger seg. Partene ønsker å kontrollere informasjonsflyten, det gjelder selvsagt også palestinerne. Konflikten mellom Israel og Palestina kan i lange perioder defineres som en krigssituasjon. Vi vet at journalistene blir utsatt for propaganda fra de ulike partene. Journalistenes bruk av kilder er en del av propagandakrigen, det er derfor viktig å se på hvem som kommer til orde.

Ottesens forskning om bruk av fiendebilder i journalistikken er høyst relevant for min oppgave. Han har studert hvordan USA og vesten bygde opp et fiendebilde av Saddam Hussein foran krigen mot Irak våren 2003.⁵⁹ Ottesen skiller mellom et *situasjonsbestemt* og et *disposisjonelt fiendebilde*. Et *situasjonsbestemt fiendebilde* er en konkret beskrivelse av en fiendtlig handling. Et *disposisjonelt fiendebilde* er en negativ stereotyp beskrivelse av en nasjon/stat/religion/ideologi eller regime/statsleder. Fiendebilde kommer til uttrykk gjennom metaforer, bildebruk eller andre språklige, visuelle eller grafiske effekter som skaper forventninger om umenneskelige, aggressive eller fiendtlige handlinger.⁶⁰

*Utgangspunktet er at stereotyper – fastlåste, generelle og stivnede forestillinger lever videre i våre mentale strukturer, gir seg uttrykk i språket og nedfeller seg i nyhetsproduksjonen i form av standardiserte karakteristikker. Dette er ikke nødvendigvis uttrykk for bevisste valg hos den enkelte journalist. Det er et forenklet verdensbilde som skal gjøre kompliserte ting forståelig for leseren, men samtidig avdekker journalistens tenkemåte og referanserammer.*⁶¹

---

⁵⁸ Ibid

⁵⁹ Ottesen, 2011: 225

⁶⁰ Ibid: 218

⁶¹ Ibid

Som definisjonen tilsier er fiendebilder ikke av positiv art. Fiendebildene er ikke tilfeldige, de er med på å forklare og begrunne hvorfor vi er "oss" og de andre er "andre". Når bilder blir til forestillinger i allmenne og kollektive oppfatninger dannes et skille ikke bare mellom "oss" og "dem", men de bidrar også til å styre våre forventninger.⁶²

De ulike partene i Israel-Palestina konflikten har hvert sitt fiendebilde. Litt karikert kan man si at Palestinavennene ser på Israel som en stat som representerer statlig terrorisme, som er ute etter å drepe og undertrykke palestinere, med en befolkning som bor i et land de ikke har rett til. Israelsvennene ser på Hamas som en islamsk fundamentalistisk terrororganisasjon, som har som mål å "slette Israel fra kartet." Hadde fienden oppført seg skikkelig hadde det blitt fred. Hadde palestinerne gitt opp terrorisme hadde de hatt sitt eget land for lenge siden. Konfliktpartene blir vurdert som gode eller onde. I del III har jeg sett på om avisene jeg analyserer opererer med fiendebilder.

Internasjonal forskning

The Oxford Handbook of The Cold War og The Cambridge History of the Cold War gir god oversikt over konflikten mellom Israel og Palestina under den kalde krigen. To forskere som har gått i dybden på pressedekningen av Israel/Palestinakonflikten er Greg Philo og and Mike Berry ved Glasgow University. De har studert britiske TV-kanalers dekning av konflikten mellom Israel og Gaza. De har gjort innholdsanalyser av nyhetssendinger til BBC og ITV. De har intervjuet journalister som har dekket konflikten og har foretatt spørreundersøkelser blant vanlige seere om hvordan de har oppfattet nyhetene. Deres mest interessante funn er hvor stort press journalistene opplever at de er utsatt for i jobben og hvor lite informert publikum er.⁶³

BBC må forholde seg til samme problemstilling som NRK, de får svært mange klager fra begge sider om feilaktig rapportering. Men i motsetning til NRK er BBCs

---

⁶² Bøe, 2002:28

⁶³ Philo og Berry, 2011:1

rapportering påvist mer i favør av Israel enn NRKs rapportering.⁶⁴ BBC-journalister hevder at de er utsatt for massiv lobbyvirksomhet.⁶⁵

*Television coverage of the Israel-Palestine conflict tends to reflect Israeli perspectives, while leaving most viewers alarmingly ill-informed.*⁶⁶

Et annet funn i arbeidene til Greg Philo og and Mike Berry er at det viser hvor krevende det er å rapportere fra et område hvor det er lite enighet om faktiske hendelser. Dette er meget relevant for min oppgave fordi det er krevende å jobbe som journalist under slike forhold.

*Even describing the physical reasons why things happened or what happened in the Middle East you are on very tricky territory. The Israelis will say the '67 war, that they were threatened, that it was a pre-emptive strike and the Arabs say there was no question of attacking Israel, that they were too feeble, too disorganised that the Israelis had always wanted this territory. So, there are two schools of thought always about the reasons.*⁶⁷

Dette gjør journalistenes oppgave svært vanskelig. Det at det er lite enighet om fakta gjør det enda viktigere at journalistene er balanserte i sin dekning. Det er dog ikke så enkelt som å vise at en side mener dette og den andre noe annet. De ulike versjonene består av historiepakker som bygger opp under oppfattelsen av hendelsen.

*Journalists therefore have to pick their way through the competing opinions and versions of events and to make clear if possible what is established as fact. In the Israeli-Palestinian conflict there is some agreed information, but much is still disputed.*⁶⁸

---

⁶⁴ <https://www.opendemocracy.net/ourkingdom/hilary-aked/bbc-bias-reporting-on-israel-and-palestinians> Sist besøkt 13.03.2018

⁶⁵ Ibid

⁶⁶ <https://www.theguardian.com/media/2004/jul/14/israel.middleeastthemed> Sist besøkt 13.03.2018

⁶⁷ Philo og Berry, 2011:9

⁶⁸ Ibid

Marda Dunsky har studert hvordan et tyvetalls aviser og TV-stasjoner i USA rapporterer fra Israel og Palestina. Hun starter med det mislykkede Camp David-toppmøtet i juli 2000 og fortsetter til det andre palestinske opprøret sommeren 2004. Hun har gjort en innholdsanalyse av nyhetsdekningen og intervjuet korrespondenter for de store amerikanske nyhetsmediene i Midtøsten. Hun undersøker også mediens svar på påstander om partisk dekning og vurderer effekten av den vanlige nyhetsrapporteringen på den offentlige opinionen og amerikansk utenrikspolitikk.

Hennes to hovedfunn er at nyhetsrapporteringen konsekvent utelater det hun mener er essensiell informasjon for å forstå konflikten. For det første USAs viktige rolle i konflikten. For det andre konsensus i internasjonal lov om problemet med israelske bosettinger, annekasjonspolitikk og palestinske flyktninger.⁶⁹ Det er mulig at utelatelse av informasjon er noe jeg vil finne igjen i mitt materiale av pressedekningen av skipsbordingen.

Leon Barkho har foretatt en triangulert diskusjonsanalyse for å se hvordan BBC, CNN og Al Jazeera presenterer nyheter om Midtøsten. Han har gjort en detaljert analyse av en rekke data og tekster. I analysen forklarer han hvordan de tre kringkastingsinstitusjonene bruker leksikalske elementer med uttrykksfulle og ladede ord for å svare på to spørsmål: Er medieopphavsmenn frittliggende observatører eller involverte deltakere? Han viser hvordan legitimiteten til en handling blir formidlet ved forskjellig bruk av språk og fraser. Han har for eksempel sammenlignet BBC og Al Jazeera og deres respektive bruk av ord som "militante" (BBC) og "motstandsfigtere" (Al Jazeera). Slike teknikker kan avsløre hvordan journalistene gir forskjellig status til de involverte partene. Rapporterer man at en side hevder noe, mens den andre partens uttalelser blir behandlet som fakta, har man valgt side.⁷⁰ Dette er relevant i analysen jeg skal gjøre i del III.

Teoretiske perspektiver

Jeg har brukt tre teoretiske tilnærminger for å analysere nyhetsdekningen av Israels bording av Gazakonvoien. Først og fremst *framingteori* (tolkningsrammer), sekundært

---

⁶⁹ Dunsky, 2007:1-35

⁷⁰ Barkho, 2010:115

mediene som opinionsdanner, til sist *journalistens rolle* som nyhetsskaper. Teorien om troen på at mediene påvirker opinionen er vesentlig for diskusjonen mellom pro-palestinske og pro-israelske tilhengere. Blir ingen påvirket av dekningen trenger ikke partene å jobbe med PR. Blir folk påvirket av mediene kan også journalistene bli det. Journalisten står i skjæringspunktet mellom sine personlige preferanser, utdanning og kulturelle bakgrunn når han eller hun skal møte partenes PR-trykk, arbeidsgiverens nyhetskriterier, samt velge eller få tilgang på kilder.

Hva er framing og hvordan skjer framing?

I de senere år har framingteori (teori om tolkningsrammer) blitt en av de mest brukte forskningsmetodene innenfor kommunikasjonsfaget. Framingteori tilhører imidlertid ikke utelukkende kommunikasjonsforskerens verktøysett, dets opprinnelse ligger innen kognitiv psykologi og sosiologi.⁷¹

Det er ikke enighet blant forskere om en felles definisjon av hva framing er. En av utfordringene med å studere framing er at forskerens eget hode foretar utvalg og vinkling ut fra egne tolkningsrammer. Så forskningen er også gjort fra et satt rammeverk. Framing handler om å *velge* og å *velge bort* innhold.

Erving Goffman er anerkjent som framingkonseptets far. Goffman brukte framinganalyser i sitt studie «*An essay on the organization of experience*». Goffman mente at i den journalistiske prosessen ville reporterens «*understanding of the world precedes the stories they write about, determining which one's reporters will select and how the ones that are selected will be told.*»⁷²

Siden de første framingstudiene på 1970-tallet har medieforskere forsøkt å tydeliggjøre framingkonseptet.

Todd Gitlin var en av de første forskerne som gjorde framinganalyser av nyhetsmedier. Gitlin mente at tolkningsrammer «*largely unspoken and unacknowled-*

---

⁷¹ Van Gorp, 2006:60

⁷² Goffman, 1974:14

ged, organize the world both for journalists who report it and, in some important degree, for us who rely on their reports. Media frames are persistent patterns of cognition. Interpretation and presentation, of selection, emphasis, and exclusion, by which symbol handlers routinely organize discourse.⁷³ Han definerte framing som følgende:

Frames are principles of selection, emphasis and presentation composed of little tacit theories about what exist, what happens and what matters.⁷⁴

Michael Schudson argumenterte senere med at «*framing has largely replaced the idea of bias in the social sciences, and this has moved the analysis of the news away from the intentional bias: That is, to acknowledge that news stories frame reality is also to acknowledge that it would be humanly impossible to avoid framing. Every narrative account of reality necessarily presents some things and not others; consciously or unconsciously, every narrative assumption about how the worlds works...*»⁷⁵

Robert Entman omtaler tolkningsrammeteori som en konsekvent måte å beskrive den makt en tekst kan inneha. Han bruker begrepene *selection* (utvelgelse) og *salience* (fremheving) som de to viktigste kjennetegnene med tolkningsrammeteori:

The frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communication text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described.⁷⁶

Denne definisjonen har blitt stående som den mest brukte definisjonen på framing.

I alle former for menneskelig kommunikasjon er vi avhengig av tolkningsrammer som

---

⁷³ Gitlin, 1980:6

⁷⁴ Ibid

⁷⁵ Schudson, 2003:35

⁷⁶ Entman, 1993:52

bidrar til å gjøre isolerte hendelser begripelige.⁷⁷ Vi sammenligner opplevelser og begivenheter og bruker tolkningsrammer for å gi mening til det vi opplever og deltar i.⁷⁸

Men hva betyr dette i hverdagen? Journalister bruker tolkningsrammer for å gi mening til det som skjer og for å kunne formidle stoffet til et større publikum. Denne innrammingen skjer både gjennom valg av fokus, kilder, nyhetsvinkel, presentasjonsform og språk. Når en journalist skal skrive en nyhetsartikkel vil hans kulturelle bakgrunn og kunnskap gjøre det uunngåelig å ikke bruke tolkningsrammer. Hver fortelling vil inneholde et narrativ som journalisten har valgt å ta med, og noe blir utelatt fordi han har valgt bort noe. Hva som blir vektlagt, hvordan hendelser blir tolket, vurdering av situasjonen og hvordan en hendelse bør løses, er resultat av tolkningsrammer som journalisten bevisst og ubevisst forholder seg til. Enkelt forklart er framing det journalisten gjør automatisk når han ikke tenker seg om.

I praksis er det ofte slik at nyhetsmediene henter sine tolkningsrammer gjennom den daglige dialogen med "autoriserte" vitere. Problemet er derfor at rammene sjelden øker forståelsen for det som skjer i samfunnet. De etablerte tolkningsrammene har stor innvirkning over tid og sørger for at "det nye" stort sett bekrefter etablert konsensus og konvensjonell visdom.⁷⁹ Dette gjelder kontinuerlig, til det skjer en endring i konsensus. Framing handler om hva slags skjemaer som blir brukt til noe skjer som forrykker konsensusen. Hendelser som har forrykket konsensusen er for eksempel den kalde krigen og «War on terror». I forholdet mellom Israel og palestinerne skjedde endringen etter krigen i Libanon i 1982, hvor synet på Israel endret seg. Den jødiske staten gikk fra å være et offer for arabisk aggresjon til selv å bli oppfattet som en aggressor. I tillegg lærte palestinerne seg hvordan de skulle håndtere propaganda.

News framing kan foregå på flere nivåer. I *kulturen*, i *hodene* på elitene og profesjonelle politiske kommunikatører, i *tekstene* fra kommunikatørene og i *hodene* på individuelle borgere.⁸⁰ Hvordan rammene blir til i hodene våre og hvor vanskelig det

---

⁷⁷ Allern, 2011:67

⁷⁸ Ibid: 68

⁷⁹ Ibid: 69

⁸⁰ Entman, Matthes og Pellicano, 2009:176

er å oppdage dem, sier noe om hvorfor det er viktig å være oppmerksom på dem. Dette gjelder spesielt journalister som har ansvar for å informere andre om sammenhenger.⁸¹

Tolkningsrammer oppstår gjennom både skriftlig og muntlig kommunikasjon, og blir overført mellom ulike samfunnsgrupper. Dette sier altså noe om hvordan rammene i journalistisk historiefortelling oppstår, hvem som er avsendere og mottakere, og hvordan rammene blir formet. Blir rammene brukt ofte nok, trenger de etterhvert ikke å bli forklart. Publikum har for eksempel lagret rammer som 9/11 og *Berlinmuren*. Dersom kommunikasjonen ikke består av gjentakende ord og begreper som er konsistente snakker vi ikke om rammer.

*A frame repeatedly invokes the same object and traits, using identical or synonymous words and symbols in a series of similar communications that are concentrated in time. These frames function to promote an interpretation of a problematic situation or actor and (implicit or explicit) support of a desirable response, often along with a moral judgment that provides an emotional charge.*⁸²

Visuelle tolkningsrammer

Tolkningsrammer handler ikke bare om tekst. Bildevalg er også framing. De fleste framingstudier handler om tekst. Rolf Werenskiold er en av de få som har gjort framingstudier av bilder i sin doktorgrad.⁸³ Det visuelle kan ha stor betydning. Hvorfor velger man å bruke et bilde, ikke et annet? Nyhetsbyrået Reuters ble sterkt kritisert av Israel da det viste seg at de hadde publisert et bilde fra bordingen av Gazakonvoien, hvor de hadde klippet bort at israelske soldater ble angrepet med våpen da de landet på dekket til Mavi Marmara. Reuters innrømmet dette i ettertid. I konteksten kunne dette være av betydning. I stedet for et bilde hvor aggressive israelske soldater gikk berserk på uskyldige og ubevæpnede fredsaktivister, ville det "reelle" bildet ha vist en mer sammensatt virkelighet, uavhengig om man mente at Israel ikke hadde rett til å borde skipet i utgangspunktet. Dersom et bilde av aktivister med våpen i hånd hadde

---

⁸¹ Ibid

⁸² Ibid: 177

⁸³ Werenskiold, 2011

blitt brukt, ville reaksjonene mot Israel ha dempet seg noe i første fase?⁸⁴ Hvorfor kuttet Reuters fotograf bildet av «fredsaktivister» med våpen i hendene? Stemte bildet bedre overens med historien de ville fortelle, eller var det praktiske årsaker?

Uttrykket «Use a picture. It's worth a thousand words» dukket opp i en artikkel av Arthur Brisbane om journalistikk og offentlighet i Syracuse Post Standard i 1911.⁸⁵ I de hundre årene etter har det vært konsensus om at bilders påvirkningskraft ofte virker sterkere enn rene tekstbaserte uttrykk. Levende bilder har sterkest påvirkningskraft, trolig fordi audiovisuell fortelling innehar evnen til både å bevege og påvirke oss på forskjellige plan, og et av disse er det emosjonelle.⁸⁶

Hvorvidt bildene påvirker oss er imidlertid avhengig av langt flere faktorer enn at de bare er visuelle. Ofte er det bildets kontekst som skaper reaksjoner hos folk. Den visuelle retoriske makt ligger i gjentakelsen, i at mange bilder sier og viser det samme, og at disse bildene i stedet for å utfordre bekrefter det leseren allerede vet og tror på. Dessuten fremsetter bildene en visuell hyllest til lesernes eksisterende verdier eller en kritikk av hva leserne finner kritikkverdige.⁸⁷

Bilders evne til å fremstille noe slik at leseren får fornemmelsen av å se det med egne øyne (via likhet med det avbildede), fremkaller emosjoner som ligner dem vi ville ha opplevd om vi hadde sett det samme i virkeligheten.⁸⁸ I del III er bildeframing en del av min analyse.

Mediene som opinionsdanner: Hvordan påvirker mediene?

Når Israels ambassadør i Norge klager til Kringkastingsrådet over NRKs mediedekning i Gaza, er det fordi Israel er bekymret for at negativ medieomtale skal føre til at det norske folk mister sin sympati med Israel. Tanken er at folk blir påvirket av det mediene skriver. For om mediene har stor påvirkningskraft blir det svært viktig at det er en balanse i dekningen. Spørsmålet ved hendelser hvor ulike aktører har svært ulikt

---

⁸⁴ <https://www.haaretz.com/1.5130826> Sist besøkt 6. juli 2018

⁸⁵ <https://newspaperarchive.com/syracuse-post-standard-mar-28-1911-p-18/> Sist besøkt 11. juli 2018

⁸⁶ Kjeldsen, 2002:240

⁸⁷ Ibid:239

⁸⁸ Ibid:67

verdensbilde og sterke motiv for å ville bli forstått, er hvorvidt mediene speiler folks mening eller former de den?

Ragnar Waldahl peker på at spørsmålet ikke er om mennesker påvirkes av medier, men hvordan. Han skiller mellom påvirkning fra enkeltstående budskaper og fra samlede akkumulerte budskaper. Førstnevnte påvirker i form av konkret, umiddelbar og kortsiktig karakter. Sistnevnte har en mye større betydning, noe som kan forklares ved at "påvirkningspotensialet øker når budskapet blir gjentatt over lengre tid i ulike sammenhenger," samt at budskaper som virker alene på meningsmarkedet har større gjennomslagskraft enn budskaper som slåss med motforestillinger.⁸⁹

Waldahl mener påvirkning kan komme på fem måter:

1. I form av oppdateringer, medienes virkning består i å vedlikeholde etablerte holdninger. Dette er en viktig del av medienes virkninger som forhindrer at allerede etablerte holdninger glemmes. Det kan eksempelvis være seg påminnelser om at røyking er farlig, eller oppdateringer på politiske partiers standpunkter.

2. Mediepåvirkning i form av forsterkning av eksisterende holdninger. Med det menes at en blir sterkere i troen på sin sak, og sannsynligheten for å skifte syn/mening/standpunkt minsker.

3. Mediepåvirkning i form av svekkelse av eksisterende holdninger viser til en økt tvil med tanke på standpunktets riktighet, noe som kan føre til skifte av syn/mening/standpunkt.

4. Endringer i holdningsretning kan forekomme, en påvirkningsform som omtales som omvendning. Endring i holdningsretning er en lite vanlig påvirkningsform, fordi det er veldig tidkrevende.

5. Siste påvirkningsform er nyskaping, da danner publikum seg holdninger i spørsmål hvor de tidligere ikke hadde noen formening. Dette er muligens en av de viktigste

---

⁸⁹ Waldahl, 1999:86

formene for påvirkning, da det gjennom forskning har blitt dokumentert at det er lettere å skape nye holdninger fremfor å endre de etablerte.⁹⁰

*Enhver kommunikasjonsprosess inneholder et endringspotensial og situasjonen er aldri helt den samme etter en kommunikasjonshandling som før den. Deltakernes muligheter til å påvirke utfallet varierer imidlertid mye, avhengig både av interesser, tilgjengelige virkemidler og forholdet mellom partene,*⁹¹ skriver Waldahl.

De som kan påvirke kommunikasjonen har *kommunikasjonsmakt*:

*Evnen til å behandle og formidle informasjon. Med massemedienes sentrale stilling i dagens kommunikasjonsnettverk har tilgang til dem avgjørende betydning for borgernes muligheter til å påvirke samfunnets informasjonsprosesser. Dette gir viktige fortrinn til dem som behersker virkemidler som gir adgang til mediene, og som evner å fremstille sine holdninger slik at publikum legger merke til dem. Begge deler er vanskelig i et samfunn med overskudd på informasjon og underskudd på oppmerksomhet. Særlig gjelder dette for uorganiserte interesser i opposisjon til veletablerte maktgrupperinger i samfunnet.*⁹²

I tillegg har mediene normmakt. De utfordrer, fortolker og kontrollerer samfunnets normer og verdier – dels ved at de tilkjennegir sitt syn på aktuelle saker lansert av andre instanser, dels ved at de arbeider aktivt for å fremme bestemte synspunkter og verdier. Gjennom sin utvelgelse og vektlegging av stoff signaliserer mediene hvilke spørsmål og normer som er viktige, og hvilke som er mindre viktige.⁹³

Sosiologen Stuart Hall var opptatt av at publikum må tolke budskapene før man kan snakke om kommunikasjonseffekter. Medieinnhold er ikke bærer av mening, men er tekster som må leses. Leser og avsender er i forhandlinger. Publikum er ikke passive

---

⁹⁰ Hagen 2000:32 og Waldahl, 1999:82-90

⁹¹ Waldahl, 1999:37

⁹² Ibid:41

⁹³ Ibid

og udifferensierte. Avsenderen koder budskapet som leseren må avkode. Forståelsen av en tekst har derfor vel så mye å gjøre med publikums evne til å fortolke teksten som avsenderens utforming av teksten. Ifølge Hall blir budskapet vanligvis kodet med den dominante eller foretrukne meningen (den dominante koden), altså meningen som understøtter de bestående og de rådende maktstrukturene. Dersom det oppstår misforståelser om budskapet, skjer det når publikum ikke tolker budskapet slik det var ment fra avsenderen, men har en alternativ lesning. Avsenderen mener oftest at publikum mislykkes i å lese budskapet «riktig», og dermed misforstår eller forvrenger budskapet. Ifølge Hall er det som egentlig skjer at publikum ikke opererer innenfor den dominante koden.⁹⁴

Det finnes ulike teorier og syn på i hvor stor grad mennesker blir påvirket av mediene. Teoriene om mediepåvirkning⁹⁵ kan deles inn i tre faser: 1. Allmektige medier frem til 1940, 2. Avmektige medier 1940–1970, 3. Mektige medier etter 1970: Reetablering av troen på at mediene har påvirkningskraft.

Allmektige medier og påvirkning gjennom stimulirespons

I massemedienes barndom før andre verdenskrig ble mediene oppfattet som «allmektige». Man trodde at mennesker som ble utsatt for påvirkning fra mediene, ukritisk ville sluke budskapet. Mediene hadde omtrent samme effekt som å få satt en sprøyte. Injeksjonen virket med det samme. Mediene var stimuli, og mottakerne ville gi umiddelbar respons. Kløktig bruk av mediene kunne få folk til å gjære nærmere hva som helst trodde mange medieforskere i denne perioden. Dette var propagandaens glanstid. Leni Riefenstahls prisbelønnede filmer *Viljens Triumf* (1935) og *Olympia*filmene (1936) regnes av mange for å være filmhistoriens mest ekstreme og «effektive» propagandafilmer.⁹⁶

Avmektige medier, opinionsledere og tostegshypotesen

Troen på de allmektige mediene forsvant da man begynte å forske systematisk på medienes påvirkning. I årene etter andre verdenskrig ble forskerne i stedet opptatt av

---

⁹⁴ <https://www.kcesmjcollege.in/ICT/English/Encoding%20Decoding%20final%20notes.pdf> Sist besøkt 13.11.2018

⁹⁵ Gripsrud, 2007:57

⁹⁶ https://no.wikipedia.org/wiki/Viljens_triumf Sist besøkt 11. juli 2018

at mediene var «avmektige», uten egen påvirkningskraft. I denne tiden var hovedoppfatningen at mediene ikke kunne ha særlig innvirkning på folk, hvis de ikke spilte på lag med hva folk allerede på forhånd mente og særlig hvis de ikke fikk med seg opinionsledere i folks nærmiljøer. Det som primært styrer holdningene og handlingene våre, er mennesker vi ser opp til og stoler på. Derfor er mediene avhengig av hjelp fra såkalte opinionsledere for å fremme budskapet sitt. En opinionsleder er en person som påvirker hva andre i samme sosiale gruppe mener.⁹⁷

Denne teorien kalles tostegshypotesen og ble utviklet av Paul Felix Lazarsfeld og Elihu Katz i 1945. I tostegshypotesen skjer påvirkningen fra mediene i to etapper: Først fra mediene til opinionsledere og deretter videre til et større antall mennesker gjennom personlig kommunikasjon. Teorien ble utviklet etter en studie av hvordan folk bestemte seg for hva de ville stemme ved presidentvalget i USA i 1940.

Mektige medier – mediene setter dagsorden

Den tredje fasen regnes fra 1970. I denne fasen ble troen på medienes påvirkningskraft gjenopprettet. I forkant av det amerikanske presidentvalget i 1968 påviste de amerikanske medieforskerne Maxwell McCombs og Donald Shaw at velgerne først og fremst var opptatt av de sakene mediene ga en sentral plass. Dette blir kalt dagsordenfunksjonen. McCombs vektla medienes makt til å bestemme hva som skulle være de viktigste temaene hver dag:

“Through their day-by-day selection and display of the news, editors and news directors focus our attention and influence our perceptions of what are the most important issues of the day.”⁹⁸

I forbindelse med dagsordenfunksjonen er det vanlig å snakke om tre typer dagsorden: medienes dagsorden, den politiske dagsorden og publikums dagsorden. Det er videre en sammenheng mellom de tre dagsordenene idet de påvirker hverandre. Medienes dagsordenfunksjon påvirker publikums dagsorden i form av at mediene setter

---

⁹⁷ <https://ndla.no/nb/node/183295/oembed?fag=156500> Sist besøkt 11. juli 2018

⁹⁸ McCombs, 2004:1

rammene for samfunnsdebatten. Publikum har en tendens til å vektlegge de samme spørsmålene som mediene gir en sentral plass.

Over time, the issues emphasized in news reports become the issues regarded as most important among the public. The agenda of the news media becomes, to a considerable degree, the agenda of the public. In other words, the news media set the public agenda.⁹⁹

Publikums dagsorden består for øvrig av relativt få saker. Dette har blitt kartlagt i form av undersøkelser fra opinionsbyråer, der publikum blir oppfordret til å nevne så mange temaer som mulig som opptar deres hverdag. Gjennomsnittet ligger på fire til fem saker per individ.

In other words, if an issue is to climb the public agenda, it must push other issues down the agenda and eventually shove one of the earlier issues off the agenda.¹⁰⁰

For at sakene skal oppta folk må de oppleves som relevante. Enkelte politiske saker står også lenger på medienes dagsorden enn andre. De politiske sakene som det er uenighet eller konflikt om har en tendens til å stå på dagsorden i lenger tid. Det ser ut til at Midtøstenkonflikten har havnet i denne kategorien.

Det er bred enighet om at massemediene i dag er en av de viktigste premissleverandørene for den politiske debatten. Stortingsrepresentanter bruker i økende grad mediene som referanse når de tar opp spørsmål i Stortingets spørretime.¹⁰¹ Samtidig kan man si at pressens rolle er utfordret av Google som gjennom sine algoritmer påvirker hvilken informasjon folk får på sine PCer. Kanskje settes ikke dagsorden i dag av journalisten, men av Google, og de som programmerer Googles algoritmer?¹⁰²

---

⁹⁹ McCombs, 2004:2

¹⁰⁰ Dearing og Rogers, 1996:66

¹⁰¹ Ottosen, 2004:61

¹⁰² Shoemaker, Vos and Reese, 2009:74

Journalistenes rolle

Det er ikke godt å vite hvem som snakker gjennom avisspaltene – redaktøren, journalisten, eieren, partiet, annonsørene eller andre og enda fjernere interesser, uttalte professor i moderne historie ved Universitet i Oslo Edvard Bull for 90 år siden.¹⁰³ Problemstillingen er like aktuell i dag. Journalistens evne til å rapportere uten å bruke forhåndsdefinerte rammer er vesentlig i analysen av medienes historiefortelling.

Den amerikanske politiske kommentatoren og forfatteren Walter Lippmann var en sterk talsperson for idealet om den objektive journalist.¹⁰⁴ I følge Lippmann skulle journalisten utvikle en profesjonalitet hvor han skulle saumfare nyheten for å avdekke slogans eller abstraksjoner som begrenset sannferdigheten av nyheten. Sammenhengen mellom journalistisk profesjonalitet og objektivitetsidealet ble akseptert, ikke bare i journalistiske kretser, men av forskere, studenter og sosiologer.

I senere forskning blir denne sammenhengen diskutert. I følge framingteori kan ikke journalistikken være objektiv. Å tilstrebe balanse i rapporteringen kan være et mer realistisk ideal. Balanse i et journalistisk sluttprodukt går egentlig bare ut på at når man har trukket inn en part og også latt den andre komme til orde, har man tilfredsstilt balansekravet.¹⁰⁵ Det kan virke for lett vint å bare telle hvem som kommer til orde, da vinkling og leksikalske uttrykk også har betydning, så vel som hvilken tolkningsramme som er brukt.

Sigurd Allern mener at oppfattelsen av at journalistikken skal speile virkeligheten er en form for naiv realisme. Speil kan som kjent holdes i ulike vinkler. Og vinkling er obligatorisk i all journalistikk.¹⁰⁶

Hvem bestemmer så tolkningsrammene, journalisten eller omverden? I følge Jim Macnamara fremmes og promoterer tolkningsrammer av "offisielle sponsorer" for

---

¹⁰³ <http://www.mediehistorisk.no/den-moderne-pressen-som-historisk-kilde-nogen-grunnlinjer-ut-fra-norsk-materiale/> Sist besøkt 17.11.2018

¹⁰⁴ Schudson og Anderson, 2009:92

¹⁰⁵ Fossum og Meyer, 2010:89

¹⁰⁶ Allern, 2011:47

eksempel myndigheter, politiske ledere, institusjoner og lignende. "Uoffisielle sponsorer" kan være organisasjoner, tenketanker, private selskap og individer.¹⁰⁷ Bare profesjonell journalistisk metodikk kan demme opp for dette. Den går ut på å ha en undersøkende tilnærming, kildekritikk, konsentrasjon om fakta, saklighet, nøyaktighet, relevante og kompetente kilder, et bredt kildegrunnlag, imøtegåelse og tilsvar, ingen egne kommentarer eller meninger.¹⁰⁸

Journalisten og hans kilder

Journalistikk innebærer en rekke valg. Den enkelte journalist har i stor utstrekning kontroll over kildevalget. Han bedømmer hva han anser for troverdige kilder, og hva han anser som pålitelig informasjon. En journalist kan bestemme seg for å ha en kildekritisk holdning til det han/hun hører eller å ikke ha det. Journalisten kan bestemme seg for ikke å forveksle det kilden sier om virkeligheten, med virkeligheten selv.¹⁰⁹

Jeg har studert journalistenes kildevalg i materialet i del II. Velger journalisten kilder som støtter eget syn, eller har han/hun valgt bort viktig kildemateriale fordi man er uenig. Bruk av tendensiøse kilder kan være et problem i nyhetsreportasjer. Det er ikke realistisk at man skal ha et tendensfritt materiale. Det finnes ikke kilder som forteller noe helt objektivt, helt upartisk, helt nøytralt. Det finnes heller ikke noe enkelt svar på hvordan disse problemene skal løses. I følge Allern er det slik at jo mer usikker informasjonen er, desto mer informasjon må man skaffe seg om kilden og kildens situasjon, og desto flere andre kilder må man trekke inn for å få fastslått hva som er holdbart i saksforholdet.¹¹⁰

Relasjoner mellom kilder og journalister berører i første rekke makten over nyhetsmedienes prioriteringer og dagsorden, det som kalles definisjonsmakten. Kilder og journalister har et felles mål, nemlig å nå ut til et publikum med opplysninger og

---

¹⁰⁷ Macnamara, 2014:135

¹⁰⁸ <https://bruraas.wordpress.com/2014/08/18/den-noytrale-journalisten-finnes-hun-2/> Sist besøkt 11.02.2018

¹⁰⁹ Fossum og Meyer, 2010:99

¹¹⁰ Ibid:76

budskap. Samtidig inngår de i en dragkamp om hvem som skal legge premissene for journalistikken.¹¹¹

Allern deler relasjonen mellom kilde og journalist inn i fire ulike typer.

- a) Forhandlingsrelasjon, der både journalister og kilder deltar i et strategisk spill der de begge har fordel av å utnytte hverandre.
- b) Uegennyttig relasjon for å oppnå publisering i "allmennhetens interesse."
- c) Rettighetsrelasjon (bruk av lover som gir rett til tilgang til informasjon som for eksempel offentlighetsloven, for å få tilgang til informasjon som etter anonymitets-prinsippet skal beskytte kilden)
- d) Forhandlingsrelasjon, som er kommersielt betinget (kjøp og salg av informasjon).¹¹²

I pressedekningen av bordingen av Gazakonvoien vil journalister og kilder høyst sannsynlig ha en "forhandlingsrelasjon". Begge parter vil også kunne argumentere ut fra "allmennhetens interesse." Sissel Wold argumenterer med at hun vil stå opp for urett. Det er i bunn og grunn en edel tanke. Spørsmålet er bare om det lar seg gjøre i en slik konflikt, og om det er en rolle en journalist faktisk skal utøve? Særlig sett i lys av at både israelere og palestinere har svært effektive propagandaapparat.

Propaganda

Journalister er ikke upåvirket av propaganda. Propaganda i mediene er informasjon rettet mot å påvirke folks meninger i en bestemt retning. Det er vanskelig å si hvordan det egentlig ser ut, men er det mønstre av ukritiske og unyanserte meninger som gjentas kan man begynne å snakke om propaganda. I følge sosiologen Sigurd Skirbekk er propaganda *bevisst manipulering av folks følelser og tanker ved hjelp av sterke virkemidler for å fremme bestemte oppfatninger og handlingsmønstre*.¹¹³

Det er ikke tilfeldig at temaet propaganda i demokratier har en lang historie i politisk filosofi. Aristoteles mente at demokrati var den minst dårlige styreform, men påpekte

---

¹¹¹ Allern, 1997:69

¹¹² Ibid:45-46

¹¹³ <https://snl.no/propaganda> Sist besøkt 15. juli 2018

at en av demokratiets svakheter var ustabilitet som kunne komme fra "demagoger" som kunne oppfordre til opprør ved å "smiske" seg inn hos folket. Aristoteles var klar på at hovedtrusselen mot demokratier var feilaktige ideologier og demagogisk propaganda.¹¹⁴

Edward L. Bernays bok om Propaganda fra 1928 er fortsatt høyst aktuell. Bernays trakk linjene tilbake til middelalderen og den katolske kirkens propaganda for å forhindre at Europa skulle bli protestantisk på 1600-tallet. Selv levde han under en av verdens mest suksessfulle propagandamaskiner, Nazi-Tyskland. Han var overbevist om at propaganda var en trussel mot demokratiet:

*The conscious and intelligent manipulation of the organized habits and opinions of the masses is an important element in democratic society. Those who manipulate this unseen mechanism of society constitute an invisible government which is the true ruling power of our country.*¹¹⁵

I totalitære regimer i dag, er propaganda offisiell politikk, derfor kan det være lett å ikke ta propandaaen i denne typer regimer alvorlig, skriver Jason Stanley i boken How Propaganda Works. Propaganda i mer liberale demokratier blir ofte ikke gjenkjent som propaganda.¹¹⁶

I følge VGs artikkel om propaganda under Gaza-krigen i 2014 *Slik prøver partene å påvirke deg*,¹¹⁷ har den Israelske mediemanualen instruksjoner om at det er viktig å vise sympati med mødre som har mistet sine barn, mens Hamas' er opptatt av at sympatien for Gaza ikke forsvinner og krever at aktivister ikke deler bilder av aggressive Hamas-krigere som sender raketter. Det er nok ikke noen stor forskjell i de ulike partenes syn og mediestrategi mellom hendelsen jeg ser på i 2010 og krigen i 2014.

Viktige punkt for Hamas:

---

¹¹⁴ Stanley, 2015:28

¹¹⁵ Bernays., 1928:9

¹¹⁶ Stanley, 2015:47

¹¹⁷ <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/0mgaB/gaza-krigen-slik-proever-partene-aa-paavirke-deg> Sist besøkt 15. juli 2018

- Enhver som er drept må, ifølge retningslinjene, kalles uskyldig sivilist fra Gaza eller Palestina, før man snakker om personens bakgrunn i jihad eller som militær.
- Man skal alltid minne om de «ondskapsfulle israelske angrepene».
- Unngå å publisere bilder av raketter skutt ut fra bysentre i Gaza. Dette kan føre til motangrep. Ikke spre bilder eller videoklipp som viser utskyttingssteder for raketter eller av motstandssoldater i Gaza. Ikke ta bilder av maskerte, væpnede menn.
- Når du snakker med vestlige, unngå å prøve å overbevise dem om at Holocaust ikke fant sted. Vektlegg heller israelsk kriminalitet overfor palestinerne.

Viktige punkt for Israel:

- Amerikanere flest er enig i at Israel har rett til å forsvare grensene sine, men at det er viktig for talsmenn ikke å definere hvilke grenser det er snakk om. «Unngå å snakke om grenser pre- eller post 1967. Det minner amerikanerne om Israels krigshistorie.»
- Hvordan snakke om palestinske flyktninger fra 1948 sin rett til å komme tilbake? Dette er et vanskelig punkt fordi retorikken lett kan minne om segregasjon og apartheid.
- Hvordan håndtere «tøffe spørsmål»? Manualen anbefaler å påpeke hva palestinerne «krever», for amerikanere liker ikke folk som kommer med «krav». «Påpek at palestinerne krever territorier inne i Israel.»
- Det helt avgjørende å vise sympati for palestinerne. Talsmenn må fremheve ønsket om å nå ut til palestinske mødre som har mistet sine barn, og fremhev gjensidig respekt og Israels ønske om fred.

Jeg har ikke hatt tilgang til pressemanualen til Free Gaza Movement. Poenget er at bordingen av Gazakonvoien var en mediakrig. Det var ikke første gang et skip lastet med hjelpesendinger forsøkte å bryte Gazablokaden, men det var første gang det fikk slik oppmerksomhet. Gazakonvoien kan i ettertid ble sett på som en stor propagandaseier for palestinerne og deres støttespillere.

Det kanskje mange ikke er klar over er at jødene selv har hatt en stor propagandaseier med et skip på Middelhavet. Etter andre verdenskrig var det 500 000 jødiske flytninger i Europa. I 1947 satte skipet S/S Exodus kurs mot det britiske mandatområdet Palestina fra Frankrike med 4500 jøder som overlevde Holocaust. De ble avvist av britene som hadde kontroll over området. Britiske soldater bordet skipet, mishandlet flyktningene, drepte tre, såret 35, og skipet ble sendt tilbake til Frankrike. Frankrike nektet å ta dem imot og de ble returnert til flyktningeleirer i Tyskland.¹¹⁸ Hjerteskjærende bilder av jøder som hadde gått fra et fangenskap i de nazistiske dødsleirene til et annet gjorde voldsomt inntrykk på den europeiske opinionen. «Exodus» ble et vendepunkt for jødene i kampen for en egen nasjonalstat. Det var en stor propagandaseier den gang, men denne gangen ble speilet vendt mot Israel.¹¹⁹ Situasjonen ligner, men det er ulike folkegrupper som er utstengt. Det er dog ikke sikkert «Mavi Marmara» vil få samme betydning palestinerne som «Exodus» hadde for sionistene.

Antisemittisme er også et resultat av propaganda

En av utfordringene ved å dekke Midtøsten er at antisemittisme fort blir et tema, det er ikke uten grunn. Antisemittisme er en av de mest «vellykkede» propagander i historien og kulminerte i folkemordet på jødene under andre verdenskrig. En journalist som dekker konflikten mellom Israel og palestinerne må være oppmerksom på at Midtøsten stiller i en "særklasse" når det gjelder antisemittisme i dag. Mens man i Europa drev denazifisering etter andre verdenskrig, gjorde man ikke det i Midtøsten. De antisemittiske fragmentene fra nasjonalsosialismen levde derfor videre i den arabiske verden.¹²⁰

Hitler hadde tette kontakter i den arabiske verden. Stormuftien av Jerusalem, Hajj Amin al-Husseini, samarbeidet tett med nazistene om å utrydde jødene, og var med på å opprette en muslimsk SS-styrke på Balkan. I boken *Halbmond und Hakenkreuz – Das*

---

¹¹⁸ https://www.ushmm.org/wlc/en/media_fi.php?ModuleId=10005419&MediaId=1527 + https://www.huffingtonpost.com/geoffrey-wawro/blockading-palestine-less_b_604540.html?guccounter=1 + <http://www.yadvashem.org/holocaust/this-month/july/1947.html> Sist besøkt 15. juli 2018

¹¹⁹ <https://www.nrk.no/urix/exodus--et-annet-skip-til-palestina-1.7154404> Sist besøkt 15. juli 2018

¹²⁰ Harket 2005:597-598

Dritte Reich, die Araber und Palästina, skriver forskerne at det ble etablert en spesialenhet som skulle organisere det fremtidige masse mordet på Palestinas jødiske befolkning. Hadde det ikke vært for at krigslykken snudde, ville spesialenheten hatt klar bane i Palestina, hvor et betydelig antall, til dels velorganiserte arabere, sto parat til å sette en «endelig løsning» på «jødespørsmålet» ut i livet.¹²¹

Amin al-Husseini fortsatte å propagandere jødernes tilintetgjørelse og motarbeide enhver forsoning med Israel uanfektet av nazismens fall. Moderate palestinere som tok avstand fra terrorisme og gikk inn for FNs besluttede tostatsløsning, for muftien et tabu, ble ofte myrdet på åpen gate til skrekk og advarsel.¹²² Målet om å ødelegge det sionistiske prosjektet har vært uforandret siden. Styrken, populariteten og giftigheten til den kontinuerlige propagandaen som siden muftiens tid i Berlin har vært en vesentlig bestanddel i den moderne arabiske nasjonalismen, den islamistiske fundamentalismen og det palestinske narrativet.¹²³

Presidenten for de palestinske selvstyremyndighetene på Vestbredden, Mahmoud Abbas, tok i 1982 en doktorgrad i historie hvor han benektet Holocaust.¹²⁴

Samtidig kan antisemittisme også brukes av Israelske myndigheter som en unnskyldning for å ikke ta palestinernes kamp alvorlig. Alle palestinere er per definisjon antisemitter og forklaringen på deres eventuelle voldelige atferd blir basert på det, og ikke på deres opplevelse av "landrøveriet" som er en reell virkelighet for mange statsløse palestinske familier.

Hvordan blir hendelser til nyheter?

Jeg har studert pressedekningen av en bestemt hendelse i et begrenset tidsrom. For å forstå journalistens og mediehusenes sfære når de skal skape nyheter, må vi forstå hvordan nyheter oppstår. Av alle verdens hendelser er det bare et fåtall som ender opp som nyheter. Et spørsmål er hvorfor blir noen saker plukket ut?

---

¹²¹ Mallmann og Cüppers, 2009: 47-104

¹²² <https://www.aftenposteninnsikt.no/viten/forent-i-j-dehat> Sist besøkt 30.09.2018

¹²³ Mallmann og Cüppers, 2009: 47-104

¹²⁴ <https://www.nytimes.com/2014/04/27/world/middleeast/palestinian-leader-shifts-on-holocaust.html> Sist besøkt 06.10.2018

Kriterier for nyhetsutvelgelsen varierer og avhenger av den redaksjonelle og journalistiske praksisen i det aktuelle nyhetsmediet og av kulturen redaksjonene befinner seg i. Nyhetskanaler ønsker å gi et rettferdig og sant bilde av virkeligheten, men det er mange utfordringer på veien fordi journalister og redaksjoner ikke lever i et vakuum. Journalister og redaksjoner er ikke upåvirket av politiske landskap. Mange faktorer kan påvirke utvelgelsesprosessen, som både innenrikspolitiske eller utenrikspolitiske kriser. I tillegg kan journalister, som vist i forrige kapittel, ofte bli del av en av partenes propagandamaskineri.¹²⁵ Birgitta Høijer definerer nyheter slik:

News is that which "is judged to be newsworthy by journalists, who exercise their news within the constraint of the news organizations within which they operate."¹²⁶

Det er ikke bare politikere journalistene må forholde seg til. Aviser og etermedier har eiere med finansielle interesser, de skal få publikum stil å lese det som produseres, de må finne troverdige og gode kilder for nyhetene som skal lages, de må vinne over konkurrentene, men samtidig ikke ergre sine annonsører i alt for stor grad. Jo mer krevende og komplekst bildet er, desto vanskeligere er oppgaven.

Nyhetskriterier

I boken Nyhetsverdier skriver Sigurd Allern om flere tilfeldigheter som kan påvirke om en hendelse blir en nyhetssak eller ikke. At en journalist blir syk kan gjøre at en sak som ellers ville bli dekket neglisjeres. En stor ulykke kan føre til at andre saker blir skjøvet til siden. Sommerferietid kan føre til at nyhetsterskelen blir senket. Samtidig er det et system i de tilsynelatende tilfeldighetene fordi det finnes verdier, yrkesnormer og redaksjonelle rutiner som påvirker stoffvalget.

Johan Galtung og Mari Holmboe Ruge analyserte i 1965 praksisen for å velge utenrikssaker i norske aviser. De fant ut av det var 12 kriterier som var rådende i seleksjonen.¹²⁷ *Frekvens, terskel, utvetydighet, meningsfullhet, samsvar, overraskelse,*

---

¹²⁵ Høijer, 2004:515

¹²⁶ O'Neill og Harcup, 2009:161.

¹²⁷ Sande, 1989:4

*kontinuitet, komposisjon, referanse til elitenasjoner, referanse til elitepersoner, personifisering, negativitet.*¹²⁸

I 1992 satte Øystein Sande opp ni kriterier som baserte seg på kriteriene til Galtung og Ruge. Krav til aktualitet, informasjonsverdi- relevans og konsekvens for mottaker, nærhet (psykisk og geografisk), sensasjonspreg konfliktorientert, elitepersoner/ nasjoner, konsonans - samsvar mellom nyhet og publikums forventning, nyhetskontekst - oppfølging av etablerte saker, omfang - jo flere kriterier som fylles, jo større sjanse for at en sak ender som nyhet.¹²⁹

I journalistiske lærebøker blir "moderne" nyhetsverdier knyttet til stikkord som *vesentlighet* (hvor relevant og viktig er saken for leserne), *identifikasjon* (geografisk eller kulturell nærhet), *sensasjon* (hvor overraskende er saken), *aktualitet* (nærhet i tid), samt *konflikt* (er det uenighet eller strid). Og ikke minst, hvor *kjent eller mektig* er landet, institusjonene eller personene det gjelder?¹³⁰

I nyhetsmediene legges det vekt på at publikum skal forstå nyhetene. Derfor prioriteres nyheter med en enkel narrativ oppbygging fremfor de tunge og innfløkte. Nyhetskriteriene inkluderer medienes eliteordning: Internasjonale begivenheter vurderes fra en ideologi som stiller de største og rikeste landene i første rekke. Statsledere og andre makthavere har større nyhetsverdi om de tilhører den politiske, sosiale og økonomiske elite.¹³¹

Bruker man de "moderne" nyhetskriterielisten scorer den generelle dekningen av Israel-Palestina verken på *vesentlighet*, *identifikasjon* eller *sensasjonsaktualitet* for det norske folk. Det er vanskelig å se at konflikten er svært relevant for leserne. Det har nesten ingen konsekvenser for befolkningen i vestlige land at israelere og palestinere er i konflikt. Israel er ikke kjent for å være truende generelt, men går målrettet etter folk som har vært involvert i terror mot eget land. Palestinerne er kjent for sine terroraksjoner på 1960- og 70-tallet, og har på 2000-tallet sluttet opp om bevegelser

---

¹²⁸ Galtung & Ruge 1965:70f, Harvard 1993:46f

¹²⁹ Schwebs & Østbye, 2001:107f.

¹³⁰ Allern, 2011:55

¹³¹ Allern, 1996:23.

som Al-Qaida,¹³² men om dette er av betydning for folk flest kan debatteres. Verken Israel eller Palestina er egentlig spesielt mektige eller har stor betydning, bortsett fra at verdens supermakter engasjerer seg i konflikten.¹³³

Det er høy score på konfliktkriteriet. Men når mediene skriver om at Israelske soldater har skutt en palestiner, eller at Hamas skyter raketter inn i Israel, er det "gammelt nytt". Sett ut fra flere av nyhetskriteriene er det en påfallende uproporsjonalitet i pressedekningen. Redaktør for nettsiden Religioner.no, Hans Olav Arnesen, har døpt fenomenet "palestinapsykosen." Han setter det blant annet opp mot dekningen av krigen i Syria som skal ha kostet livet til mellom 350 000 og 470 000 mennesker.¹³⁴ Mellom 12 og 13 millioner har flyktet fra landet eller er internt fordrevet.¹³⁵ Mens det i følge FN ble drept 3500 palestinere mellom 2008-2014.¹³⁶

Bordingen av Gaza-konvoien kommer dog i en litt egen kategori, og det er ikke så overraskende at denne hendelsen fikk massiv dekning. Her er det en betent konflikt, idealister fra en rekke vestlige land er involvert, og en militærmakt dreper noen som "bare ønsket å hjelpe" fra et land de var venner med. Bildematerialet er også "godt." Hendelsen passer også godt overens med stereotypier og fiendebildene vi har. Det ser ut som både norske, tyske og amerikanske aviser operer ut i fra samme nyhetskriterier i denne saken.

Allern opererer også med kommersielle nyhetskriterier. Da ser listen slik ut:

- 1) Jo større ressurser i form av arbeidstid, personell og penger det koster å dekke en begivenhet, følge opp eller avsløre en sak, desto mindre sjanse er det for at den blir til en nyhet.
- 2) Jo bedre kilden, avsenderen, har tilrettelagt en sak journalistisk (kostnadene ved dette betales av kilden), desto større sjanse er det for at den blir prioritert som en nyhet.

---

¹³² <https://www.aftenposten.no/verden/i/veeEm/Bred-palestinsk-stotte-til-Al-Qaida> Sist besøkt 20. juli 2018

¹³³ Allern, 2011:55

¹³⁴ <https://www.abcnyheter.no/nyheter/verden/2018/03/12/195379391/sohr-over-350.000-drept-i-syria-krigen> Sist besøkt 15. juli 2018

¹³⁵ <https://www.flyktninghjelpen.no/global/landprofiler/asia-og-oseania/syria/> Sist besøkt 15. juli 2018

¹³⁶ <https://www.fn.no/Konflikter/Palestina> Sist besøkt 23. juli 2018

- 3) Jo mer eksklusivt slike nyhetstilbud tildeles, for eksempel gjennom at journalisten kan presentere den som sin egen nyhet med personlig byline, desto lettere blir det til en nyhet.
- 4) Jo mer den redaksjonelle strategien bygger på å vekke sensasjon for å fange publikums oppmerksomhet, desto større er sjansen for en “medievri” der underholdningselementer teller mer enn kriterier som relevans, saklighet og nøyaktighet.¹³⁷

De kommersielle nyhetskriteriene er trolig ikke uvesentlige i pressedekningen av bordingen av Gaza-konvoien. Det er ikke veldig ”krevende” kostnadsmessig å skrive om denne konflikten. De fleste avisene jeg har studert har utenrikskorrespondenter i regionen. Kildene er proaktive, ref. propagandakapitlet. Og det er sensasjonelt at profesjonelle soldater angriper ”fredsaktivister,” i alle fall fra et land som inntil nylig har gått for å være en demokratisk enklave omgitt av totalitære regimer. Siden dekningen er stor internasjonalt tyder det på at hendelsen scorer høyt på nyhetskriterier som ansees som viktige i vestlige land, selv om det varierer hvor massiv dekningen er i ulike aviser. Det er interessant at mangelen på eksklusivitet ikke ser ut til å ha betydning for dekningen. Kildene er ofte de samme på tvers av aviser og land.

Metode

Denne oppgaven reiser problemstillinger som gjør det nødvendig å anvende ulike metoder. Jeg har kombinert kvalitativ og kvantitativ analyse, samt komparativ metode.

En kvantitativ tilnærming, måling av egenskaper som kan telles, gir mulighet til å gi oversikt over et stort materiale. Denne metoden egner seg for å gi oversikt over omfanget av dekningen. Kvalitative undersøkelser bygger på en friere tolkning av innholdet, for eksempel en vurdering av trekk, tendenser og budskap som ligger “mellom linjene.”¹³⁸ Jeg har brukt framington for å kategorisere innholdet. Komparativ metode til å sammenligne pressedekningen mellom aviser og land.

---

¹³⁷ Allern, 2011:66

¹³⁸ Ibid:76

I del I har jeg beskrevet hendelsesforløpet og forsøkt å gi oversikt over involverte aktører. Jeg har gitt en kronologisk oversikt over hendelsen og bakgrunnsinformasjon for konflikten mellom Israel og palestinerne. Jeg har brukt aviser, rapporter og litteratur basert på historiske kilder, samt FN-rapporten som kom etter at Palmerkommisjonen hadde gransket bordingen av Gazakonvoien.

I del II har jeg brukt kvantitativ analyse for å avdekke omfanget av dekningen i de ulike avisene. Var det kvantitative forskjeller i dekningen mellom de ulike avisene og landene. Jeg har brukt *registreringsskjema for omfang av nyhetsdekning - kvantitativt* til kartleggingen. *Figur 2.*

Registreringsskjema for omfang av nyhetsdekning – kvantitativt	
Kategorier	Innhold
Antall oppslag	Samlet antall avisoppslag om temaet i hver enkelt avis i perioden 30. mai til 6. juni 2010. Inndelingen etter land.
Antall forsider	Antall forsider om temaet i hver enkelt avis i perioden 30. mai til 6. juni 2010. Inndelingen etter land.
Antall artikler	Antall artikler om temaet i hver enkelt avis i perioden 30. mai til 6. juni 2010. Inndelingen etter land.
Antall notiser	Antall notiser om temaet i hver enkelt avis i perioden 30. mai til 6. juni 2010. Inndelingen etter land.
Antall ledere	Antall ledere om temaet i hver enkelt avis i perioden 30. mai til 6. juni 2010. Inndelingen etter land.
Antall redaksjonelle kommentarer	Antall redaksjonelle kommentarer om temaet i hver enkelt avis i perioden 30. mai til 6. juni 2010. Inndelingen etter land.
Antall leserinnlegg/ replikker	Antall leserinnlegg/ replikker om temaet i hver enkelt avis i perioden 30. mai til 6. juni 2010. Inndelingen etter land.

Figur 2

I tillegg undersøkte jeg om det var kvantitative forskjeller i kildebruk, om enkelte aviser eller land var mer tilbøyelige til å bruke egne korrespondenter enn nyhetsbyrå. Jeg undersøkte også om det var kvantitative forskjeller i partiskhet i dekningen. For denne analysen brukte jeg *registreringsskjema for kildeanalyse av nyhetsdekningen – kvantitativt, figur 3.*

Registreringsskjema for kildeanalyse av nyhetsdekning – kvantitativt					
<i>Antall kilder i ulike avisene: Hvem har forfattet tekstene? Hvem kommer til orde? Hvor systematisk er fordømmelsen eller forsvaret av Israels handling?</i>					
Forfattet av hvem	Egen korrespondent	Forfattet av andre journalister i avisen	Nyhetsbyrå: Associated Press + Reuters + NTB		Andre forfattere/avsendere
Hvem er kildene?	FN	Israelske myndigheter	IDF (Israel Defense Forces)	Free Gaza Movement + IHH	Tyrkiske myndigheter
	HAMAS	Palestinske selvstyremyndigheter	Andre nasjoners reaksjoner	Ekspert	Myndigheter i eget land
	Folkegrupper: Israelere/palestinere/tyrkere		"Aktivister" - øyenvitner	Kjendis: Henning Mankell	Andre kilder
Kommer begge sider til orde?	JA NEI				
Forsvarer Israel	JA NEI				
Fordømmer Israel	JA NEI				

Figur 3

I del III har jeg brukt framingteori for å synliggjøre rammene for nyhetene. Jeg har benyttet meg av to analyseverktøy. Først definerte jeg innholdet på artikkelnivå etter *Van Gorp's metodeskjema The six dominant frames*. Jeg har tilpasset skjemaet til min undersøkelse, *figur 4*. Deretter definerte jeg avisenes dekning utfra Semetko og Valkenburgs fem grunnleggende nyhetsrammer: Konfliktrammen, human interest-rammen, konsekvensrammen, moralitetsrammen og ansvarsrammen. Til sist har jeg analysert de ulike nasjonens utenrikspolitikk for å se om det var sammenfall mellom rammene for fortellingen og den offisielle utenrikspolitikken landet avisene ble publisert i. Det siste fordi Baldwin van Gorp har lagt vekt på kulturen som en primærkilde til tolkningsrammer. Utenrikspolitikk er kultur. De fleste nasjoner endrer ikke utenrikspolitikk over natten.

Kulturelle rammer er vanskelig å angripe, men ikke umulig. I følge Van Gorp fungerer tolkningsrammer som metakommunikasjon. Derfor vil tolkningsrammene i nyheter ikke bare presentere rammene, men også påvirke hvordan de skal tolkes.¹³⁹ Kultur består av kunnskap og mening som skaper forståelse for verden utenfor. Dette felles repertoaret av kulturelle rammer gjør at det blir en sammenheng mellom nyhetsproduksjon og nyhetskonsument. Tolkningsrammer refererer på den ene side til

¹³⁹ Ibid:66

den typiske måten journalister former nyhetsinnhold på innenfor en kjent referanseramme og i henhold til en latent struktur av mening. På den andre siden til publikum som godtar disse rammene og ser verden på samme måte som journalistene gjør.¹⁴⁰ Når én spesifikk tolkningsramme blir den generelle oppfatning og andre versjoner ikke slipper til, får denne tolkningsrammen en for dominerende plass. På den måten hindres konkurrerende tolkningsrammer som kanskje ville inspirere til andre tolkninger og forståelser.

Van Gorp har formulert seks punkter for sin framingteori. Jeg har vektlagt fire av dem i min analyse. Ved å identifisere tolkningsrammer ett sted kan de kjennes igjen et annet sted.

1. **Alternative tolkningsrammer:** Når en journalist skal dekke en sak bør vedkommende være oppmerksom på at det finnes alternative tolkningsrammer og synspunkter for en hendelse. Det betyr at han/hun bør finne de alternative tolkningsrammene og presentere dem for leseren. Å analysere tolkningsrammer er en bevissthetsøvelse, men ved å gjøre det kan man identifisere hva som ligger til grunn for bestemte oppfatninger.¹⁴¹
2. **Kjente tolkningsrammer:** Mottakeren av en tolkningsramme, gjenkjenner konteksten i nyhetsinnslaget fordi den er en del av kulturen. Ved å velge en kjent ramme vil man kunne forutsi hvilken oppfatning mottakerne får ved å motta et budskap.¹⁴²
3. **Usynlige tolkningsrammer:** Siden tolkningsrammer er en del av kulturen er de usynlige. I hvilken grad tolkningsrammer har en effekt på individnivå avhenger av mange faktorer, som mottakerens oppmerksomhet rundt temaet, interesse for saken, tro, erfaring, behov og holdninger. Tolkningsrammer er en invitasjon til å lese nyhetssaker på en spesiell måte.¹⁴³
4. **Tolkningsrammer er resultat av samspill:** Tolkningsrammer innebærer et samspill mellom tekstene eller nyhetsinnslagene som blir brukt av media og publikums kognitive skjemaer. I tillegg vil samspillet bestå av økonomiske premisser og andre premissleverandører som er tilgjengelige i den gitte

---

¹⁴⁰ Van Gorp. 2006: 60

¹⁴¹ Ibid: 62

¹⁴² Ibid: 63

¹⁴³ Ibid

kulturen.¹⁴⁴ Når tolkningsrammene blir repetert og er gjennomgående blir nyhetsdekningen ensidig.

Selv om en journalist er vitne til en hendelse kan de bare ta inn deler av virkeligheten. Psykologien gjør at man er mer åpen for å ta inn kjente tolkningsrammer enn rammer som presenterer en annen virkelighet. Tanken i framingteori er at reportere uten å vite det bruker tolkningsrammer.¹⁴⁵ Ett av problemene i det store bildet er også at ulike medier forholder seg til samme kilder og at de også fungerer som kilder for hverandre. Så enhetlig framing er vanlig på tvers av aviser. Forsøk på å påvirke journalister er også vanskelig siden tolkningsrammene er en del av kulturen. Reportere og publikum deler felles kollektive minner og tolkningsrammer.¹⁴⁶

Tolkningsramme for pressedekningen av Gazakonvoibordingen

Frame/ Tolkningsramme	Problem- definisjon	Ansvar løsning	Moralsk vurdering	Emosjonelt (patos)	Kulturelt grunnlag	Metaforer Stereotypi	Ordvalg	Visuell fremstilling
Fredfulle aktivister skulle hjelpe.								
Aggressive aktivister var skyld i hendelsen.								
Stakkars palestinere.								
Israel er en bølle.								
Stakkars Israel.								
Hamas er en islamistisk terrororganisasjon, men Israel må ta seg sammen.								
Hamas er et islamsk terrorregime som Israel må forsvare seg imot.								
Israelsvenn Tyrkia er blitt fiende.								
Alle parter må ta seg sammen.								
Fiendebilder	Disposisjonelt eller situasjonsbestemt fiendebilde.							
Nyhetsrammer	Humaninterestrammen, moralitetsrammen, ansvarsrammen, konsekvensrammen eller konfliktrammen.							

Figur 4

Semetko og Valkenburg laget fem grunnleggende nyhetsrammer, da de undersøkte 2601 nyhetsartikler og 1522 TV-innslag om Amsterdammøtet til europeiske statsoverhoder i 1997. Disse har jeg brukt til å bestemme avisenes helhetsdekning.

- 1) **Konfliktrammen** betoner konflikt mellom individer, grupper eller institusjoner som en måte å fange publikums oppmerksomhet på.

¹⁴⁴ Ibid: 64

¹⁴⁵ Ibid: 67

¹⁴⁶ Ibid: 71-73

- 2) **Human interestrammen** gir et menneskelig ansikt eller en emosjonell vinkel i presentasjonen av en hendelse, et emne eller et problem.
- 3) **Økonomisk konsekvensrammen** rapporterer om en hendelse, et emne eller et problem i forhold til hvilke økonomiske konsekvenser det vil ha for et individ, en gruppe, institusjon, region eller et land. Jeg har kalt den konsekvensrammen, det omfatter mer enn kun økonomi.
- 4) **Moralitetsrammen** plasserer hendelsen, emnet eller problemet i en kontekst av religiøse grunnsetninger eller moralske forordninger. En slik artikkel kan inneholde moralske og sosiale budskap om hvordan man skal handle.
- 5) **Ansvarsrammen** presenterer et emne eller et problem på en slik måte at et ansvar for årsaken til problemet eller løsningen av det tillegges enten styresmaktene eller et individ eller en gruppe.¹⁴⁷

DEL I Bakgrunn for hendelsen

Hovedproblemstillingen for denne oppgaven er: Hvordan var norske avisers pressedeckning av Israels bording av skipskonvoien på vei til Gaza 31. mai 2010 sammenlignet med tyske og amerikanske aviser? For å svare på dette spørsmålet har jeg i del I undersøkt grunnlaget for dekkningen av hendelsen. *Hva skjedde da israelske soldater bordet skipet Mavi Marmara?* Hvem var involvert og hvilke historier ble fortalt av de ulike partene? For å forstå hva som forårsaket selve hendelsen har jeg også presentert bakteppet for konflikten.

Ved å forsøke å forklare hva som "egentlig" skjedde er det fare for at jeg beveger meg over i å analysere en internasjonal konflikt vel så mye som å analysere et medieproblem. Jeg mener dog at det er nødvendig å kjenne detaljer rundt hendelsen for å kunne si noe om dekkningen. Det mest påfallende med gjennomgangen er at det kommer an på øynene som ser.

30. mai 2010 satte en konvoi på seks skip kursen mot Gaza for å bryte blokaden palestinerne lever under. 10.000 tonn nødhjelp og 700 aktivister fra førti land var om bord. Organisasjonene bak nødhjelpskonvoien som var døpt "Frihetsflåten," hadde til

---

¹⁴⁷ Semetko og Valkenburg, 2000:93-109

hensikt å levere medisin og byggemateriale til befolkningen på Gazastripen, og minne verden på den “uakseptable situasjonen på Gazastripen” samt å vise innbyggerne at de “ikke var alene.”¹⁴⁸ Frihetsflåten ble organisert av Free Gaza Movement (FG), Den Europeiske Kampanjen for å avslutte beleiringen av Gaza (Ecesc), den tyrkiske muslimske hjelpeorganisasjonen Insani Yardim Vakfi (IHH), Ship to Gaza Greece, Ship to Gaza Sweden og the International Committee to Lift the Siege on Gaza.¹⁴⁹

31. mai ble konvoien stoppet av en israelsk militæraksjon i internasjonalt farvann. Israelske myndigheter hadde varslet på forhånd at de ikke aksepterte brudd på blokaden og ønsket å kontrollere skipene for å forsikre seg om at det ikke var våpen om bord. Det var 590 aktivister fra 34 land om bord på skipet Mavi Marmara. Skipene var registrert i Tyrkia. En konfrontasjon mellom Israelske militære og aktivister på skipet Mavi Marmara resulterte i ni sivile døde, åtte av dem tyrkere, den niende hadde dobbelt statsborgerskap tyrkisk/amerikansk.¹⁵⁰

Jeg har valgt å bruke Reuters tidslinje for hendelsen. Reuters er opptatt av å følge Thompson Reuters Trust Principles i sitt arbeid. Prinsippene ble laget i 1941 og består av ufravelige krav til ansatte om at de skal rapportere med integritet, uavhengighet og ikke velge side i konflikter.¹⁵¹

Tidslinje ¹⁵²	
Søndag 30. mai	En konvoi med seks sivile skip starter sin ferd mot Gazastripen fra Kypros. Noen timer senere seiler den Israelske spesialstyrken Shayetet fra Haifa og Ashdod. Deres mål er å hindre at skipskonvoien bryter blokaden til Gaza.
Mandag 31. mai	120 km vest for Haifa ber israelske kommandostyrker skipene om å snu eller bli eskortert til Ashdod. Konvoien ignorerer oppfordringen og kommandostyrkene border skipene. På fem av fartøyene lyktes det. På Mavi Marmara blir kommandostyrkene møtt av aktivister som slår dem med klubber og angriper med kniver. De israelske styrker gjenopptar kontrollen, men ni tyrkiske aktivister dør. Israels statsminister Benjamin Netanyahu avbryter besøket han er på I Canada og avlyser et møte med president Barack Obama i Det hvite hus.

¹⁴⁸ <http://www.dagsavisen.no/utenriks/article487745.ece> Sist besøkt 11.02.2018

¹⁴⁹ https://www.nrk.no/urix/_egypt-apner-grensa-til-gaza-1.7148435 Sist besøkt 15.03.2018

¹⁵⁰ Report of the Secretary-General's Panel of Inquiry on the 31 May 2010 Flotilla Incident 2011:4

¹⁵¹ <https://www.thomsonreuters.com/en/about-us/trust-principles.html> Sist besøkt 16.03.2018

¹⁵² <https://www.reuters.com/article/us-israel-flotilla-summit-timeline/timeline-main-events-in-the-gaza-flotilla-affair-idUSTRE6562BN20100607> Sist besøkt 16.03.2018

Tirsdag 1. juni	Aktivister fra konvoien blir tatt til et interneringssenter på Ben-Gurion internasjonale flyplass i nærheten av Tel Aviv og deporteres.
Onsdag 2. juni	Netanyahu forsvarer Israels blokade av Gaza. Det er viktig å begrense smugling av våpen og langdistanseraketter til Hamas. De 682 aktivistene fra mer enn 35 land vil bli deportert. Tyrkia beskylder Israel for "statsterrorisme" og kaller hjem ambassadøren fra Tel Aviv, samt krever heving av blokaden.
Torsdag 3. juni	Hundrevis av aktivister fra konvoien lander i Istanbul og blir ønsket velkommen av tusenvis av jublende supportere. De tre flyene bærer også kistene til de ni døde. Netanyahu instruerer militæret om å forhindre et annet hjelpeskip, MV Rachel Corrie, fra å nå Gaza.
Fredag 4. juni	Tyrkias statsminister Tayyip Erdogan beskylder Israel for å forråde sin religion med drapene. Forholdet mellom de en gang nært allierte når er på bristepunktet. Visestatsminister Bulent sier at Tyrkia vil nedgradere båndene med Israel til "et minimum".
Lørdag 5. juni	Israels flåte seiler hjelpeskipet Rachel Corrie til Ashdod uten konfrontasjon. De 19 passasjerene og mannskapet signerer deportasjonspapirene. Tusener marsjerer gjennom Istanbul og krever at Tyrkia kutter alle økonomiske bånd med Israel.
Søndag 6. juni	Israel avviser et forslag fra FNs generalsekretær Ban Ki-moon om en internasjonal undersøkelse av raidet og sier at de vil starte sin egen etterforskning.
Mandag 7. juni	På et toppmøte oppfordrer Tyrkia til en umiddelbar heving av Israels Gazablokade. Tyrkia krever også internasjonal straff for Israel for flåteraidet.

Det er to hovedframinger av hva som skjedde under bordingen. Her er hovedtrekkene i de to versjonene basert på nyhetsdekningen.

Hendelsen sett fra de involverte partene		
Hendelse	Israel	Aktivister/Tyrkia
I forkant	Det er ingen humanitær krise i Gaza. Om de ville hjelpe palestinerne kunne de ha sendt hjelpekonvoien via land. Israel lar hjelpesendinger passere daglig. Ikke bare Israel som har blokade, også Egypt. Advarte Free Gaza Movement om at Israel ville stoppe konvoien for å sjekke om det var våpen om bord. Oppfordret tyrkiske myndigheter til å stoppe konvoien.	Blokaden i Gaza er brudd på folkeretten. Befolkningen lider. Har ikke rent vann, er underernært. Har ikke byggemateriale. Vil skape oppmerksomhet rundt overgrepet Israel utøver mot den palestinske befolkningen ved å bekjempe blokaden slik at Gaza blir fri. Internasjonal innsamlingsaksjon med internasjonal støtte. Samlet deltakere fra 40 land.

Angrepet	Israeleme prøvde å få skipet til å gå til havnen i Ashdod (Israel) slik at Israel kunne undersøke lasten og sikre at det ikke var våpen om bord, da skipet nektet å etterkomme ordren, ble israelske soldater firt ned fra helikopter på hovedskipet Mavi Marmara. De ble møtt av islamister som angrep med jernrør, køller og kniver. En soldat ble kastet over bord en annen under dekk. Truet på livet forsvarte soldatene seg med å skyte skarpe skudd. Det stod om livet. Uheldigvis førte det til at menneskeliv gikk tapt.	Varslet ikke før raidet. Dette var en fredskonvoi, hadde ikke med våpen. Aggressive soldater kom om bord for å angripe fredsforkjempere som fraktet mat og hjelp til en befolkning i nød. Soldatene ønsket å se blod. Bevisst massakre. De provoserte aktivistene til å angripe.
Aktører	Hjelpeorganisasjonen IHH samarbeider med "terrorstaten" Gaza, Hamas er finansiert av Iran, målet er å utslette Israel. De sender raketter inn i Israel på daglig basis. Å la skip ankomme Gaza ville være som å gi Iran en havn i Israel. Aktivister hadde som mål å bli martyrer. Israel gikk i en felle.	Israel er en nasjon av mordere, en voldelig okkupant som undertrykker palestinere. En nasjon full av ondskap.
Aktivister	Naive vestlige aktivister ble lurt med på aksjonen av islamister, de hadde planlagt et angrep på israelske soldater. Det var ikke en "kjærlighetsbåt", men en "hatbåt". 100 av 700 aktivister linket til Al Qaida	Fredfulle idealister som skulle hjelpe den lidende befolkningen i Gaza. Ikke noe våpen om bord. Oppnådde å sette søkelyset på den uholdbare situasjonen palestinerne lever under.
Håndtering av fanger/ aktivister	Alle ble fint behandlet og sendt ut av landet så raskt som mulig. Sårede ble sendt til sykehus og fikk behandling.	Flere fanger ble røft behandlet. Fratatt mobiltelefoner og strippet for utstyr, nektet kontakt med omverden. Pressen ble hindret i å rapportere.
Internasjonale reaksjoner	Stoler ikke på FN, de tar ikke Israels sikkerhet på alvor. Vil ikke ha internasjonal granskning, vil granske selv. Israel blir diskriminert på verdensarenaen som land. I FN er det 35 land muslimske land som utøver press på andre land om å være med å sverte Israel. Israel er det eneste landet i verden som er fast post på møter i FNs Menneskerettighetsråd, hvor blant andre både Saudi-Arabia, Kina og Kongo er medlemmer. Land som halshugger og dreper mennesker i stor stil blir forbigått i stillhet, mens alt Israel gjør blir gransket.	Verden må reagere mot apartheidstaten Israel. Å innføre handelsboikott slik det ble gjort mot Sør-Afrika. Fornøyd med internasjonale reaksjoner og oppmerksomheten rundt konvoien. Nye aksjoner er planlagt. Internasjonal granskning av hendelsen påkrevd. Den illegitime Gazablokaden må opphøre.

Det tok over seks år før Israel og Tyrkia fikk et noenlunde normalisert forhold etter hendelsen.¹⁵³ Selv om hendelsen endte opp som en krise mellom Tyrkia og Israel, ligger hovedproblemet i konflikten mellom israelere og palestinere.

Territoriell konflikt på sjø og land

Jeg har valgt å presentere et større historisk bilde før jeg behandler deknningen av konvoien. Jeg har også laget en tidslinje for konflikten i *vedlegg 2*. Den territoriale konflikten mellom Israel og palestinere går langt tilbake. Området var i eldre tid underlagt både egyptisk, assyrisk, babylonsk, persisk og jødisk styre. Inntil staten Israel ble opprettet i 1948, kalte ikke beboerne seg for palestinere, men arabere. Under det ottomanske riket var området underlagt provinsen Damaskus.¹⁵⁴

Gazastripen grenser til Israel, Egypt og Middelhavet og hadde i 2010 1.5 millioner innbyggere. Den er anerkjent internasjonalt som del av de palestinske områdene (sammen med Vestbredden). Flertallet av innbyggerne er flyktninger fra den arabisk-israelske krig i 1948 og deres etterkommere. Egypt styrte Gazastripen fra 1948 til 1967. Israel okkuperte og styrte Gazastripen fra 1967 til 2005, og kontrollerer fremdeles stripens luftrom, territoriale vannforsyninger og adgang til havner.¹⁵⁵

Kimen i konflikten er at de to folkegruppene mener seg berettiget til samme landområde. Opprettelsen av Israel var et resultat av en lang prosess. Fra et jødisk synspunkt ble det å opprette en stat for verdens jødiske befolkning et mål i 1897. Da var en gruppe europeiske jøder samlet i Basel i Sveits til det som ble kjent som Den første sionistiske kongressen. Antisemittismen og nasjonalismen i Europa var økende, og Verdens Sionistorganisasjon ble etablert for å opprette et nasjonalt hjem for jøder fra hele verden.¹⁵⁶ Jødiske immigranter på flukt fra forfølgelse i Russland og Europa, strømmet til Midtøsten og kjøpte opp landområder. De ønsket å bygge opp en trygg havn for et forfulgt folk i et område hvor jødene hadde historiske røtter. Det kulminerte

---

¹⁵³ <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-36639834> Sist besøkt 16.03.2018

¹⁵⁴ <https://www.nrk.no/urix/gazastripens-morke-tiar-1.8404380> Sist besøkt 16.03.2018

¹⁵⁵ <http://snl.no/Gazastripen/Historie> Sist besøkt 12.02.2015

¹⁵⁶ <http://www.nupi.no/Publikasjoner/Innsikt-og-kommentar/Hvor-hender-det/HHD-2010/Hvem-er-israelerne> Sist besøkt 16.03.2018

med FNs beslutning om å dele området i to stater i 1947, en for jødene og en for palestinerne. Det var omfattende protester fra palestinerne som bodde i området. Delingen ble gjort ut fra hvor flertallet av de to folkegruppene var bosatt. I 1948 bodde det 1.1 millioner¹⁵⁷ arabere og litt over 700 000 jøder¹⁵⁸ i området.

Det tok mindre enn 24 timer fra staten Israel ble opprettet, 14. mai, til de var i krig med sine arabiske naboer. At israelerne ser grunnleggende forskjellig på denne krigen enn palestinerne, viser navnet på krigen: Mens palestinerne kaller den «al-Nakba» – katastrofen – snakker jødene i Israel om «uavhengighetskrigen». Da denne krigen ble avsluttet med en våpenhvileavtale i 1949, hadde grensene for den jødiske staten blitt utvidet godt utover FNs delingsplan. Den israelske staten har fremdeles ingen internasjonalt anerkjente statlige grenser. Israel har derfor vært i grensestridigheter helt siden våpenhvileavtalen. Den voldsomste krigen dette ga seg utslag i, utspilte seg i juni 1967. Den ble en milepæl: Israel vant suverent og okkuperte områder tre ganger større enn seg selv, inkludert Vestbredden og Øst-Jerusalem fra Jordan. Siden da har Israel utvidet og befestet sin kontroll på Vestbredden og i Øst-Jerusalem, i hovedsak gjennom å etablere jødiske bosettinger i områdene.¹⁵⁹

Norge har forsøkt å spille en rolle som megler og tilrettelegger for en fredsprosess mellom Israel og palestinerne. Meglerrollen førte til Osloavtalen i 1993, som var første gang Israel og PLO anerkjente og snakket med hverandre. I avtalen het det at «det er på tide å få slutt på tiår med konfrontasjon og konflikt» og heller «søke å leve i fredfull sameksistens». Gjensidig anerkjennelse og palestinsk selvstyre var hovedpunktene i Oslo-avtalen. På sikt skulle Israel og Palestina bli to selvstendige land, den såkalte «tostatsløsningen». Avtalen ble aldri gjennomført.¹⁶⁰

Israelere og palestinere har hver sin framing i synet på konflikten. Dette er palestinernes syn:

---

¹⁵⁷ https://interactive.aljazeera.com/aje/palestineremix/maps_main.html Sist besøkt 13.11.2018

¹⁵⁸ <https://www.jewishvirtuallibrary.org/jewish-and-non-jewish-population-of-israel-palestine-1517-present> Sist besøkt 13.11.2018

¹⁵⁹ <http://www.nupi.no/Publikasjoner/Innsikt-og-kommentar/Hvor-hender-det/HHD-2010/Hvem-er-israelerne> Sist besøkt 16.03.2018

¹⁶⁰ https://www.nrk.no/urix/et-falmet-jubileum_-25-ar-siden-oslo-avtalen-1.14204314 Sist besøkt 15.11.2018

Det å skape en jødisk stat i Palestina var en bevisst voldelig handling. Palestinere ble fordrevet fra store landområder. Over 80 prosent av palestinerne i det som ble Israel i 1948 ble gjort til flyktninger over natten. Prosessen kan ha kulminert i 1948, men den begynte tidlig i det 20. århundre. For å skape staten Israel ble 530 landsbyer ødelagt, 13 000 palestinere ble drept bare i 1948, og over 750 000 utvist fra sine hjem og ble flyktninger. Den sionistiske bevegelsen foretok en etnisk rensing av Palestina. I dag teller flyktningene og deres etterkommere mer enn syv millioner. Mange bor fortsatt i flyktningleirer i arabiske naboland, og venter på å komme tilbake til sitt hjemland (FNs resolusjon 194 fra 1949 "*right of return*").¹⁶¹

En to-statsløsning er vanskeligere å få til for hvert år som går, fordi Israel tar seg til rette og etablerer jødiske bosetninger i palestinske områder.¹⁶² Frustrasjonene over denne uløste konflikten har ført til en bevæpnet motstandskamp mot den imperialistiske staten Israel, støttet av USA. Palestinske kjempere er "frihetskjempere" mot en militær overmakt som lever under en undertrykkende og voldelig overmakt.¹⁶³

Dette er israelernes syn: Området jødene utvandret til var ikke et definert landområde. Innflytterne kjøpte landområder fra araberne. Israel grep sjansen da FN delte området og opprettet sin egen stat i 1948. Israel kan ikke ta ansvar for at palestinerne ikke brukte sin mulighet. Israel er et lite land med fiender på alle kanter, men har overlevd gjennom å være sterk og dyktig. Det jødiske folk er forsøkt utryddet, ingen stilte opp for dem, de kan ikke regne med hjelp fra andre, de må greie seg selv.¹⁶⁴

Palestinsk/arabisk terror truer Israels eksistens, derfor må Israel Defense Forces (IDF) vokte Israels grenser både til sjøs og til lands. Derfor må også israelsk ungdom gi tre år av sine liv til å tjene sitt land (allmenn verneplikt). Arabiske land sitter med nøkkelen til fred, ikke Israel. Det palestinske flyktningproblemet kan løses ved at arabiske land

---

¹⁶¹ https://interactive.aljazeera.com/aje/palestineremix/maps_main.html Sist besøkt 16.03.2018

¹⁶² https://www.nrk.no/urix/_-tostatslosningen-er-dod-1.10913750 Sist besøkt 16.04.2018

¹⁶³ https://interactive.aljazeera.com/aje/palestineremix/maps_main.html Sist besøkt 16.03.2018

¹⁶⁴ Oppsummert fra: <https://www.vox.com/2014/7/17/5902177/9-questions-about-the-israel-palestine-conflict-you-were-too> + <http://www.jewishvirtuallibrary.org/the-u-n-israel-relationship> + <https://www.bloomberg.com/view/articles/2017-12-26/israelis-don-t-care-how-the-un-votes-here-s-why> + <http://www.theisraelproject.org/israel-only-free-country-in-region-pro-democracy-ngo-freedom-house> + <http://www.jewishvirtuallibrary.org/israel-rsquo-s-liberal-democracy> + https://www.nrk.no/dokumentar/oslo-avtalen_-20-ar-uten-fred-1.11229234 Sist besøkt 14.04.2018

gir dem statsborgerskap og sivile rettigheter. Ingen andre flyktninger har opplevd å ikke bli integrert etter å ha levd i land med likesinnede i 70 år. Det er ikke Israels skyld at Stormuftien av Jerusalem oppfordret palestinerne å rømme i 1948.¹⁶⁵

Israel mener at de har vist at de er villige til å oppgi land for fred, men har ikke fått fred. I 1982 fikk Egypt tilbake Sinai mot en fredsavtale. Gaza ble overlatt til palestinerne i 2005. "Belønningen" for Israel var å få terrororganisasjonen Hamas på dørstokken og et rakettregn inn i Israel. Israel er en demokratisk rettsstat med ytringsfrihet i en verdensdel med totalitære og undertrykkende regimer. 20 prosent av befolkningen i Israel er arabere/palestinere, de er integrert. I Knesset sitter det politikere som støtter Free Gaza Movement. Det er høylytte debatter innad i Israel og pressefrihet. Slik er det ikke i nabolandene.¹⁶⁶

Blokade av Gazastripen

Bakgrunnen for den spesifikke hendelsen med skipskonvoien finner vi i blokaden av Gazastripen som ble iverksatt av Egypt og Israel i juni 2007. Da hadde Hamas tatt kontroll over det palestinske territoriet etter en konflikt med den rivaliserende gruppen Fatah, som kontrollerer Vestbredden. Blokaden avløste umiddelbart de økonomiske sanksjonene overfor palestinske selvstyremyndigheten som ble iverksatt etter at Hamas vant valget til Palestinas lovgivende forsamling 26. januar 2006.¹⁶⁷ Det er altså ikke bare Israel som føler sin sikkerhet truet av Hamas, også Egypt.

Hamas har vært omstridt i deler av verden, USA og EU definerer dem som en terrororganisasjon, men Hamas har ikke stått på FNs liste over slike organisasjoner. Norge var ett av få land som anerkjente valget og valgte å gå i dialog med Hamas.¹⁶⁸ Det har ikke vært avholdt valg siden 2006.

Hamas er en islamsk motstandsbevegelse grunnlagt 1967. Fra utbruddet av intifadaen i desember 1987 har Hamas stått frem som en militant bevegelse med en skarp anti-

---

¹⁶⁵ Ibid

¹⁶⁶ Ibid

¹⁶⁷ http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/1654510.stm og <http://www.nrk.no/nyheter/verden/1.7152956> Sist besøkt 11.11.2015

¹⁶⁸ <http://snl.no/Hamas> Kari Vogt Sist besøkt 11.11.2015

israelsk brodd. Engasjement er knyttet til tanken om Jihad som individuell religiøs plikt. Israel har ingen legitimitet, hevdes det, og en militær løsning er eneste frigjøringsmulighet for Palestina. Av religiøse årsaker avviser også Hamas enhver dialog med Israel. Den ideologiske referansen er blant annet bøkene til den revolusjonære egyptiske muslimbroren Sayyid Qutb, enkelte egyptiske Jihad-ledere og intellektuelle fra revolusjonen i Iran.¹⁶⁹

Hamas får støtte fra Iran og har hatt som mål å destabilisere situasjonen i området. De mange rakettenes fra Hamas mot mål i det sørlige Israel var bakgrunnen for den israelske invasjonen i Gaza og krigen i romjulen 2008 og januar 2009. Før Israels aksjon kom så mange som 300 raketter i uken fra Hamas mot israelske byer som Sderot og Ashdod. Hamas har hovedkvarter i Gaza, og bevegelsen har også kontorer i Syria, Jordan, Iran og Sudan.¹⁷⁰

På tidspunktet for konvoien tillot Israel begrensede forsendelser av forsyninger fra humanitære organisasjoner over land. Israels marinestyrker overvåket blokaden fra sjøsiden med en offisiell grenselinje tre nautiske mil fra kysten. Egypt bygget en underjordisk stålsperning for å forhindre at blokaden ble omgått ved bruk av tunneler. Israel hevdet at blokaden var nødvendig for å begrense palestinske raketangrep fra Gazastripen rettet mot grensebyene på israelsk territorium og for å forhindre at Hamas fikk tilgang til andre våpen.¹⁷¹ Denne begrunnelsen har ført til at Israel har gått til full krig mot Gaza tre ganger de siste ti årene; i årsskiftet 2008–2009, i november 2012, og sommeren 2014: De har gått inn og fjernet raketter og utskytningsramper. Israel er redd for å få en Iranvennlig palestinsk arme på Gazastripen.

Før den arabiske våren (2011) hevdet Egypt at grenseovergangen ved Rafah (i Egypt) ikke kunne åpnes, fordi det ville innebære en egyptisk anerkjennelse av Hamas' kontroll over Gazastripen, undergrave den lovlige autoriteten til den palestinske selvstyremyndigheten og formalisere delingen mellom Gazastripen og Vestbredden.

---

¹⁶⁹ Ibid.

¹⁷⁰ Ibid.

¹⁷¹ Report of the Secretary-General's Panel of Inquiry on the 31 May 2010 Flotilla Incident 2011

Fra et palestinsk synspunkt fører blokaden til at Gazas innbyggere mangler vann, mat, strøm, brenselolje, medisinsk utstyr og helsetilbud. Israel skyter også jevnlig mot bønder, fiskere og andre beboere i Gaza.¹⁷² I følge Al Jazeera er havnen i Gaza, den eneste havnen i Middelhavet hvor ingen skip kan legge til på grunn av blokaden.¹⁷³

Blokaden har vært omstridt. FNs generalsekretær Ban Ki-moon kritiserte den ved flere anledninger. I mars 2010 uttalte han at blokaden forårsaket "uakseptable lidelser" for sivilbefolkningen i Gaza.¹⁷⁴ Røde Kors uttalte at blokaden er et klart brudd på humanitær folkerett.¹⁷⁵ Redd barna har vært svært bekymret for befolkningens helse. At 1,7 millioner mennesker, hvorav mer enn 800 000 barn, er trent sammen på bare 365 kvadratkilometer, gjør at blokaden setter barns liv i fare i Gaza, hevdet organisasjonen.¹⁷⁶

Israels bording av skipene vakte sterke internasjonale reaksjoner. Ban Ki-moon krevde at blokaden måtte heves¹⁷⁷, og FNs høykommissær for menneskerettigheter, Navi Pillay, uttalte at blokaden førte til utsulting av sivilbefolkningen i Gaza og dermed kunne være i strid med folkeretten, som forbyr kollektiv straff overfor sivile.¹⁷⁸

FNs rapport om Israels bording av Gazakonvoien

Etter hendelsen 31. Mai 2010 satte FN ned en granskningskommisjon av Israels bording av Gazakonvoien. I den 105 sider lange rapporten som Palmerkommisjonen la fram i september 2011 ble det fremhevet at Israels "overdrevne maktbruk" var en av hovedårsakene til at ting utviklet seg som de gjorde ombord på skipet. Rapporten konkluderte også med at det var unødvendig å borde skipene med betydelige styrker og mente "ikke-voldelige muligheter" burde blitt forsøkt først. FN-kommisjonen mente

---

¹⁷² <http://www.klassekampen.no/article/20160917/ARTICLE/160919918> Sist besøkt 16.03.2018

¹⁷³ https://interactive.aljazeera.com/aje/palestineremix/maps_main.html Sist besøkt 16.03.2018

¹⁷⁴ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8578611.stm> Sist besøkt 11.11.2015

¹⁷⁵ http://lokal.rodekors.no/Nyheter_og_presse/Nyheter/Blokaden_av_Gaza_en_kollektiv_avstraffelse/ Sist besøkt 11.11.2015

¹⁷⁶ <http://www.reddbarna.no/nyheter/blokaden-setter-barns-liv-i-fare-i-gaza> Sist besøkt 11.11.2015

¹⁷⁷ <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=39198> Sist besøkt 11-11-2015

¹⁷⁸ <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=28983&Cr=palestin&Cr1> Sist besøkt 11.11.2015

at Israel burde komme med en beklagelse til Tyrkia, samt betale erstatning til de etterlatte.¹⁷⁹

Men rapporten frikjente ikke IHH, den tyrkiske organisasjonen som eide Mavi Marmara. Den kritiserte flåten som helhet og for å ha handlet “skjødesløst” i sitt forsøk på å bryte blokaden: Flertallet av deltakerne hadde ingen voldelige hensikter, men det er fortsatt store spørsmål rundt handlingene, den faktiske hensikten og målene til flåteorganisatorene, særlig IHH. Flåtens handlinger gjorde uten grunn at potensialet for eskalering var tilstede. Tyrkia fikk kritikk for ikke i sterk nok grad å ha advart landets flåtedeltakere om farene ved operasjonen. Ifølge rapporten kunne de også ha lagt ned større innsats i å unngå at deltakerne ville bruke vold.¹⁸⁰

Det mest oppsiktsvekkende var at Palmerkommisjonen anså at blokaden av Gaza-stripen var lovlig og legitim. Kommisjonen anså at Israel stod overfor en virkelig trussel mot dets sikkerhet fra militante grupper på Gaza. Sjøblokaden ble innført som et legitimt sikkerhetstiltak for å forhindre våpen fra å komme inn på Gaza via sjøen. Og implementeringen av den svarte til kravene i internasjonal lov. Kommisjonen ga også Israel rett i at de gjentatte raketangrepene gjorde det legitimt for staten å forsvare seg selv og sine innbyggere.¹⁸¹

I følge rapportens analyse har det siden 2001 blitt avfyrt tusenvis av raketter og granater inn mot Israel i et stadig økende antall fra Gazastripen. Med dette som bakteppe erklærte Israel at de er i en væpnet konflikt med Hamas og palestinske terrororganisasjoner, og at det normative rammeverket som skulle bli brukt i operasjonene til det Israelske forsvaret (Israel Defense Forces – IDF) var prinsippene og reglene i Lovene for væpnet konflikt. I denne kontekst innførte regjeringen i Israel en sjøblokade på kysten av Gaza-stripen 3. Januar 2009, for å hindre penger, våpen og terrorister fra å komme inn på Gaza-stripen via sjøveien. Sjøblokaden ble innført kun etter at alle andre muligheter var vurdert og det ble bestemt at en sjøblokade var

---

¹⁷⁹ Report of the Secretary-General’s Panel of Inquiry on the 31 May 2010 Flotilla Incident 2011: 4,54,74

¹⁸⁰ Ibid:24

¹⁸¹ Ibid:42

det mest effektive og omfattende lovlige middel til å konfrontere den stadige sikkerhetstrusselen.¹⁸²

Kommisjonen konkluderte med at den usikre juridiske statusen til Gaza under internasjonal lov ikke kunne bety at Israel ikke hadde rett til å forsvare seg selv mot væpnede angrep rettet mot sitt territorium.¹⁸³

Kommisjonen mente at sjøblokaden var et proporsjonalt tiltak fra Israels side med tanke på trusselen de stod overfor. Hamas var den de facto politiske og administrative myndighet på Gaza og som i stor grad kontrollerte hendelser på bakken der. Det var Hamas som hadde skutt prosjektilene inn i Israel, eller tillot andre å gjøre det. Israel hadde rett til å gjøre ansvarlige tiltak for å forhindre innføring av våpen til Gaza.¹⁸⁴

I følge rapporten trodde ikke kommisjonen at Israel hadde opprettholdt blokaden for å sulte ut eller kollektivt straffe en sivil befolkning. De mente tvert imot at Israel har hatt militære hensikter. Palmer-kommisjonen mente at man ikke kunne bruke en vanskelig humanitær situasjon på Gaza-stripen som begrunnelse for at blokaden var ulovlig. Årsaken til at Israel opprettholdt blokaden var å forhindre våpensmugling. Dermed var den humanitære situasjonen et helt annet politisk spørsmål, som ikke hadde noe å gjøre med blokadens legitimitet i seg selv. De krevde likevel at Israel endret sin politikk ved grenseovergangene på land for å lette på den humanitære situasjonen.¹⁸⁵

FN-rapporten fikk en blandet mottakelse. I norske aviser fikk den minimal omtale. I følge Israels USA ambassadør, Michael Oren, var rapporten rettferdig og balansert, og han mente at det ikke var påkrevd at Israel ba Tyrkia om unnskyldning.¹⁸⁶ Israels statsminister reserverte seg likevel på noen punkter:

*Vi fastholder at reaksjonen til soldatene var et svar på uventede og voldsomme angrep som i mange tilfeller var livstruende.*¹⁸⁷

---

¹⁸² Ibid:27

¹⁸³ Ibid:39-43

¹⁸⁴ Ibid:42

¹⁸⁵ Ibid:42

¹⁸⁶ <http://www.npr.org/2011/09/02/140151959/u-n-releases-review-on-israeli-raid> Sist besøkt 11.11.2015

¹⁸⁷ http://www.dagbladet.no/2011/09/12/kultur/debatt/debattinnlegg/gaza/mavi_marmara/18075043/ Sist besøkt 11.11.2015

Tyrkia kritiserte rapporten og president Abdullah Gul erklærte rapporten for ugyldig blant annet fordi den legitimerer Israels blokade av Gazastripen. Den tyrkiske utenriksministeren Ahmed Davutoglu hevdet at FN ikke hadde godkjent rapporten og sa at Tyrkia kom til å gå til den internasjonale domstolen i Haag for å overprøve Gazablokadens legitimitet.¹⁸⁸

De palestinske selvstyremyndighetene og Hamas anerkjente ikke FN-rapporten. De var fornøyde med at Tyrkia utviste den israelske ambassadøren og oppfordret til internasjonale sanksjoner mot Israel. Salam Fayyad, statsminister for de palestinske selvstyremyndighetene, gav uttrykk for bekymring fordi FN anså blokaden som legitim. Han sa at rapporten ville oppmuntre Israel til å fortsette å bryte menneskerettighetene i Gaza.

The Palestinian Authority will work through international institutions to end the suffering of the residents of the Gaza Strip and appeal to the international community to take action to lift the "siege".¹⁸⁹

Sami Abu Zuhri, talsperson for Hamas, sa at rapporten var ubalansert og urimelig, og gjorde det mulig for Israel å slippe å bli stilt til ansvar. Hamas offentliggjorde også en uttalelse hvor de oppfordret til internasjonal boikott av Israel for å få en slutt på blokaden på Gazastripen.¹⁹⁰

I 2012 gav Det nasjonale tilsynsråd i Israel statsminister Benjamin Netanyahu krass kritikk for sin håndtering av bordingen. Allerede i 2010 slo rådet fast at «aksjonen oppviste et uakseptabelt brutalitetsnivå». Ifølge rapporten, fikk Netanyahu kritikk for å ikke ha konsultert med det nasjonale tryggingrådet i forkant av angrepet.¹⁹¹

I mars 2013 kom Israel med en formell unnskyldning til Tyrkia og beklaget tapet av

---

¹⁸⁸ <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-14777558> Sist besøkt 16.03.2018

¹⁸⁹ <http://www.terrorism7.info.org.il/en/17854/> Sist besøkt 16.03.2018

¹⁹⁰ Ibid

¹⁹¹ <https://www.nrk.no/urix/israels-statsminister-far-kritikk-1.8197441> Sist besøkt 02.10.2018

sivile liv. Israel lovet også at de skulle gi økonomisk kompensasjon til de etterlatte.¹⁹² Unnskyldningen ble akseptert av Tyrkia.

Journalistiske utfordringer

Journalister som skulle dekke bordingen av Gazakonvoien hadde en krevende jobb. I denne saken er det to «framinger» som går 100 år tilbake i tid. Begge sider er overbeviste om at deres versjon av historien er riktig. Begge parter nærer mistro til hverandre, samtidig er de profesjonelle i sitt PR-arbeid. I denne spesifikke hendelsen mistet ni familier sine kjære, samtidig er det et faktum at de israelske soldatene *ble* angrepet og skadet, og fryktet med rette for sine liv. Noen av flåtedeltakere var Jihadister som *ikke* var redde for sine liv. I følge Palmerkommisjonen var det cirka 40 flåtedeltakere som tilhørte denne gruppen. De aller fleste aktivistene var idealister som ønsket å kjempe for palestinerens sak.

Å gjennomføre bordingen var ikke en god vurdering fra Israelsk side. Blokaden av Gazastripen *var* og *er* problematisk, men å finne en løsning er komplekst. Rapporten om bordingen fikk lite oppmerksomhet i pressen, mange var misfornøyde med innholdet, særlig i at Israel fikk forståelse for blokaden.

Del II: Omfanget av nyhetsdekningen

Nå skal jeg se på hvor mye spalteplass de ulike avisene har brukt på hendelsen. *Hvor stort var omfanget av den israelske bordingen av konvoien i nyhetsdekningen og hvordan skilte eventuelt ulike land og aviser seg fra hverandre? Hadde avisene egne korrespondenter som dekket hendelsen eller lente de seg på nyhetsbyråer? Utgjorde det noen forskjell i dekningen? Og hvem kom til orde?*

Det er flere utfordringer med å analysere aviser i en digital hverdag. Nettaviser er i stadig forandring, jeg har derfor måttet basere meg på papiravisene som ble gitt ut de dagene jeg studerer. Det kan virke litt «gammeldags» å se på hvilke artikler som

---

¹⁹² <https://www.aftenbladet.no/utenriks/i/keO8a/Israel-beklaget-Mavi-Marmara-aksjonen> Sist besøkt 02.10.2018

havnet på forsiden, når leserne i dag ofte kommer inn på enkeltartikler fra sosiale medier og ikke lenger forholder seg til avisenes forsider. Forsidene sier likevel mye om de redaksjonelle prioriteringene avisene foretar. For partene i en konflikt har det kanskje mindre «betydning» med balanserte artikler som ingen leser, men det tar jeg da ikke hensyn til. I min oppgave er det redaksjonenes valg som blir vektlagt.

Et annet perspektiv som kan få betydning når man studerer papiraviser er avisenes format. Tradisjonelt har tabloidbegrepet vært brukt for å beskrive innholdet. Det tabloide avisformat tilsvarer halvparten av en avisside i storformat. Storformataviser har blitt regnet som «kvalitetsaviser». En tabloidavis var synonymt med en avis med stoff i konsentrert, lettfattelig form, ofte med store bilder og sensasjonsoverskrifter. Dette samsvaret mellom format og innhold gjaldt særlig i Storbritannia og i Skandinavia, der de fremste løssalgssavisene tidlig utkom i tabloidformat.¹⁹³ I min analyse kan formatet ha betydning fordi et tabloid format har plass til færre saker på forsiden. Per definisjon kan en tabloid avis bli oppfattet som mer ensrettet i sin dekning enn en storformatavis, fordi den sistnevnte har plass til flere nyheter på forsiden.

I min analyse har jeg delt innholdet i forsider, artikler, notiser, ledere, redaksjonelle kommentarer og leserinnlegg. Tradisjonelt har nyhetsartikler vært mer faktabasert, mens kommentarer, ledere og leserinnlegg er subjektive og meningsbærende.

Jeg har valgt å definere tre ståsteder for å sortere ut hovedtendensen i innholdet. 1) Kom begge sider til orde? 2) Forsvar av Israel og 3) Fordømmelse av Israel. En artikkel eller meningsbærende innhold kan fordømme eller forsvare Israel selv om begge sider kommer til orde. Fordømmelse har jeg definert som at Israel ikke kommer til orde, at det ikke er noen forståelse for Israels synspunkt i saken og at handlingen blir betegnet som forkastelig. Jeg har valgt å definere fordømmelse av Israel i stedet for å definere forsvar av Gazakonvoien for enkelthets skyld. Israel var den som hadde mest blod på sine hender. Siden det er en generell oppfatning av at drap er galt, spesielt å drepe ubevæpnede, var drapsaktøren lettere å fordømme.

---

¹⁹³ <https://snl.no/tabloid> Sist besøkt 25.04.2018

Dersom målet var en bred og balansert dekning forutsatte det et bredt kildevalg. Kildevalget sier noe om journalistens perspektiv i dekningen av hendelsen. Hvem var til stede og hvem kom til orde? Antall kilder som oppgis i artiklene er et interessant «barometer» for å vurdere det faglige journalistiske nivået i den samlede artikkelproduksjonen. Når det i en del tilfeller overhodet ikke henvises til kilder, bryter redaksjonen et helt elementært identifikasjonskrav. De færreste artikler som bare har én synlig kilde, bærer dessuten preg av grundige undersøkelser. Antallet kilder kan derfor, forsiktig tolket, fungere som en første indikasjon på informasjonskvalitet i journalistikken.¹⁹⁴

Jeg har sortert etter følgende kildekategorier: FN, IDF (Israel Defence Force), Israelske myndigheter, Free Gaza, IHH, tyrkiske myndigheter, HAMAS, palestinske selvstyremyndigheter, andre nasjoners reaksjoner, eksperter, myndigheter i eget land, israelere, palestinere, tyrkere, aktivister, øyenvitner, kjendiser og andre kilder (medier). Jeg har samlet de ulike sidene i oppsummeringsoversikten *Kildeanalyse etter aviser og land* i vedlegg 3.4. og 5.

Jeg har valgt å dele inn kapitlet etter land. Jeg har tatt for meg dekningen til hver avis før jeg har oppsummert på landsnivå. Til slutt har jeg sammenlignet og oppsummert mine funn på tvers av land.

Norske aviser

De tre norske avisene jeg har studert, Aftenposten, Dagsavisen og VG, kommer alle ut i et tabloid format, men det er bare VG som blir definert som en tabloidavis når det kommer til formen på innholdet.¹⁹⁵ Formatet begrenser plassen til hvor mye tekst det er plass til på forsiden, som regel tar hovedbildet det meste av forsiden. Aftenposten tenderer til å ha fem til seks saker på forsiden hvorav en til to saker tar nesten hele forsiden, mens de andre er notiser. Dagsavisen har plass til seks til sju saker på forsiden, men har stort sett én hovedsak, de andre er kun overskrifter. VG gir stort sett

---

¹⁹⁴ Allern, 1999:162

¹⁹⁵ <https://snl.no/tabloid> Sist besøkt 25.04.2018

plass til mellom to og fire saker på forsiden, bildet tar det meste av plassen.
Kildeanalyse vedlegg 3.

Forsider 1. juni 2010

Aftenposten

Aftenposten er Norges største abonnementsavis og kommer ut i Oslo. Den ble grunnlagt i 1860.¹⁹⁶ Aftenposten er en borgerlig kvalitetsavis, men i tråd med avpolitiseringen av landets aviser forsvant også Høyre-stempelet på Aftenposten gradvis utover 80-tallet. I 2010 hadde morgenutgaven 663 000 lesere.¹⁹⁷ Avisen kommer ut i tre faste seksjoner: En hoveddel med nyheter og sport som er 36 sider, en kulturdel som også omfatter lederartikler, kronikker og debattstoff, og en økonomidel på hverdager. Én gang i uken medfølger også en egen boligseksjon, og på fredager kommer A-Magasinet med featureinnhold.

Aftenposten har en egen korrespondent i Midtøsten som er stasjonert i Amman i Jordan. I 2010 hadde Jørgen Lohne denne posisjonen.

Stoff som avisene anser som viktig plasseres på forsiden. Aftenposten prioriterte hendelsen on konvoien på førstesiden seks ganger i løpet av den uken jeg analyserte,

¹⁹⁶ <https://snl.no/Aftenposten> Sist besøkt 25.04.2018

¹⁹⁷ <http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/273> Sist besøkt 26.04.2018

to ganger som hovedsak. Det betyr at avisen mente at dette var viktig innhold. Aftenposten publiserte 17 artikler om konvoien, Lohne hadde skrevet åtte av dem. Lohne lot begge sider komme til orde i alle sine artikler. I de ni artiklene som var skrevet av andre journalister i avisen kom kun én side til orde i fire artikler, i to ble den andre parten nevnt uten at deres ståsted ble presentert, og i de to resterende ble Israel fordømt.

– Vi var midt i en krig

Mannskap fra det tyrkiske skipet «Mavi Marmara» blir eskortert av politi etter å ha landet i Istanbul i går. FOTO: THANASSIS STAVRAKIS, AP/SCANPIX

Blodig. Nødhjelp-aktivister som i går ble løslatt fra israelsk fengsel, fortalte i går om opprivende og brutale scener da «Mavi Marmara» ble bordet av israelske soldater.

«Det lyktes en liten tyrkisk organisasjon av religiøse fanatikere å narre Israel i fellen»

David Grossman, israelsk forfatter

Trøbbel. Det israelske angrepet på nødhjelps-konvoien skaper problemer i FNs sikkerhetsråd. Det gjør det vanskeligere for USA å sikre støtte til tøffere sanksjoner mot Iran.

DEL 1 • side 15, 16 og 17
KULTUR • side 3 (kommentar) og 5 (debatt)

Det ble brukt 52 kilder i de 17 artiklene. Det gir et snitt på tre kilder per artikkel. Av de 52 kildene var 11 Israelske myndigheter, 14 Free Gaza Movement eller aktivister, FN eller politikere i inn- eller utland ble brukt fire ganger hver. Andre nyhetsmedier ble brukt fem ganger. Ekspertkilder ble brukt to ganger.

Det ble skrevet én lederartikkel i løpet av uken, den fordømte Israels handling. Av de fem redaksjonelle kommentarene var det kun Lohnes som gav rom til begge parters synspunkter, mens alle fem fordømte Israels handling. Notisene ble ofte trykt på samme side som større reportasjer. De baserte seg oftest på én kilde. Av 11 notiser var det kun én som presenterte to synspunkt. Syv av notisene var fra nyhetsbyråer. Av de sju leserinnleggene avisene publiserte var to forfattet av eksperter eller kjendiser, derav Norges tidligere statsminister, Kåre Willoch, fem av vanlige borgere. Fire av leserinnleggene fordømte Israel, mens tre forsvarte Israel.

Dagsavisen

Dagsavisen er en abonnementsavis som kommer ut fem dager i uken i Oslo. Den ble

grunnlagt i 1884 og het Arbeiderbladet frem til 1997. Arbeiderpartiet eide avisen frem til 1991. I dag eies avisen av Mentor Medier AS og Stiftelsen Dagsavisen.¹⁹⁸ I 1997 skiftet avisen navn til Dagsavisen og de formelle båndene til arbeiderbevegelsen ble brutt. Dagsavisen er uavhengig, men har beholdt en sosialdemokratisk grunnholdning.¹⁹⁹ I 2010 hadde avisen 105 000 lesere.²⁰⁰ Dagsavisen består av 32 sider inkludert sportsdelen. Dagsavisen har en egen stringerkorrespondent (frilanser) i Midtøsten, Roger Hercz, som har rapportert fra området i 20 år.

Dagsavisen kom ut fem av de syv dagene jeg studerte og hadde nyheten om bordingen av konvoien på forsiden alle fem dagene. Avisen hadde 18 artikler om hendelsen, fem notiser, tre ledere, fire redaksjonelle kommentarer og 13 leserinnlegg. Dette tyder på at saken ble ansett for å være svært viktig. Hercz skrev seks av de 18 artiklene og i fire av dem kom begge sider til orde, i de andre ikke. Ni av de 18 artiklene fordømte Israel. I 15 artikler brukes 32 kilder, det blir i snitt 2.1 kilder per artikkel, mens tre artikler utmerket seg med mange kilder, 24 kilder til sammen, men alle fra samme grupperi palestinaaktivister. Israelske myndigheter er brukt som kilde fire ganger, Free Gaza, aktivister eller Tyrkia 20 ganger, politikere i inn eller utland 11 ganger og FN fire ganger.

Notisene som avisen brukte var alle formidlet av NTB, men avisen oppgav ikke NTBs bakenforliggende kilder. Tre fordømte Israel, én forsvarte

Israel, den siste var nøytral. Begge sider kom til orde i de to sistnevnte.

¹⁹⁸ <https://www.proff.no/selskap/mediehuset-dagsavisen-as/oslo/hovedkontortjenester/IF5D8Y810NZ/> Sist besøkt 25.04.2018

¹⁹⁹ <https://snl.no/Dagsavisen> Sist besøkt 25.04.2018

²⁰⁰ <http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/273> Sist besøkt 25.04.2018

Av avisens tre ledere kom begge synspunkt til orde i én leder, mens alle tre fordømte Israel. De fire redaksjonelle kommentarene fordømte alle Israel. Av avisens 13 leserinnlegg fordømte 11 Israel, mens to forsvarte Israel, i de to sistnevnte ble begge siders synspunkt presentert.

Verdens Gang (VG)

VG er en riksdekkende tabloidavis som kommer ut alle dager. VG var Norges største papiravis fra 1981 og fram til 2010 målt i opplag, men ble i 2010 forbigått av Aftenposten. VG er likevel Norges største nettavis. I 2010 hadde avisen 1 584 000 lesere.²⁰¹ Avisen er partipolitisk uavhengig. VG er heleid av Schibsted Norge, som også eier Aftenposten og flere regionaviser. Schibsted Norge eies igjen av det børsnoterte selskapet Schibsted ASA.²⁰² VG består av 2-3 seksjoner. Første del med nyheter har 56 sider, avisen har et eget sportsbilag syv dager i uken, VG Sporten, samt helgemagasinet VG helg med featurestoff. VG har en egen Midtøsten-korrespondent, i 2010 var det Jan Magnus.

VG hadde to forsider om konvoien i løpet av den aktuelle uken. 11 artikler som omhandlet konvoien. Jan Magnus skrev fire av dem, i to av dem kom begge sider til orde. Fire av 11 artikler fordømte Israel. Det ble brukt 23 kilder i 10 av artiklene, det gav et snitt på 2.3 kilder per artikkel. I tillegg er det én artikkel med ni forskjellige kilder, alle aktivister på båten. Av de til sammen 32 kildene til VG ble israelske myndigheter brukt fem ganger, Tyrkia, Free Gaza/aktivister 16 ganger, politikere tre ganger, FN én gang, andre nyhets-

medier seks ganger og eksperter fire ganger. Avisens to notiser var basert på én kilde.

²⁰¹ <http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/253> Sist besøkt 25.04.2018

²⁰² <https://www.proff.no/roller/verdens-gang-as/oslo/aviser-fagblader-og-tidsskrifter/Z0I64HB9/> Sist besøkt 25.04.2018

Det ble publisert to ledere som omtalte hendelsen, begge sider kom til orde i begge, den ene fordømte Israel. Det ble publisert tre redaksjonelle kommentarer, i to av dem kom begge sider til orde, én av dem fordømte Israel. Jeg har definert 19 leserinnlegg, men ni av dem er svært korte, sendt på SMS. Av de 19 innleggene ble Israel fordømt i ni, mens Israel ble forsvart i åtte.

Kvantitativ oppsummering av norske aviser

Aviser	Antall artikler	Notiser	Antall ledere	Antall redaksjonelle kommentarer	Leserinnlegg/replikk	Antall forsider	Totalt
Aftenposten	17	11	1	5	7	6	47
Dagsavisen	18	5	3	4	13 (9 på 3 linjer)	5	48
VG	11	3	2	3	19 (10 SMS)	2	39
Totalt	46	19	6	12	39 (19 SMS)	13	135

Figur 7

I materialet har jeg valgt å vektlegge fem tendenser.

1) Det var en massiv dekning av hendelsen i norsk presse. De tre avisene hadde 19 disponible forsider i løpet av uken, Gazakonvoien ble prioritert på 13 av dem, ikke alle var hovedsaker. VG trakk "ned" snittet med «kun» to forsider.

2) Dagsavisens dekning skilte seg fra de to andre. Dette er den minst omfangsrrike avise, den kom ut fem av de syv dagene i den aktuelle uken, likevel hadde Dagsavisen 48 saker mot Aftenpostens 47 og VGs 39, da er de 19 leserinnleggene i VG tatt med. I Dagsavisen ble Israel fordømt i 34 av 48 saker. Begge sider kom til orde i ni av 48 saker. I Aftenposten kom begge sider til orde i 16 av de 47 sakene, mens Israel ble kritisert i 12.

Mens VG og Dagsavisen hadde tendensiøse forsider, hadde Aftenposten det i mindre grad. Jeg har kategorisert tre av Dagsavisens forsider som fordømmelse av Israel, én av VGs og ingen av Aftenpostens. Dette har jeg sett nærmere på i del III.

Dagsavisen kildefordeling viser at Israel kom til orde fem ganger, mens aktivistene og Tyrkia fikk sagt sitt 20 ganger. Aftenpostens kildefordeling var henholdsvis 11 (Israel) og 16 (aktivister) og VGs tilsvarende tall var fem (Israel) og 16 (aktivister), derav hadde VG én artikkel hvor ni aktivister ble intervjuet.

3) Det blir brukt relativt få kilder per artikkel i de norske avisene, i gjennomsnitt 2.5.

4) Både Dagsavisen og VG åpner for at leserinnlegg/replikker/SMSer blir trykt med kun fornavn eller kallenavn av avsenderen. De kan altså ikke identifiseres av leseren.

5) Korrespondentenes dekning. Aftenpostens Jørgen Lohne utmerket seg ved at han gjorde rede for begge parters synspunkt i alle sine artikler. Også i den redaksjonelle kommentaren han skrev, hvor han fordømte Israels handling, presenterte han begge parters synspunkt. I Dagsavisen valgte Roger Hercz å ta med begge parters synspunkter i fire av seks artikler, mens VGs Jan Magnus gjorde det i halvparten av artiklene, to av fire.

Tyske aviser

De tre tyske avisene jeg har analysert er grunnlagt etter andre verdenskrig. Årsaken er at pressefriheten ble innskrenket og underlagt streng sensur under nazistregimet 1933-1945. Etter andre verdenskrig la seierherrene ned forbud mot de eksisterende avisene og alle måtte begynne på nytt.²⁰³

Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ) og Süddeutsche Zeitung (SZ) er storformat-aviser og regnes som kvalitetsaviser, mens BILD er en typisk tabloidavis innholdsmessig, mens formatet er større enn vanlige tabloidaviser. Storformataviser har god plass på forsiden, både FAZ og SZ trykker hele artikler på forsiden og tenderer til å ha kun ett mindre hovedbilde. Dette er teksttunge aviser. SZ har plass til tre likestilte hovedsaker, samt seks utfyllende notiser eller flere. FAZ har åtte større saker, samt seks til syv mindre notiser som viser til innhold lengre bak i avisen. BILD har store

---

²⁰³ <http://www.hausderpressefreiheit.de/Home/Presse--und-Meinungsfreiheit/Zur-Geschichte-der-Pressefreiheit.html> Sist besøkt 29.04.2018

overskrifter og bilder, og får plass til tre til fire hovedsaker, samt en opprømsing av åtte til ni nyheter bestående av tre linjer. *Kildeanalyse vedlegg 4.*

Forsider 1. juni 2010

Süddeutsche Zeitung

SZ ble grunnlagt i 1945 og er en liberal sentrum-venstreorientert riksavis som kommer ut i München. Det er Tysklands største abonnementsavis.²⁰⁴ Avisen er flaggskipet til eieren Süddeutsche Verlag. I 2011 hadde avisen 1 410 000 lesere. SZ satset tidlig på digitalisering og hadde i november 2011 over 35 millioner besøk på nettsidene sine. SZ er kjent for sitt omfattende korrespondentnettverk. Avisen kommer ut daglig, det er ulike utgaver for lokale regioner i Bayern og den riksdekkende avisen. Avisen har mellom 88 og 92 sider som består av tre deler som inneholder nyheter fra inn- og utland, kultur, sport, featurestoff og spesialutgaver om ulike tema. SZ har også et helgemagasin.

Bordingen av Gazakonvoien ble dekt av Peter Münch, korrespondent i Israel som var stasjonert i Tel Aviv, og Tomas Avenarius, korrespondent i Egypt som var stasjonert i Kairo.

²⁰⁴ [https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Süddeutsche_Zeitung_\(SZ\)](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Süddeutsche_Zeitung_(SZ)) Sist besøkt 26.04.2018

Militäraktion im Mittelmeer: Israels Sturm auf die Gaza-„Solidaritätsflotte“ löst weltweit Entsetzen

Blutbad auf hoher See

Im Morgengrauen stürmen israelische Elitesoldaten die Schiffe propalästinesischer Aktivisten und erschließen mindestens zehn Menschen

Von Tomas Avenarius

Kairo - Die Hubschrauber kamen vor dem Morgengrauen, Stockfische hielten vor den Maschinen, dann waren die israelischen Elitesoldaten auch schon an Deck. Wie weiter geschah ist an Bord der Gaza-Flotte nicht mehr zu rekonstruieren. Die Soldaten stürmten die Schiffe, schlugen sie nieder und schleppten die Gefangenen in die unterirdischen Gefängnisse von Gaza. Die israelische Regierung sprach von notwendigen Terroranschlägen, die Soldaten aber von der Bestrafung für die Straftaten unter den Palästinensern in den Gazastreifen.

Die Palästinenser wissen all dem zu danken: Die „Mutterflotte“ hätte die Fahrt schon erlöset, bevor sie überhaupt einen Fuß an Deck der israelischen Elitesoldaten gesetzt hätte, während die anderen vier der Schiffe „Free Gaza 1“, „Free Gaza 2“, „Free Gaza 3“ und „Free Gaza 4“ in der Gegend von Gaza verblieben. Doch ein anderer Vertreter der Aktivisten sagte: „Mir ist nicht bekannt, was am Palästinenser geschehen ist, weil am Palästinenser geschehen ist.“ Von der Militäraktion gegen den Gazastreifen über „Free Gaza“ sind die meisten Palästinenser nicht mehr in der Gegend oder aus dem Gazastreifen. Die Überlebenden der Militäraktion haben die Gaza-Elitesoldaten und auch in israelischen Gefängnissen. Einige waren schon inhaftiert, bevor sie an Bord der Schiffe kamen. Die israelische Armee (IDF) sagte Aktivisten, die mit Flüchtlingen an Bord waren, dass sie nicht über die israelischen Elitesoldaten, ohne Wissen israelischer Behörden, in die Schiffe gekommen seien. Ein israelischer Beamter sagte: „Ein israelischer Beamter hat die israelischen Elitesoldaten und die Mutterflotte an Bord der Schiffe gesehen, aber die israelischen Elitesoldaten sind die Mutterflotte an Bord der Schiffe gesehen.“

Israelische Elitesoldaten stürmen die Schiffe propalästinesischer Aktivisten und erschließen mindestens zehn Menschen. Die israelische Armee (IDF) sagte Aktivisten, die mit Flüchtlingen an Bord waren, dass sie nicht über die israelischen Elitesoldaten, ohne Wissen israelischer Behörden, in die Schiffe gekommen seien. Ein israelischer Beamter sagte: „Ein israelischer Beamter hat die israelischen Elitesoldaten und die Mutterflotte an Bord der Schiffe gesehen, aber die israelischen Elitesoldaten sind die Mutterflotte an Bord der Schiffe gesehen.“

Terrorestat erfüllt wird. „Bewusst“ für lange die Mutterflotte vor der Aktion haben auch die israelischen Elitesoldaten die Schiffe propalästinesischer Aktivisten und erschließen mindestens zehn Menschen. Die israelische Armee (IDF) sagte Aktivisten, die mit Flüchtlingen an Bord waren, dass sie nicht über die israelischen Elitesoldaten, ohne Wissen israelischer Behörden, in die Schiffe gekommen seien. Ein israelischer Beamter sagte: „Ein israelischer Beamter hat die israelischen Elitesoldaten und die Mutterflotte an Bord der Schiffe gesehen, aber die israelischen Elitesoldaten sind die Mutterflotte an Bord der Schiffe gesehen.“

Die israelische Armee (IDF) sagte Aktivisten, die mit Flüchtlingen an Bord waren, dass sie nicht über die israelischen Elitesoldaten, ohne Wissen israelischer Behörden, in die Schiffe gekommen seien. Ein israelischer Beamter sagte: „Ein israelischer Beamter hat die israelischen Elitesoldaten und die Mutterflotte an Bord der Schiffe gesehen, aber die israelischen Elitesoldaten sind die Mutterflotte an Bord der Schiffe gesehen.“

SZ/Agentur. Alle Rechte vorbehalten - Süddeutsche Zeitung GmbH, München. Jägliche Veröffentlichung exklusiv über www.sz-content.de.

SZ prioritere Gazakonvoien på forsiden tre av syv dager. Det ble trykt 14 artikler i avisen, legger jeg til forsidene som består av hele artikler var avisen oppe i 17 artikler, én notis, to ledere, én redaksjonell kommentar og ett leserinnlegg. Utenrikskorrespondentene Münch skrev åtte artikler, han redegjorde for begge parters synspunkt i syv. Avenarius skrev to artikler hvor begge sider kom til orde.

I 10 av de syv artiklene kom begge sider til orde, i fire ikke. I de 17 artiklene hadde journalistene snakket med 55 kilder. Det gav et snitt på 3.2 kilder per artikkel. Av de 55 kildene var 16 Israelske myndigheter, 19 Free Gaza Movement eller aktivister, politikere i inn- eller utland ble brukt 10 ganger, FN fire, mens andre nyhetsmedier ble brukt 9 ganger.

Det ble skrevet to lederartikler i løpet av uken som begge fordømte Israel, de presenterte ikke begge parters synspunkt. Den ene notisen som ble publisert var gjengivelse fra tre utenlandske aviser som presenterer ulike ståsteder.

SZ hadde ett leserinnlegg på trykk forfattet av Von Moshe Zimmermann, direktør ved Richard-Koebener-Center for German History ved det Hebraiske Universitet i Jerusalem. Han fordømte Israels handling.

Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ)

Frankfurter Allgemeine Zeitung er en tysk uavhengig, liberal-konservativ riksavis, som kommer ut daglig i Frankfurt am Main. Den ble grunnlagt i 1949 og består av fem deler; politikk, kultur, økonomi, en lokaldel for Rhein-Main regionen og en temadel. FAZ er den avisen i Europa som har flest utenlandskorrespondenter²⁰⁵ og er den tyske avisen

²⁰⁵ Enzensberger, 2002

som har størst utenlandsk opplag. I følge avisen blir den levert til 148 land.²⁰⁶ Avisen blir ledet av et redaktørkollegium/forlagsorgan, hvis medlemmer er ansvarlige for ett område, altså ikke en enkeltredaktør som er vanlig i andre aviser. Viktige beslutninger blir gjort i fellesskap. Stiftelsen FAZIT har eid avisen siden 1959.²⁰⁷

Bordingen av Gazakonvoien ble i hovedsak fulgt opp av tre utenlandskorrespondenter: Hans-Christian Rößler i Jerusalem, Rainer Hermann i Abu Dhabi og Michael Martens i Istanbul.

FAZ publiserte nyhetssaker om konvoien på forsiden to ganger i løpet av den aktuelle uken. FAZ publiserte 17 artikler om konvoien, inkluderer jeg forsiden var det 19. Utenrikskorrespondentene hadde skrevet 11 av dem (Rößler åtte). Det ble gjort rede for begge siders synspunkt i 11 artikler, hvorav ti var skrevet av utenrikskorrespondentene.

Israel ble forømt i fem nyhetsartikler. Journalistene hadde snakket med 96 kilder for å forfatte de 19 artiklene. Det gav et snitt på 5.6 kilder per artikkel. Av de 96 kildene var 18 israelske myndigheter, 28 var tyrkiske myndigheter, Free Gaza Movement eller aktivister, mens FN kom til orde tre ganger. Andre land eller organisasjoner 27 ganger, tyske politikere åtte ganger, mens utenlandske medier ble brukt ni ganger. Ekspertkilde ble brukt i en artikkel.

Det ble skrevet to lederartikler i løpet av uken, de forømt Israels handling. Det ble skrevet én redaksjonell kommentar av Rößler, den var analytisk og tok ikke stilling, det samme gjaldt seks notiser/artikler.

Holzstücke zu Eisenstangen

Was bei der Erstörung der „Solidaritätsline“ geschehen ist, ist weiter unklar. Aber Israel widersteht sich einer internationalen Untersuchung und versucht standstillen zu belegen, wie gewöhnlich die Aktivisten auf den Schiffen waren.

Von Hans-Christian Rößler

JERUSALEM 3. Juni. Auf einem gepolsterten Sofa saß ein Mann in einem dunklen Anzug, der sich als israelischer „Aggressor“ auf dem „Zion Express“ nach dem Prozess an der „Solidaritätsline“ vorstellte. Er sprach von der Erstörung der „Solidaritätsline“ wie von der Erfindung eines neuen Gerätes. Eine Fortsetzung des Genozids sei es, „den wir in den letzten Jahren nicht gemacht haben“, sagte er. Die „Solidaritätsline“ sei ein „unethisches Instrument“, das die Verantwortung für die Verbrechen in Gaza übernehme, die die Vereinten Nationen einst eingestuft, die „Prozesse“ der sechs Schiffen bestrafen zu lassen.

Nach einer Einführung begannen die Aktivisten sofort zu bereden, was sie am Montagmorgen auf hoher See erfahren hatten. Sie erzählten von den Schüssen und den Trümmern, die sie gesehen hatten. Die Aktivisten sagten, dass die Schiffe kein Ziel waren, sondern nur die „Solidaritätsline“ darstellten, die die Verantwortung für die Verbrechen in Gaza übernehme. Die Aktivisten sagten, dass die Schiffe kein Ziel waren, sondern nur die „Solidaritätsline“ darstellten, die die Verantwortung für die Verbrechen in Gaza übernehme.

Aktivisten begrüßen die israelischen „Aktivisten“ am Flughafen Istanbul.

Türkei fordert Entschuldigung

Zurückgekehrte Aktivistinnen in Istanbul bejubelt

Was bei der Erstörung der „Solidaritätsline“ geschehen ist, ist weiter unklar. Aber Israel widersteht sich einer internationalen Untersuchung und versucht standstillen zu belegen, wie gewöhnlich die Aktivisten auf den Schiffen waren.

Von Hans-Christian Rößler

JERUSALEM 3. Juni. Auf einem gepolsterten Sofa saß ein Mann in einem dunklen Anzug, der sich als israelischer „Aggressor“ auf dem „Zion Express“ nach dem Prozess an der „Solidaritätsline“ vorstellte. Er sprach von der Erstörung der „Solidaritätsline“ wie von der Erfindung eines neuen Gerätes. Eine Fortsetzung des Genozids sei es, „den wir in den letzten Jahren nicht gemacht haben“, sagte er. Die „Solidaritätsline“ sei ein „unethisches Instrument“, das die Verantwortung für die Verbrechen in Gaza übernehme, die die Vereinten Nationen einst eingestuft, die „Prozesse“ der sechs Schiffen bestrafen zu lassen.

Nach einer Einführung begannen die Aktivisten sofort zu bereden, was sie am Montagmorgen auf hoher See erfahren hatten. Sie erzählten von den Schüssen und den Trümmern, die sie gesehen hatten. Die Aktivisten sagten, dass die Schiffe kein Ziel waren, sondern nur die „Solidaritätsline“ darstellten, die die Verantwortung für die Verbrechen in Gaza übernehme. Die Aktivisten sagten, dass die Schiffe kein Ziel waren, sondern nur die „Solidaritätsline“ darstellten, die die Verantwortung für die Verbrechen in Gaza übernehme.

²⁰⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Frankfurter_Allgemeine_Zeitung Sist besøkt 28.4.2018

²⁰⁷ <http://www.faz.media/medien/frankfurter-allgemeine-zeitung-fuer-deutschland/> Sist besøkt 28.4.2018

FAZ publiserte to leserinnlegg skrevet av to Israelske forfattere. Amoz Os, som var svært kritisk til sitt eget lands handlinger og Joseph Croitoru, Israelskfødt forfatter bosatt i Tyskland, også fast spaltist i FAZ. Han forsvarte Israel.

Bild

Bild eller Bild- Zeitung var i lang tid den største avisen i Europa regnet ut fra opplagstall. I 2010 hadde den mer enn 12 millioner lesere. Den utgis av det konservative mediekonsernet Axel Springer AG. Bild ble grunnlagt i 1952. Den var fra begynnelsen politisk konservativ og sterk antikommunistisk. Et av forbildene for avisen var engelske Daily Mirror. Bild er en av de internasjonalt mest kjente tabloidavisene. Sex, kriminalitet og krig spiller får mye plass, kjendisstoff og sport er viktig. Avisen er kjent for sine brutale artikler, særlig rettet mot krefter på venstresiden. Det har vært flere prosesser i Tyskland mot avisen grunnet den «aggressive» dekningen og brudd på pressekodeksen. Springerkonsernet omfatter i dag en rekke aviser og tidsskrifter som er avleggere fra Bild.²⁰⁸ Avisen består av 87 12 sider i print.

Gazakonvoien fikk lite oppmerksomhet i Bild. Hendelsen hadde ett oppslag på forsiden, men bare som en mindre sak. Det ble publisert tre artikler og én redaksjonell kommentar. Det har ikke lyktes å finne ut om avisen har egne utenrikskorrespondenter,

avisen har ikke svart på min henvendelse om dette, men det ser ikke ut som at Bild har det. Av de tre artiklene forsvarte to av dem Israel, i disse to kom ikke den andre siden til orde.

Den redaksjonelle kommentaren forvarte Israels handling og presenterte bare Israels synspunkt. Kommentaren var forfattet av Bilds faste spaltist for utenriksstoff, Lord

²⁰⁸ Oppsummert fra disse nettstedene::

https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/RwoJ/Omstridt_-utskjelt-og-forhatt_
<http://meedia.de/2018/02/02/die-65-jahre-auflagen-bilanz-der-bild-rekorde-in-den-1980ern-seit-2002-geht-es-rasant-nach-unten/> + [https://de.wikipedia.org/wiki/Bild_\(Zeitung\)#Die_2010er_Jahre](https://de.wikipedia.org/wiki/Bild_(Zeitung)#Die_2010er_Jahre) Sist besøkt 29.4.2018

Weidenfeld, jøde, sionist, berømt publisist og forfatter. Han var rådgiver for Weizman, Israels første president. Han rømte fra Wien til London i 1939. I de tre artiklene ble det brukt fem kilder, hvorav tre kilder kunne identifiseres, det var en israelsk og amerikansk kilde, samt Angela Merkel. Det gav et snitt på 1.7 kilder per artikkel.

Kvantitativ oppsummering av tyske aviser

Aviser	Antall artikler	Notiser	Antall ledere	Antall redaksjonelle kommentarer	Leserinnlegg/ replikk	Antall forsider	Totalt
Süddeutsche Zeitung	17 (14)	1	2	1	1	3	22
Frankfurter Allgemeine	17	7	3	1	2	2	32
BILD	3	1	0	1	0	1	6
Totalt	34	9	5	3	3	6	60

Figur 8

I materialet har jeg valgt å vektlegge fem tendenser.

1) FAZ og SZ er teksttunge aviser med svært mye informasjon. Det er forholdsvis lite bildebruk. Disse to avisene var interessert i hendelsen, og de hadde mye plass til disposisjon.

2) SZ og FAZ hadde til sammen fem utenrikskorrespondenter som var involvert i pressedekningen av hendelsen, alle var stasjonerte i ulike byer i Midtøsten. Ingen av de tyske avisene har oppgitt nyhetsbyrå som kilder i deknningen sin. Jeg har ikke greid å identifisere to av Bilds avsendere/forfattere.

3) FAZ skilte seg ut i deknningen fordi avisen benytter svært mange kilder. I de 32 sakene har avisen brukt 103 kilder, hvorav 27 var utenlandske politikere eller organisasjoner (et snitt på 5.6). FAZ og SZ har også brukt utenlandske medier i stor grad, ni ganger hver.

4) De tyske avisene hadde forholdsvis få leserinnlegg og redaksjonelle kommentarer. FAZ og SZ hadde til sammen publisert tre leserinnlegg, Bild ingen. Innleggene var

dessuten skrevet av «profesjonelle» forfattere og ikke av «menigmann». De tre avisene publiserte én redaksjonell kommentar hver.

5) Bild skilte seg ut ved å være svært lite interessert i hendelsen. Avisen var mer opptatt av Al Gores skilsmisse enn Gazakonvoien. Avisen var tendensiøs i favør av Israel i sin dekning. I de seks sakene kom ikke begge sider til orde i noen av dem. Israel ble forsvart i fire. Det var også beskjeden kildebruk i Bilds dekning, 1.7 per artikkel. Bild har ikke brukt én kilde som var pro-palestinsk.

Amerikanske aviser

De tre amerikanske avisene jeg har analysert er New York Times (NYT), USA Today og New York Post (NYP), alle kommer ut på østkysten. USA Today har hovedkvarter i Virginia, mens de to andre er New York aviser. NYP er en tabloidavis både i format og innhold. USA Today og NYT er storformataviser, men USA Today bruker mer bilder og farger enn en tradisjonell kvalitetsavis. NYT har god plass og har inntil seks hovedsaker inkludert ett til to bilder, samt en oversikt over innholdet nederst på forsiden i notisform. Det er plass til 10-12 saker med små bilder i et par av dem. USA Today varierte i 2010 forsiden noe, men brukte stort sett forsiden til tre hovedsaker, samt notiser som henviste til mer innhold inne i avisen, inntil åtte notissaker ble synliggjort på forsiden. NYP hadde stort sett to til tre hovedsaker med særlig stor overskrift og bilder i én.

(Kildeanalyse vedlegg 5).

Forsidene 1. juni 2010

New York Times (NYT)

New York Times er en amerikansk abonnementsavis som ble grunnlagt i september 1851, den har base i New York City, men har verdensomspennende både innflytelse og lesere. Den internasjonale versjonen av avisen er kjent som The New York Times International Version. I 2010 hadde avisen 9.2 millioner lesere.²⁰⁹ NYT har vunnet 125 Pulitzerprisen, flere ganger enn noen annen avis. Pulitzerprisen er den viktigste utmerkelsen en journalist kan få i USA.²¹⁰

NYT er delt inn i tre hoveddeler, nyhetsseksjonen som inkluderer både internasjonale og nasjonale nyheter, opinion/meningsseksjon, inkludert leder, og en temadel som inkluderer kunst, mote, filmer og mat.

NYT hadde i 2017 1300 journalister hvorav 200 var utenlandskorrespondenter i stasjonert i de 30 kontorene avisen har rundt omkring i verden.²¹¹ I 2010 ble bordingen av Gazakonvoien dekket av lederen for The Times kontoret i Jerusalems Ethan Bronner, samt hans journalistkollega Isabel Kershner, i tillegg bidro Sabrina Tavernise fra kontoret i Istanbul.

På de sju dagene jeg har analysert hadde NYT hendelsen om konvoien på forsiden alle de sju dagene. NYT publiserte ni artikler om konvoien, om jeg legger til forsiden blir det 16, det er naturlig da forsiden til stor del er selvstendige artikler. Utenrikskorrespondentene hadde skrevet 12 av dem. Begge sider kom til orde i 13 artikler, hvorav ni var forfattet av utenrikskorrespondentene. Israel ble fordømt i én av nyhetsartiklene. I de 16 artiklene hadde journalistene snakket med 95 kilder. Det gav et snitt på 6.7 kilder per artikkel. Av de 95 kildene var 26 israelske myndigheter, 23 fra Tyrkia, Free Gaza Movement eller aktivister, FN kom til orde fem ganger, andre land eller organisasjoner fire ganger, amerikanske politikere 12 ganger, mens utenlandske medier ble brukt 18 ganger. Ekspertkilder ble brukt i ni ganger.

---

²⁰⁹ <https://www.statista.com/statistics/229984/readers-of-the-new-york-times-daily-edition-usa/> Sist besøkt 29.04.2018

²¹⁰ <https://www.nytimes.com/pulitzer-prizes/> + <https://www.nytimes.com/2017/04/10/business/media/pulitzer-prizes-2017.html> Sist besøkt 29.04.2018

²¹¹ <https://www.nytimes.com/2017/12/01/reader-center/how-many-foreign-bureaus-does-nyt-have.html> Sist besøkt 29.04.2018

Det ble skrevet tre lederartikler i løpet av uken, to fordømte Israels handling, mens én var nøytral analytisk. Det ble skrevet én redaksjonell kommentar som fordømte Israel. To faste spaltister i NYT skrev kommentarer hvorav én forsvarte Israel, mens den andre fordømte. I den ene notisen NYT publiserte kom begge sider til orde.

mennesker. Flertallet av innleggene forsvarte Israel, 13, mens et mindretall fordømte Israel, sju.

USA Today

USA Today er en abonnementsavis som ble grunnlagt i 1982. Avisen er trykt på 37 steder i USA og ytterligere fem steder internasjonalt. Det eies av Gannett Company og opererer fra Jones Branch Drive i Virginia. Avisen har over 7 millioner lesere daglig.²¹² Den kommer ut fem dager i uken, på fredager med USA Weekend og The Big Lead. USA Today er på mellom 10 og 20 sider. Noe som er unikt med USA Today er at det trykkes to daglige ledere, avisens egen og en med motsatte synspunkt skrevet av en gjesteskribent ofte en fagperson på området. Temaet for lederen bestemmes av en gruppe som kalles «Board of Contributors», som er adskilt fra redaksjonen.²¹³

Dekningen av Israels bording av Gazakonvoien ble til dels gjort av Michele Shabin, fast frilansjournalist i Midtøsten som skrev for USA Today. USA Today brukte ikke mye

²¹² <https://www.worldatlas.com/articles/the-10-most-popular-daily-newspapers-in-the-united-states.html> Sist besøkt 29.04.2018

²¹³ <https://usatoday30.usatoday.com/news/opinion/USATODAY-editorials-debate.htm> Sist besøkt 29.04.2018

spalteplass på hendelsen, til sammen ble det åtte saker. Det var ikke satt av plass til verken redaksjonell kommentar eller leserinnlegg.

USA Today hadde fem artikler om bordingen, inkludert én forside som var en hel artikkel. En var skrevet av en fast frilanser. Journalistene brukte 24 kilder i de fem artiklene, et snitt på 4.8 kilder per artikkel. Det var ikke alltid klart hvem som skrev artiklene. På én artikkel stod det "From staff and wire reports", mens Associated Press (AP) var avsender til tre artikler. I to av de fem artiklene kom begge sider til orde, mens Israel ble forsvart i to. Av de 24 kildene som kom til orde ble Israelske myndigheter brukt sju ganger, FN to, amerikanske politikere to, eksperter to og andre medier sju ganger.

USA Today markedsfører seg med at de daglig har to lederartiklene

som skal ha motsatt ståsted. Da jeg kategoriserte dem oppfattet jeg dem ikke som særlig ulike. Den ene tok Israels perspektiv og forsvarte Israel, mens den andre som var mer kritisk til Israel, forsvarte likevel ikke Gazakonvoien, den fokuserte på Israels interesse, ikke på palestinerne sak.

New York Post (NYP)

New York Post er den 13. eldste avisen i USA og er den eldste som fortsatt blir publisert på daglig basis. Avisen ble grunnlagt av Alexander Hamilton høsten 1801 under navnet New York Evening Post, og var da en fullformat-avis. I dag er avisen tabloid både i innhold og format. Avisen kommer ut hver dag og består av 74 sider inkludert annonser og sport.²¹⁴ Siden 1993 har den vært eid av Rupert Murdoch gjennom selskapet News Corporation.²¹⁵ Avisen er, målt etter opplag,

²¹⁴ <http://advertising.nypost.com/new-york-post/> Sist besøkt 04.05.2018
²¹⁵

https://web.archive.org/web/20061208130444/http://www.hollywoodreporter.com/hr/search/article_display.jsp?vnu_content_id=1001479107 Sist besøkt 04.05.2018

blant de fem største som gis ut i USA.²¹⁶ NYP har nærmere tre millioner daglige lesere.²¹⁷ Redaksjonskontorene ligger i New York City. NYP er kjent for sin konservative redaksjonelle politikk og sensasjonelle overskrifter. Avisen skal være President Donald Trumps foretrukne avis i New York.²¹⁸

Bordingen av Gazakonvoien ble i hovedsak fulgt opp av utenlandskorrespondent Andy Soltis. På de sju dagene jeg har analysert avisen hadde NYP bordingen av konvoien på forsiden én gang og da bare en overskrift. NYP publiserte sju artikler om konvoien, derav hadde Soltis skrevet seks. Begge sider kom til orde i fire av de sju artiklene, tre var skrevet av Soltis. I de sju artiklene hadde journalistene brukt 34 kilder, et snitt på 4.9 kilder per artikkel. Av de 34 kildene var ni Israelske myndigheter, 13 fra Tyrkia, Free Gaza Movement eller aktivister, FN kom til orde tre ganger, amerikanske politikere tre og franske myndigheter én gang. NYP brukte en ekspert som kilde én gang.

Det ble skrevet tre lederartikler i løpet av uken, to fordømte Israels handling, mens én var nøytral analyse. Det ble skrevet to redaksjonelle kommentarer som forsvarte Israel. To faste spaltister i NYP skrev kommentarer, begge forsvarte Israel.

POSTOPINION
Turning Against US
Turkey's treachery
 BY DAVID SCHENKER
 A crisis timed to disrupt President Obama's Israeli-Palestinian peace talks? Anti-Israel demonstrators outside the Israeli consulate in Istanbul on Tuesday.

reconstitute as the US prepares to withdraw. The Israeli objective was one of two meetings (the other in Haifa) that Iraqi Prime Minister Nouri al-Maliki condemned as "disabling." The only ones benefiting," he said, "are al Qaeda and the terrorist organizations."
 Ankara's break with Jerusalem is more than of course, allowing Israel from a NATO military exercise last year and canceling other joint exercises in the wake of the Batilla incident. But Washington must also worry that Turkey has ever conducted its first-ever military exercises with Syria, designated by the US government as a state sponsor of terrorism. Ankara has likewise signed several security cooperation agreements with Tehran.
 So why has Ankara chosen to change the nature of its long-standing strategic alliance with Washington to one of strategic competition?
 Turkey under the Islamist AKP is no longer a government committed to secular nationalism. Having been rejected for membership in the European Union, it once again sees the Middle East as its natural sphere of influence.
 The AKP's Islamist agenda is being aided and abetted by the Obama administration's seeming determination to flip the area as quickly as possible. The US troop surge in Afghanistan is tied to the aim of a final military withdrawal by the summer of 2011. And in Iraq, the military's even shorter, with most coalition forces to be withdrawn by the end of this summer.
 Power vacuums of this nature never last for long. As long as the Obama administration is seen as diminishing ties to longstanding US allies — Israel and Egypt in particular — and shrinking its military footprint, many if not most of the regional players will conclude that America is exiting the area of the strategic for the future of the Middle East.
 Judith Miller is a Manhattan Institute fellow and David Schenker is director of the Program on Arab Affairs at the Washington Institute for Near East Policy.

Av de 12 leserinnleggene ble fem skrevet av personer som hadde en politisk- eller forskningsposisjon; Ralp Peters, forfatter og tidligere militær, Fox News kommentator og spaltist i NYP, historikeren Arthur Herman, fra Hudson Institute in Washington, Jonah Goldberg, amerikansk konservativ spaltist og

kommentator, Judith Miller, Manhattan Institute, og David Schenker, Washington

²¹⁶ <https://finance.yahoo.com/news/america-100-largest-newspapers-180528599.html?guccounter=1> Sist besøkt 04.05.2018

²¹⁷ <https://www.statista.com/statistics/229817/readers-of-the-new-york-post-ny-daily-edition/> Sist besøkt 04.05.2018

²¹⁸ New York Post was reported to be the preferred newspaper of U.S. President Donald Trump Sist besøkt 04.05.2018

Institute for Near East Policy. De andre leserinnleggene ble forfattet av det jeg oppfatter som «menigmann». Elleve av tolv leserinnlegg forsvarte Israel, mens én fordømte Israel.

Kvantitativ oppsummering av amerikanske aviser

Aviser	Antall artikler	Notiser	Antall ledere	Antall redaksjonelle kommentarer	Leserinnlegg/replikk	Antall forsider	Totalt
New York Times	9	2	3	1	20	7	42
USA Today	4	1	2	0	0	2	9
New York Post	7	0	3	4	12/5	1	27
Totalt	20	3	8	5	32	10	78

Figur 8

I materialet har jeg valgt å vektlegge fem tendenser.

1) De amerikanske avisene brukte svært mange i kilder i sine artikler. I snitt brukte de tre avisene 5.5 kilder per artikkel. NYT skilte seg ut ved bruk av flest kilder, et snitt på 6,7.

2) NYT siterte svært mange andre utenlandske medier (18).

3) NYT' enorme korrespondentnettverk gjorde dekningen svært internasjonal og kildetung.

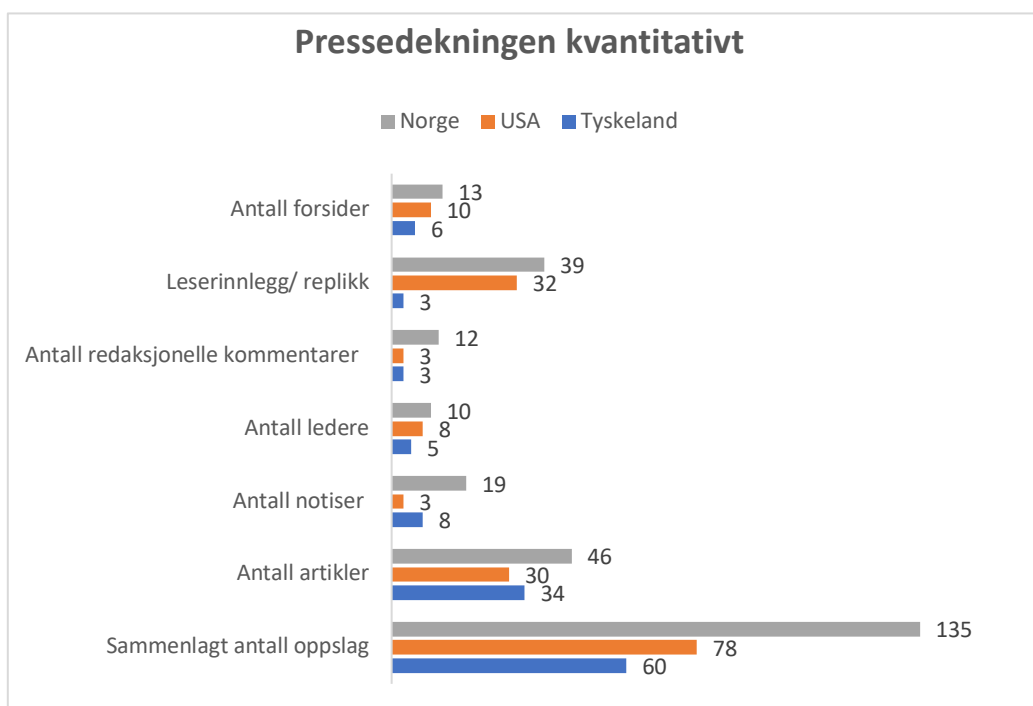
4) Amerikanske aviser brukte forholdsvis mange eksperter i sin dekning. I tillegg refererte de også til svært mange politiske aktører både nasjonalt som internasjonalt.

5) NYPs dekning forsvarte Israels handling i 20 av 27 saker. Begge sider kom til orde i fem. Avisen var påfallende ubalansert.

Kvantitative likheter og ulikheter mellom land og aviser

Det var **stor interesse for hendelsen** både i Norge, Tyskland og USA, men denne saken betydde mer i Norge enn i USA og Tyskland. Israels bording av Gazakonvoien

havnet på flere forsider i alle de tre landene i løpet av uken. I Norge var den omtalt på 13 forsider, i USA 10 og i Tyskland seks. Ser man på avisenes størrelse, både i antall sider og format, var det ingen av de analyserte landene hvor dekningen var så omfattende som i Norge. På tross av at amerikanske aviser viet hendelsen mye oppmerksomhet, ble den likevel én hendelse av mange, fordi det var plass til flere saker både på forsiden og i avisene. I Norge blir en hovedsak eller et hovedoppslag mer dominerende i nyhetsbildet fordi det er plass til færre saker.

Figur 9

Antall artikler: De norske avisene publiserte flest artikler, tilsammen 46 artikler, mens tyske aviser produserte 34 artikler, stod amerikanske for 20. Amerikanske aviser skrev flest **ledere**, åtte fordelt på de tre avisene den drøye uken jeg analyserte. De norske avisene publiserte seks ledere, mens de tyske avisene nøyde seg med fem. I Norge opererer avisene med én leder per avis, med muligens plass til to-tre linjer om en annen sak. Både de tyske og amerikanske avisene har plass til flere ledere daglig, de omtaler to til tre saker i sine ledere på daglig basis, så også her ble det norske mediebildet mer konsentrert.

Avisene skiller seg fra hverandre når man ser på **antall leserinnelegg**. Meningsproduksjon står sterkere i norske og amerikanske aviser enn i tyske. De tyske

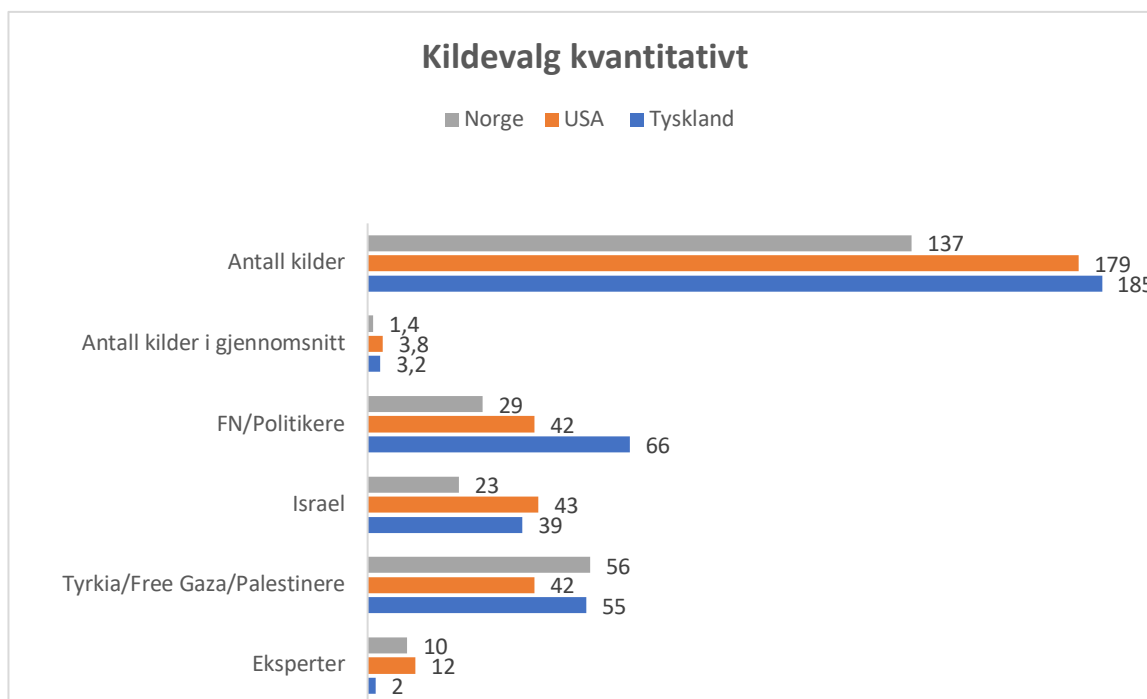
avisene hadde nesten ikke leserinnlegg om temaet (tre), mens det i de norske (39) og amerikanske (32) florerte. I norske aviser er det likevel litt «vanskelig» å telle, da både Dagsavisen og VG publiserte én linjers SMSer. Antallet ble derfor kunstig høyt, samtidig var det faktisk så mange mennesker som fikk sin mening publisert. Et annet funn var at Dagsavisen og VG lot leserne bli publisert anonymt: Inger, Namdalen; Elisabeth, Oslo; Kåre, Nordland; Hans, Oslo; Trym, Ester, Tor osv. Dette gjorde ingen av de andre avisene. Å bruke anonyme kilder i saker som er i allmennhetens interesse er kjent journalistisk metodikk, men verdien av at man skal være anonym for å si at "Israel er bønn i bøtta" eller at "Palestinaskjerf ikke hører hjemme på Stortinget" kan kanskje diskuteres?

Avisene har to meningspalter, avisens leder eller redaksjonelle kommentarer. I Norge brukte man **redaksjonelle kommentarer** i langt større grad enn i avisene jeg har analysert i Tyskland og USA. I løpet av den aktuelle uken hadde de tre norske avisene til sammen 12 redaksjonelle kommentarer, mens de tre tyske avisene hadde en hver og de amerikanske hadde tre eller fem, avhengig av om jeg teller med to faste skribenter i New York Times. Norske journalister får altså mye spalteplass til å mene noe om hendelsen, sammenlignet med sine kolleger i tyske og amerikanske aviser.

Kildevalg

Det er også forskjeller når man analyserer **kildevalg**. Amerikanske aviser benyttet seg i større grad av eksperter enn tyske aviser og til dels norske aviser. I Norge ble flere av leserinnleggene skrevet av «vanlige» folk enn i USA. I NYT ble mange av leserinnleggene forfattet av kjente personer eller eksperter på området.

Norske aviser lot israelske kilder komme mindre til orde enn amerikanske og tyske aviser. I Norge ble det brukt 23 israelske kilder, mens det i Tyskland ble brukt 39 og i USA 43. De norske avisene brukte internasjonale kilder som FN og politikere i mindre grad (29) enn tyske (66) og amerikanske (42) aviser. Tyske og norske aviser brukte aktivistenes støttespillere som kilder enn amerikanske. Norske aviser og tyske aviser de flest ganger 55 og 56. Amerikanske aviser brukte de ulike grupperingene like mange ganger 42 (Israel), 43 (Free Gaza og palestinsk/tyrkiske) og 42 (politikere/FN).

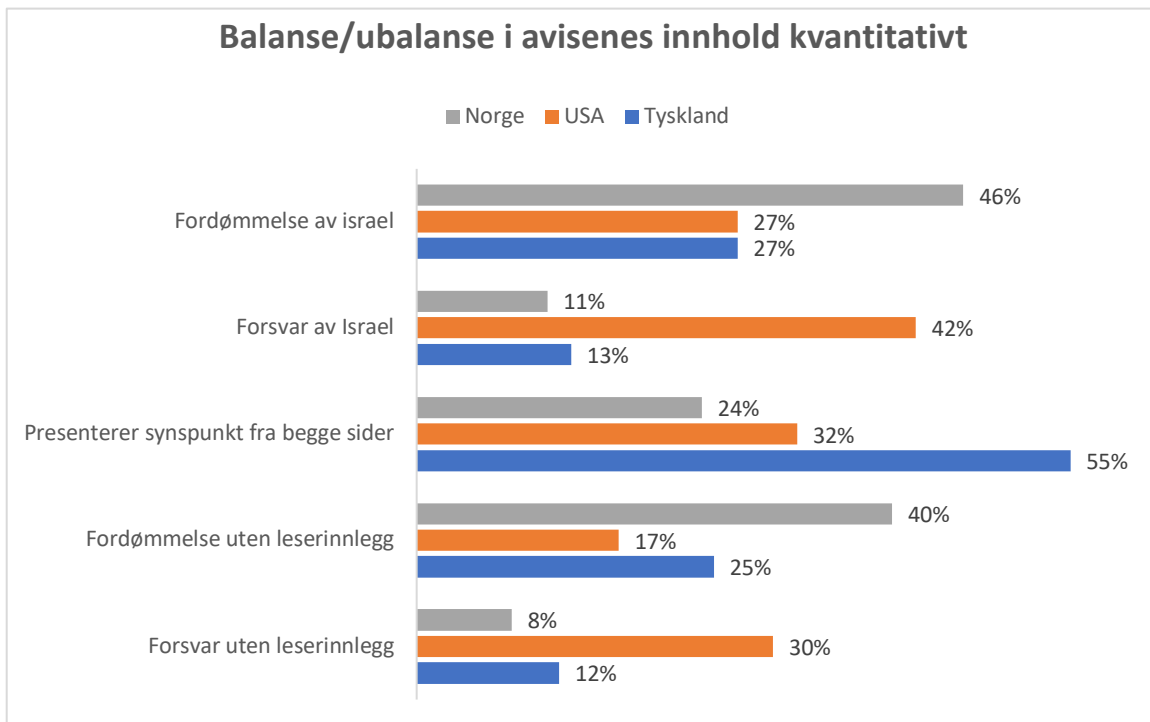
Figur 10

Antall gjennomsnittlige kilder i figur 10 kan virke misledende. Tallene er basert på antall kilder både i notiser og artikler, da notiser ofte er basert på færre kilder enn en artikkel blir antallet lavere enn om man bare ser på kilder i artikler. Tendensen er den samme. Norske aviser brukte færre kilder enn både tyske og amerikanske aviser. Gjennomsnittlig bruk av kilder per artikkel per land: Norge 2,5, Tyskland 3,5 og USA 5,5. Se kildeanalyse i vedlegg.

Balanse i rapporteringen

I et menneskelig og journalistisk narrativ var bordingen av konvoien brutal. En regional stormakt drepte ni mennesker på en selvutnevnt «fredskonvoi»: Det var ikke overraskende at det ble sterke reaksjoner. Hvilke valg tok de ulike redaksjonene? Tyske aviser var langt mer nøkterne med hva slags ord de brukte enn norske og amerikanske. Tyske aviser lot begge sider komme til orde i 55 prosent av oppslagene. De fordømte Israels handling i 27 prosent av oppslagene, og forsvarte Israel i 13 prosent. Ser man samlet på innholdet kan aviser som har mye meningsbærende stoff score høyt på ubalanse. Da de tyske avisene hadde få leserinnlegg ble det ikke så store utslag ved å ta ut leserinnleggene. Uten leserinnleggene ble Israel fordømt i 25 prosent av oppslagene i tyske aviser og forsvart i 12 prosent. Den begrensede omtalen i Bild var ubalansert i favør av Israel.

De norske avisene lot begge sider komme til orde i 24 prosent av oppslagene, Israel ble fordømt i 46 prosent og Israel ble forsvart i 11 prosent. Uten leserinnleggene var tallene henholdsvis 40 prosent fordømmelse og åtte prosent forsvar av Israels atferd. Norske aviser var ubalanserte i dekingen. Dagsavisen fungerte i denne saken som et talerør for Free Gaza Movement.

I USA kom begge sider til orde i 32 prosent av oppslagene. Israel ble forsvart i 42 prosent av oppslagene, mens Israel ble fordømt i 27 prosent. I USA har det størst effekt på å ta ut leserinnleggene. Da blir tallene 17 prosent fordømmelse av Israel og 30 prosent som forsvarer. I USA var New York Post i samme posisjon som Dagsavisen i Norge, dekingen var meget ubalansert, men den var Pro-Israel.

Ser man på balansen i nyhetsrapporteringen befinner norske og amerikanske aviser seg på hvert sitt ytterpunkt. De norske fant i liten grad formildende omstendigheter for Israels atferd, mens de amerikanske i mindre grad hadde forståelse for aktivistene og palestinerens versjon. NYT var et unntak. Men amerikanske aviser hadde flere artikler som viste det palestinske perspektivet enn det norske hadde som viste forståelse for Israels perspektiv. Tyske aviser sørget for balanse. FAZ og SZ utmerket seg ved sin balanserte rapportering, selv om begge avisene fordømte Israels handling på lederplass.

New York Times hadde en omfangsrik dekning og et unikt kildemangfold i sin rapportering. Avisen var kritisk til Israels aksjon og håndtering av Gazablokaden, men rapporterte balansert. NYT hadde flere leserinnlegg som ytrer seg kritisk enn i favør av Israels bording. Avisen skilte seg derfor ut fra de to andre avisene jeg har sett på i USA. NYT var på nivå med de tyske kvalitetsavisene i balansert rapportering.

Det var særlig tre aviser som skilte seg ut med særlig ubalansert rapportering den ene eller andre veien: I Tyskland Bild, i USA New York Post og i Norge Dagsavisen. Hverken Bild eller New York Post presenterte aktivistenes ståsted. USA Today hadde heller ikke stor interesse av å presentere aktivistenes ståsted eller særlig interesse for hendelsen. I Bild var det vanskelig å finne ut hvem som var både kilder og forfattere.

I den norske fordømmelsen av Israel var det ett unntak. Jørgen Lohne i Aftenposten rapporterte nyansert. Tendensen var dog at utenrikskorrespondentene presenterte et mer sammensatt bilde av konflikten enn hjemmeredaksjonene. Det var den samme tendensen både i FAZ, NYT, SZ og VG. I avisene jeg har analysert var det liten bruk av nyhetsbyråer, norske aviser brukte dog NTB og AP i større grad enn de tyske og amerikanske.

Satsing på utenriksdekning og et stort korrespondentnettverk var en styrke i deknningen. Avisene med egne korrespondenter og flere korrespondenter hadde større kildemangfold og en mer nyansert dekning enn de som ikke hadde det. Selv Dagsavisens stringerkorrespondent gjorde rede for begge siders syn i fire av seks artikler, selv om både overskrifter og innholdet var tendensiøst. Utenrikskorrespondentene fanget den komplekse historien i hendelsen i større grad enn "hjemmejournalistene". Rolf Werenskiold viser i sin avhandling *That's the way it is?* hvordan utenriksjournalistikken ble organisert og utviklet i Norge i etterkrigstiden. I perioden 1945-1994 bygges korrespondentnettut og nådde sitt høydepunkt i perioden 1975-94, etter 1995 ble utenriksnettut bygget ned.

"Den kalde krigen er over. Utenriksredaksjonen blir slanket, omorganisert og utenriksnettut blir redusert og korrespondenter erstattet med stringerkorrespondenter og frilansere. Dagbladet legger ned utenriksredaksjonen og utenriksstasjonene. Aftenposten og NRK står igjen som

*de dominerende utenriksjournalistiske aktørene, men er nå nesten jevnbyrdige,*²¹⁹ skriver han.

Det å ha et godt utbygd utenrikskorrespondentnettverk hever kvaliteten på journalistikken. Alle de tre avisene NYT, FAZ og SZ fordømte Israel på lederplass, men rapporterte balansert, de formidlet kompleksiteten i konflikten. Disse avisene hadde stort kildemangfold takket være utenrikskorrespondentene. Her stilte de norske avisene svakere. Kildemangfold er ett av kriteriene for å utøve godt journalistisk håndverk. Tabloidformatet norske aviser benytter reduserer innholdets lengde og dybde. Konsentrasjon om enkeltsaker og et begrenset nyhetsbilde blir en konsekvens av lite plass og mange bilder.

Oppsummering del II Omfanget av nyhetsdekningen

I del II har jeg sett på hvor mye spalteplass tre norske, tre amerikanske og tre tyske aviser har brukt på dekningen av Israels bording av Gazakonvoien i løpet av en drøy uke i juni 2010. Analysen viser at det var stor interesse rundt begivenheten, men også at norske aviser gav hendelsen mest spalteplass. Grunnet avisformat fikk hendelsen en svært sentral plass i nyhetsdekningen i Norge, mens den i andre land fikk en mindre sentral plass fordi avisformatene gir rom for flere saker både på forsiden og i avisene.

Analysen viser at det var ubalanse i dekningen. Balanse definert som at avisene ikke identifiserer seg med – eller tar avstand fra noen part i konflikten. Norske aviser framstår som mest Palestinavennlige og mest Israelkritiske, USA som mest Israelvennlige, mens tyske aviser er mest balanserte. På avisnivå er det fire aviser som mest nyansert i sin nyhetsdekning: Frankfurter Allgemeine, Süddeutsche Zeitung, New York Times og Aftenposten. Utenrikskorrespondentene rapporterte mer balansert enn hjemmejournalistene. Selv i den digitale tidsalder bidrar det å ha journalister på stedet til å øke den journalistiske kvaliteten.

Bare Bild brukte færre kilder enn de norske avisene. Særlig Frankfurter Allgemeine og New York Times hadde et stort kildemangfold. Det var sammenfall mellom høyt

---

²¹⁹ Werenskiold, 2011: 238

kvantitativt kildeutvalg og balanse i dekningen. Norske aviser brukte langt færre israelske kilder og var mer kritiske til Israel enn både tyske og amerikanske aviser. Amerikanske aviser brukte færrest palestina-vennlige kilder og var mest Israelsvennlige. De tyske avisene hadde kvantitativt minst forskjell mellom palestina-vennlige og israelsvennlige kilder, og var mest balanserte i sin dekning, med unntak av Bild.

Del III Fremstillingen av hendelsen i pressen

I del II analyserte jeg pressedekningen av Israels bording av Gazakonvoien kvantitativt. I den tredje delen har jeg sett på hvordan budskapet ble presentert i de samme avisene. *Hvordan ble begivenheten fremstilt i norske, tyske og amerikanske aviser? Hvordan ble de ulike aktørene fremstilt? Hvilke eventuelle forskjeller var det i dekningen mellom ulike aviser og land? Hva bestod forskjellene i? Sammenfalt pressedekningen med landets offisielle utenrikspolitikk? Er det mulig å si noe om årsaken til de eventuelle forskjellene i de ulike landene?*

Jeg delte opp analysen i nyhetsrammer, fiendebilder og tolkningsrammer (framing). Nyhetsrammene beskriver avisens vinkling av stoffet. Hva var journalistene mest opptatt av i dekningen? Å fordele ansvar eller skyld (ansvarsrammen)? Å beskrive enkeltpersoner og opplevelser (humaninterestrammen)? Av hvilke politiske konsekvenser hendelsen kunne få (konsekvensrammen)? Å betone konflikten mellom partene (konflikt-rammen)? Eller å moralisere over hva som burde ha vært gjort og hvem som burde gjøre hva eller hvordan (moralitetsrammen).

Tolkningsrammene beskriver hvilket budskap som ble formidlet i de enkelte tekstene. Sitter man igjen med et inntrykk av at Israel var the «bad guy» eller var det palestinsk terror som ble presentert som hovedproblem? *Hadde avisene en gjennomgående tolkningsramme? Skilte de mellom meningsbærende stoff og nyhetsartikler?* Gjennomgående tolkningsrammer har størst meningsdannende effekt. I følge Van Gorp vil alternative tolkningsrammer gi rammekonkurranse, dette reduserer effekten rammer har på publikum og bidrar til en mer balansert nyhetsdekning.

I del I presenterte jeg både det israelske og det palestinske narrative for hendelsen og noe av bakgrunnsteppet for konflikten. Hvor stort gjennomslag fikk de ulike sidenes

propaganda i de ulike redaksjonene? En hypotese kan være at dersom de samme tolkningsramme ligger til grunn for hele pressedekningen blir historiefortellingen tendensiøs. Om det i tillegg ikke er et klart skille mellom nyheter og meninger kan avisen ende opp som talerør for en av partene.

Til sist har jeg definert om avisene opererte med et situasjonsbestemt fiendebilde eller et disposisjonelt fiendebilde. Et situasjonsbestemt fiendebilde er et fiendebilde som oppstår av en enkelthendelse. Et disposisjonelt fiendebilde er fastlåst, det er ikke betinget til den spesifikke situasjonen. Det skaper stereotyper. Kjennetegn på at et fiendebilde er disposisjonelt er når journalister og redaktører gir uttrykk for «here we go again».

Jeg har valgt å dele inn kapittelet etter land. Jeg har tatt for meg hver avis før jeg har oppsummert på landsnivå. Der presenterer jeg også den kulturelle framingen til hvert land som er representert med deres utenrikspolitikk særlig overfor Israel. Til slutt har jeg sammenlignet og oppsummert mine funn på tvers av land.

Norske aviser

De fleste avisene jeg har analysert har brukt karikaturer i fremstillingen. Karikaturer blir ofte brukt sammen med meningsbærende stoff for å understreke meningen. Jeg har valgt å vise dem fordi de sier noe om avisens framing.

DAGSAVISEN – en unyansert Palestinavenn?

Tekst på bildet:..joda, får de under 2000 kalorier om dagen, blir det gjerne litt styg.

Karikaturen viser til palestinerens humanitære krise på Gaza og beskylder israelerne for å kontrollere kaloriinntaket til innbyggerne gjennom blokaden. Den forklarer palestinerens opprør med at de er undertrykte og lever under dårlige forhold.

Premisset for dekningen

Dagsavisens nyhetsdekning ble presentert med overskriften **Angrepet på fredsflåten**. Begrepet «fredsflåten» ble fremstilt som et faktum. Dette var ikke den israelske regjeringen enig i, de kalte flåten en «armada av hat». I følge min analyse var Dagsavisens dekning av hendelsen lite balansert. Dagsavisen var palestinerne venn og hadde vanskeligheter med å ta Israels perspektiv. Dagsavisens fremstilling lå tett opp til Free Gaza og palestinerne narrativ. Israel kom til orde, men Israels perspektiv ble ikke presentert som et troverdig narrativ. Dagsavisen hoppet over årsaksforklaringen til at blokaden oppstod og bagatelliserte Israels perspektiv.

Kommentarstoff og leserinnlegg

Lederne og kommentarstoffet i Dagsavisen var samstemte i sin fordømmelse av Israel. Politisk kommentator, Hege Ulstein, kan brukes som eksempel. I kommentaren *Håp i havet* 1. juni skrev hun:

"Med drap og vold klarte Israel å hindre det ene formålet med konvoien – å få inn humanitær hjelp til den utpinte befolkningen på Gaza-stripen..."
"Morderisk maktbruk". "Israel prøver å forsvare det som ikke lar seg forsvare." Hun ironiserte over Israels forklaring om at "båten var en armada av hat og vold med tilknytning til al-Qaida." For «båtene var lastet med skolebøker, rullestoler, mat, medisiner og bygnings-materialer.» (Bildet til venstre var illustrasjon til kommentaren).

I Dagsavisens leder 2. juni *"Fredshåpet knust,"* skrev avisen: *Israel tar seg til rette på en måte som mangler sidestykke i moderne tid.* Om Israels fremtreden mangler

sidestykke i historien kan helt sikkert debatteres. Poenget er at Dagsavisens forståelse lå svært tett opp til palestinerne narrativ.

I leserinnleggene var det stort engasjement. Dagsavisen gav rom for noen kritiske røster, ellers bygde de opp under de samme tolkningsrammene som i artiklene og lederne. ”Gud så modig Tajik er. Nå blir nok de slemme Israelerne redde.” Dette sitatet kan tjene som eksempel på Dagsavisen leserinnlegg, ofte på en setning eller to. Leserinnlegg skrevet i forbindelse med at Hadia Tajik gikk på Stortingets talerstol med Palestinaskjerf.

Stringerkorrespondent

Dagsavisens stringerkorrespondent, Roger Hercz, lot israelerne komme til orde, men blandet sammen nyhetsstoff og kommentarstoff ved å kommentere i nyhetsartikkelen og ved å bruke ladede ord. Det er et brudd med god journalistikk. Han skrev for eksempel:

”Israelerne tviholder på sin egen versjon av ”Operation Sea Breeze,” som de kalte det. De hevder at aktivister sto klare med køller, kniver, økser og pistoler, og at soldatene ikke åpnet ild før en av dem lå nede. (...) At det også var islamister om bord ble bekreftet av den arabisk språklige nyhetskanalen al Jazerra. Kanalen viste et opptak der aktivister ropte Husk Khaibar, oh jøder... (...). I følge videoopptak fra Mavi Marmara, var det klart at begge sider skjøt med våpen. En ser også blodig sammenstøt mellom soldater og aktivistene. Men det er også svært tydelig hvem som har overtaket og tallenes tale sier sitt. Nesten 20 aktivister mistet livet, meldte Israelske myndigheter i går bare om 8 skadde soldater.”

Bildebruk

Dagsavisen gav et menneskelig ansikt og en emosjonell vinkling i fremstillingen av hendelsen (humaninterest). Hovedbildet 1. juni er et eksempel på det. Bildet var av en fortvilet kvinne foran en tagget mur med Palestinaskjerf. Hun hadde ikke noe med hendelsen å gjøre, bordingen skjedde på sjøen. Andre medier brukte bilder fra

bordingen på dette tidspunktet. Dagsavisens valg av bilde framet hendelsen. Koblingen til muren og "okkupasjonsmakten" var presentert. Offer og fiende var identifisert. Kvinnens fortvilelse traff hjertet. Leseren var opprørt over Israel allerede før han åpnet avisen. Vinklingen var kjent for den norske venstresiden.

Nyhetsrammer

Dagsavisen fremstilte hendelsen i en *moralsk forordning* (nyhetsramme). Artikler og innhold inneholdt moralske og sosiale budskap om hvordan Israel og verdenssamfunnet burde handle. «*Sivilbefolkningen i Gaza trenger ikke flere granskninger, den trenger flere skip.*» (Espen Løkeland Stai, Alle mann til båtene, 2. juni). «*Dersom USA skal opprettholde sine gode forbindelser til både Israel og Tyrkia, må Obama finne en løsning på blokaden av Gaza.*» (lederen USA og Israel 4. juni). «*En bølge av solidaritetsbåter kan tvinge fram en løsning på den langvarige og fortvilte situasjonen.*» (Ser en mulig løsning i Gaza, 2. juni).

Mange av artiklene var basert på personlige beretninger om opplevelsen av bordingen, av blokaden og om palestinere som fikk besøke Egypt etter at Egypt lettet på blokaden i ett døgn. Som vist med bildeeksemplet ble humaninterestrammen (nyhetsramme) også brukt.

Når avisen hentet inn eksperter kom de med fordømmende uttalelser. Professor Henriksen Waage kalte Israelsk atferd *Sjørøveri* og NUPI-direktør Jan Egeland *sammenlignet Israel med Nord-Korea*. Alternative stemmer kom i liten grad til orde. Når israelske stemmer kom til orde var de kritiske til Israels handling. Artikkelen *Handler om vår eksistens*, var interessant. Det var et intervju med en tidligere israelsk soldat som sammen med flere tidligere soldater har grunnlagt organisasjonen

Breaking the silence. En israelsk organisasjon som jobber for åpenhet og debatt rundt de militære styrkene i Israel.

Oppsummering av Dagsavisen tolkningsrammer (framing)

Dagsavisen framing kan oppsummeres i tre punkter: 1. «Fredfulle aktivister skulle hjelpe.» Konvoien bestod av fredfulle aktivister som skulle hjelpe den lidende befolkningen i Gaza, det var ikke rom for at Jihadister deltok. 2. «Stakkars palestinere.» De er offer for en sionistisk aggressiv stat. 3. «Israel er en bølle.» Israel bryter folkeretten. Verden bryr seg ikke. Dagsavisen hadde et disposisjonelt fiendebilde.

Tolkningsramme for Dagsavisens dekning	Problem-definisjon	Kilden til problemet	Ansvar/ Løsning	Moralsk vurdering	Emosjonelt (patos)	Kulturelt grunnlag
«Fredfulle aktivister skulle hjelpe.»	Palestinerne på Gaza lever i et fengsel skapt av Israel og trenger nødhjelp. Fredsskipene/ konvoien skulle bidra til å løse situasjonen.	Israels okkupasjon og kontroll over Gazastripen. Generell undertrykking av palestinere.	Israel må åpne grensene til Gaza. Palestinerne må få sitt eget land.	Israelsk morderiske oppførsel overfor et folk i nød. Umoralsk å angripe fredelige aktivister. Uhørt å gjøre det i internasjonalt farvann. .	Stakkars palestinere. Grusomme og hensynsløse Israel. Ingen bryr seg.	Norsk selvforståelse og moralsk syn på verden, samt ønske om å hjelpe dem som har det vanskelig.
«Stakkars palestinere.»						
«Israel er en bølle.»						
	Stereotype/ Metaforer/fiendebilde		Ordvalg		Visuell fremstilling	
	<ul style="list-style-type: none"> Stakkars palestinere kjemper for sin frihet. Palestinerne lever i nød og undertrykking i Gaza Palestinernes agering er forståelig. Egoistiske og aggressive Israel som med viten og vilje dreper sivile. Verden sover. USA er feig. 		Angrepet på <i>fredsflåten</i> , Verden <i>raser</i> , med <i>vold og drap</i> klarte Israel å ..., Israels <i>sjørøverangrep</i> , Israel <i>tviholder på egen versjon</i> , <i>risikosport å drepe europeere</i> , sammenligner <i>Israel med Nord-Korea</i> , <i>Verden reiser seg mot Israel</i> , den <i>israelske okkupasjonsmakten</i> , <i>Israels suverene forakt</i>		Emosjonelle bilder. <ol style="list-style-type: none"> Bilde av fortvilet palestinsk kvinne som kneler på gaten. Hun skriker i sinne eller fortvilelse In action: Soldater med våpen om bord skipet Gaza havn med roser Esel i ruiner i Gaza Brennende bildekk, palestinsk soldat hopper over med tyrkiske flagg i hendene Glade palestinere shopper i Egypt Mankells mareritt, han sliter seg i håret. Man kan føle hans oppgitthet. 	

Fiendebilde	Disposisjonelt fiendebilde. Israel er fienden. Hamas blir ikke kritisk omtalt.
Nyhetsrammer	Human interessestrammen og moralitetsrammen

AFTENPOSTEN – en nyansert Palestinavenn?

Karikaturen tilhører en redaksjonell kommentar forfattet av politisk redaktør i Aftenposten, Harald Stanghelle, med tittelen *Tårer for Gaza*.

Karikatur fra Aftenposten 2. Juni 2010

Karikaturen viser Israels statsminister Benjamin Netanyahu som skyter ned fredsduer/fredshåpet. Tittelen *Tårer for Gaza* spiller på antikrigsfilmens Gazas tårer, som omhandler Gaza-krigen sett gjennom øynene til en gruppe palestinske barn under Israels bombing av Gaza vinteren 2008/2009.²²⁰

Premisset for dekningen

Aftenpostens anvendte betegnelsen **Gaza-Dramaet** i fremstillingen. Dette er et nøytralt begrep, det var udiskutabelt et drama. Skipene omtaltes som konvoi, hjelpekonvoi og ikke som frihetsflåte/fredsflåte annet enn i hermetegn, det viser at

²²⁰ Filmen ble møtt med sterke reaksjoner, blant annet fra Israel7 venner og Med Israel for fred fordi filmen blir ansett som en propagandafilm for Palestina. Det har blitt hevdet at filmen kun ble laget for å sverte Israel, og at den har blitt produsert slik at Israel fremstår som verdens mest brutale krigsmakt. Hamas blir nesten ikke nevnt gjennom hele filmen, men det er av regissørene blitt forklart med at det ikke er Hamas som blir hardest rammet i en slik krig. Det er de sivile. Filmen mottok Menneskeretts-prisen (Public Liberties and Human Rights Award) for beste langfilm under Al Jazeera's internasjonale dokumentarfilmfestival i Doha i april 2011. https://no.wikipedia.org/wiki/Gazas_tårer Sist besøkt 10.11.2018

Aftenposten ikke brukte Free Gaza/Palestina narrativet ukritisk. Aftenposten var kritisk til Israels handling, men Israels perspektiv ble også presentert.

Kritisk kommentarstoff, med informativt innhold

Aftenposten var kritisk til Israels handling både i ledere og kommentarstoff, men gjorde rede for Israels ståsted. Avisen la også vekt på at Israel skadet seg selv.

Politiske kommentator, Harald Stanghelle, kan brukes som eksempel på Aftenpostens kommentarstoff. Han satt hendelsen inn i en større historisk og internasjonal kontekst, men han brukte også Free Gaza retorikken. Først påpekte han at det ikke var bare Israel som var skyldig i palestinerens elendighet. Verdenssamfunnet brydde seg heller ikke. EU, FN, USA, Abbas regjering i Ramallah og Egypt støttet Gazablokaden. Deretter flyttet han seg inn i det palestinske narrativet og brukte ladede ord:

«Israel seigpiner palestinerne. Den vanvittige aksjonen mot Mavi Marmara. (...) Sjelden finnes det er bedre eksempel på et miljø der hatet har bedre vekstvilkår enn nettopp her. (...) denne statlige pirathandlingen vil føye seg inn i rekken av historier der Israel trosser internasjonal opinion, advarende pekefinger og hissige statsledere. For Israel vet, og spekulerer i, at opphisselsen går over, og at ingen egentlig har tenkt å sette makt bak kravene om en annen hverdag for Gazas mørbankede palestinere.»

BRUTALT OG UKLOKT. Det haster med å snu en israelsk politikk som er en ulykke for både Israel og palestinerne, skriver Jan Egeland.

Fra håp til håpløshet

Kronikk

JAN EGELAND
dikter,
Norsk Utenrikspolitisk Institutt

Storming. Det vil ta lang tid før vi vet alle detaljene rundt israelske kommandosoldaters storming av de sivile skipene med hjelp til Gaza i går morges. Israelske anstrengelser for å lamme mobiltelefoner og nyhetsjournalister gjør at vi vet lite om tyrkiske aktivister brukte vold.

Men uansett er tre konklusjoner åpenbare: Fortsatt okkupasjon og blokade av palestinerne vil bli ødeleggende for Israel i det lange løp. Israelsk politikk har fundamentalt endret seg i forhold til den nasjonen vi sympatiserte med i tidligere tid og som ville måles mot en vestlig standard. Sist og viktigst, amerikanske og europeiske myndigheter må våkne fra sitt sløvsinn og tvinge frem normale forsyningslinjer til et par millioner ekstremt sårbare palestinere i Gaza og på Vestbredden. Midtøsten trenger ikke flere granskingsrapporter. Israellere og palestinere har behov for et internasjonalt lederskap som river dem ut av voldspiralen.

En palestinsk gutt viser V-tegnet mens han svømmer i havnebassenget utenfor Gaza by under minneseremonien for ofrene etter det israelske kommandogrepet mot sivile skip i går morges. FOT. MARIUS HANSEN/NTF

de israelske grenseregimet ivaretar Gazas visestatsminister som de fleste, også i is-

Aftenposten hadde nyanserte kommentarer. NUPI-direktør Jan Egeland, som i Dagsavisen sammenlignet Israel med Nord Korea, hadde i Aftenposten et mer nyansert innlegg hvor han hadde konkrete forslag til løsning på blokadeproblemet. Han uttrykte bekymring for at Israel har gitt opp å leve etter en «vestlig standard.»

Men problematiserte også palestinsk terror.

Redaktør Per Madsens kommentar *"En annen historie"* kritiserte mediedekningen av hendelsen.

Den israelske forfatteren David Grossmann, kjent kritiker av sin egen regjering, hadde et innlegg som både Aftenposten, New York Times og Frankfurter Allgemeine publiserte. Han var kritisk til den israelske regjeringens *"idiotiske handling"*, men mente at Israel gikk i en felle.

"Religiøse fanatikere visste hvordan Israel ville reagere og forutså den forutsigbare responsen."

Nyansert Midtøstenkorrespondent

Aftenpostens Midtøsten korrespondent Jørgen Lohne rapporterte nøkternt og nyansert om sammenstøtet mellom israelere og aktivister. I sin redaksjonelle kommentar *"Skaden kan ikke overdrives"* var han kritisk til *«Israels blodige bording»* av konvoien, men han brukte argumentasjonsrekken fra den Israelske avisen Haaretz til å begrunne sin mening (en israelsk venstreorientert dagsavis grunnlagt i 1919). *«Når ni sivile menneskeliv gikk tapt er det begått en feil.»*

Lohne omtalte konvoien i forkant. Da intervjuet han jødiske Hedy på 85 år som mistet hele familien i 2. verdenskrig. Hun ville være med konvoien, men fikk ikke plass. Hun var opprørt over israelernes behandling av palestinere, men mente også at palestinerne selv hadde gjort dårlige valg gjennom å bedrive terrorangrep mot Israel. Lohne kalte konvoien "den såkalte frihetsflåten", han kjøpte ikke aksjonistenes konsept. Det gjorde han heller ikke da han omtalte de tre nordmennene som satt internert i et israelsk fengsel mens de ventet på å bli sent hjem i artikkelen "Nordmenn snart fri". Norges ambassaderåd ble sitert, og han mente at forholdene i fengslet var tilfredsstillende. *"Temperaturen på over 40 grader i skyggen er målt ved fengslet i*

Negevørkenen, men inne sørger aircondition for at temperaturen er levelig. Også matservering, rengjøring og sanitære forhold holder bra standard.”

Nyhetsrammer

Aftenpostens hovedframing lå nærmere palestinerne enn israelernes, men avisen gav likevel et informativt bilde av situasjonen. Aftenposten holdt nyhetsartikler og meningsbærende stoff adskilt. Aftenposten scoret høyest på nyhetsrammene

Utstyrt med tomme bager, håper den voksne kvinnen på en vei ut av Gaza.

FOTO: MOHAMMED SALAM/REUTERS

Livlinjen ut åpnet seg

det dominerende inntrykket at Israel skulle leve opp til noen moralske standarder. Det samme ble ikke forventet av palestinerne fordi de har det så vanskelig.

Oppsummering av Aftenpostens tolkningsrammer (framing)

Aftenposten og Dagsavisens dekning kunne ved første inntrykk synes svært ulike, men framingen hadde flere fellestrekk. Forskjellen lå i nyansene. Oppsummert var det tre tolkningsrammer. 1. «Fredfulle aktivister skulle hjelpe.» Konvoien bestod av fredfulle aktivister som skulle hjelpe den lidende befolkningen i Gaza. I Aftenpostens dekning var det rom for at Jihadister deltok. 2. «Stakkars palestinere.» De var offer for en aggressiv stat som ikke tar hensyn. 3. «Israel er en bølle.» Israel bryter folkeretten.

Verden bryr seg ikke og er derfor delaktig. Aftenposten hadde et disposisjonelt fiendebilde.

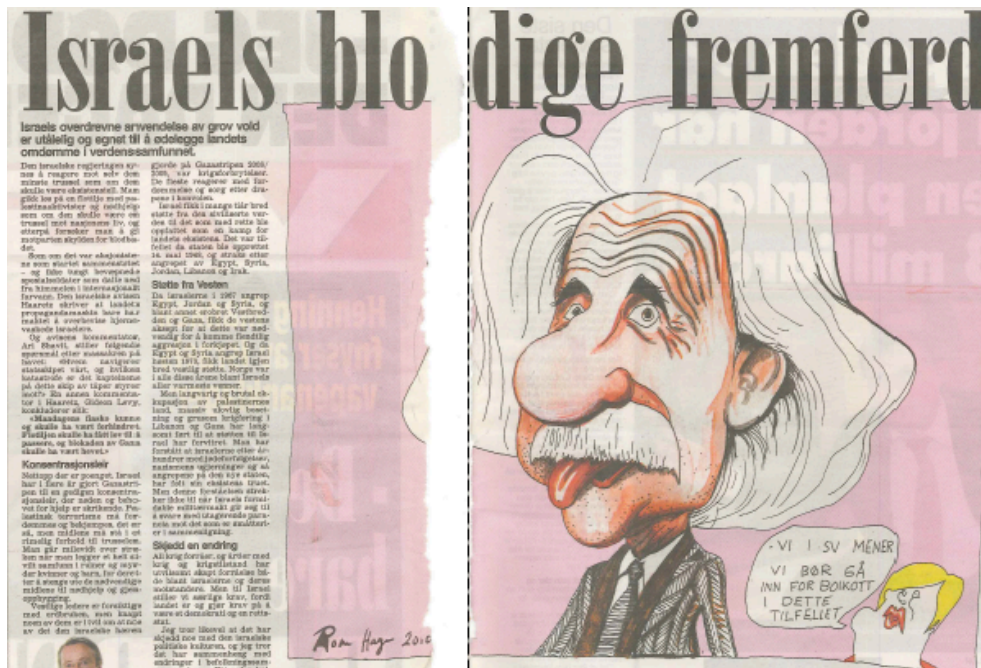
Tolkningsramme for Aftenpostens dekning	Problem-definisjon	Kilden til problemet	Ansvar/Løsning	Moralsk vurdering	Emosjonelt (patos)	Kulturelt grunnlag
<p>«Fredfulle, og ikke fullt så fredfull_aktivister skulle hjelpe.»</p> <p>«Stakkars palestinere.»</p>	<p>Blokaden av Gaza-stripen. Palestinerne på Gaza lever under vanskelige forhold. Israel og andre land er skyld i dette.</p>	<p>Israels kontroll over Gazastripen. Undertrykking. Også utfordring med palestinske ekstremistgrupper.</p>	<p>Israel må åpne grensene til Gaza. Verdenssamfunnet må begynne å bry seg.</p>	<p>Israelsk oppførsel overfor et folk i nød. Umoralsk å angripe fredelige aktivister. Umoralsk at verden ikke gjør noe.</p>	<p>Stakkars palestinere. Egenrådige Israel er blitt immun mot reaksjoner fra andre land.</p>	<p>Norsk selvforståelse og moralsk syn på verden.</p>
«Israel er en bølle.»	<p>Stereotype/ Metaforer/fiendebilde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stakkars palestinere. • Palestinerne lever i nød og undertrykking i Gaza • At palestinere reagerer med vold er forståelig. • Hensynsløse Israel overdriver trusselen. • Israel bryter folkeretten 		<p>Ordvalg</p> <p><i>Piratvirksomhet, Gazas mørbankede palestinere, Israel seigpiner palestinere, Israel trosser opinionen, raseri mot Israel, trass, sinne og fortvilelse, livlinen ut åpnet seg, de kom hjem i verdighet,</i></p>	<p>Visuell fremstilling</p> <p>Adekvate bilder til artiklene</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hedy ved en havn på Kypros, med skip som skal bryte blokaden i bakgrunnen. 2. Bilde av sinte demonstranter i Istanbul. 3. In action: Soldater med våpen om bord skipet 4. Palestinerne med flagg utenfor havnen i Gaza. 5. Jøder som demonstrere for å vise IDF støtte 6. Palestinerne med baker for å shoppe i Egypt 7. De norske aktivistene forteller 8. Sympatisører møtte opp for å møte aktivistene i Istanbul. 		
Fiendebilde	Disposisjonelt fiendebilde. Israel er fienden. Men palestinsk terrorisme er heller ikke uproblematisk.					
Nyhetsrammer	Ansvarsrammen og Moralitetsrammen					

Figur 13

VG – tabloid, men nyansert Palestinavenn?

VGs karikatur viser en jøde jeg ikke greier å identifisere. I nederste høyre hjørne ser vi daværende leder i SV, Kristin Halvorsen, som ønsker å boikotte Israel. Karikaturen

er illustrasjon til kommentaren til politisk kommentator Olav Verstos innlegg med tittelen *Israels blodige fremferd*.

Karikaturtegninger i avisen skal understreke teksten på meningsbærende sider. Det er ingen god kobling mellom tegning og tekst. Denne karikaturen byr på følgende problemer. 1. Hvordan vet vi at det er en "jøde" som er karikert, om man ser bort fra at det står Israel i overskriften? Å karikere jøder med spesielt store neser stammer fra antisemittiske illustrasjoner helt tilbake til middelalderen.²²¹ Det har gått inn som en stereotypi som vi ikke engang reagerer på i 2018. Biologisk sett har ikke jøder større neser enn for eksempel arabere. Egentlig er karikaturen mest "lik" Albert Einstein som også var jøde. Det var neppe intensjonen. Alternativet hadde vært å karikere en konkret israelsk person, som Aftenposten gjorde.

2. Hadde journalist og tegner snakket med hverandre før denne ble publisert eller fant de frem en gammel tegning til å illustrere ytringen?

²²¹ <https://www.vl.no/nyhet/slik-ble-jode-nesen-til-1.387385> Sist besøkt 09.09.2018

3. En karikatur er en *komisk framstilling der typiske trekk eller egenskaper ved en person eller sak er overdrevet eller forvrengt*,²²² men når personen ikke viser en spesifikk person, men skal representere Israel, illustrert etter antisemittisk tradisjon fungerer den dårlig. Jeg beskylder ikke VG for å være antisemittisk, men illustrasjonen viser at ladede illustrasjoner er blitt en del av vår kultur. VG lyktes heller ikke bedre med sin andre karikatur i saken dagen etter, til kommentaren *Gjensidig frykt med god grunn*. Her kan man identifisere både Netanyahu og Obama, men Obama ser ut som en apekatt. Tegningen kan defineres som både rasistisk og antisemittisk med Netanyahu i naziinspirerte uniform.

Dette viser at VG hadde et ubevisst forhold til karikaturbruken under dekningen av konvoien, og vi kan kanskje snakke om usynlige tolkningsrammer?

Premisset for dekningen

VGs benevnelse for fremstillingen av bordingen var **Blodbadet i Middelhavet**. Dette er en typisk tabloid overskrift, det er vekt på drama og blod. I tillegg omtaltes hendelsen som *Israelkapringen* i Middelhavet og ikke som bording. VG brukte hermetegn når avisen omtalte "fredsskipene", begrepet var fra Free Gaza, men avisen løste det ved å sette begrepet i hermetegn. VGs beskrivelse av hendelsen var likevel nyansert. Den lå tettere opp til Aftenpostens dekning enn Dagsavisens. Selv om VG hadde mer empati med palestinsk side enn Israels, ble det gjort rede for det israelske perspektivet.

Kritisk kommentarstoff med nyanser

VG publiserte ledere og kommentarer med ulike ståsted. Dette var et kvalitetstegn. Det var likevel et flertall som var kritiske til Israels handling. Avisens ledere var opptatt av at Israel vanskelig lot seg påvirke.

²²² <https://snl.no/karikatur> Sist besøkt 15.9.2018

"Israel har gang på gang vist at de ikke virker tilbake for å bruke sin overlegne militære slagkraft, og at internasjonale reaksjoner betyr lite." (Israelsk jernhånd. Leder 1. juni)

Lederne hadde lite til overs for Israels argumenter om at Hamas var en trussel, men støttet likevel ikke forslaget om internasjonal boikott av Israel.

"Intet ville ha vært bedre enn om israelerne nå blir presset til å oppgi blokaden. Et slikt press øves best gjennom åpne kanaler, ikke ved boikott." (Overilt boikott forslag (leder 2. juni).

Politisk kommentator Olav Versto var kritisk til Israels bording og hadde ingen forståelse for Israels argumentasjonsrekke i kommentaren *Israels blodige fremferd*.

"Man gikk løs på en flotilje med palestinaaktivister og nødhjelp som om den skulle være en trussel mot nasjonenes liv, og etterpå forsøker man å gi motparten skylden. (...) Israel har i flere år gjort Gazastripen til en gedigen konsentrasjonsleir, der nøden og behovet for hjelp er skrikende."

Versto viste også til Israels krigsforbrytelser under Gazakrigen i 2008-09. Han avfeide Hamas charter hvor det stod at organisasjonen har som mål å utslette Israel.

"...dette programmet er en opphoping av tåpeligheter som man knapt finner maken til i et politisk dokument. Israelerne burde se seg tjent med å vurdere realismen i trusselen."

VG publiserte et innlegg skrevet av tidligere statsminister Kåre Willoch. Han beskyldte Israel for å ikke ville forhandle med Hamas fordi fred var et mulig resultat.

Politisk redaktør Hanne Skartveit «ryddet» litt opp i ensidigheten med kommentaren *Gjensidig frykt – med god grunn*.

Jødernes historiske erfaring for at mange ønsker dem fjernet fra jordens overflate (...) Palestinerne ble kastet ut av sitt land, og sviktet av alle (...) Er det rart at frykten råder? Ekstremistene vinner, og freden er taper. Enda en gang. Slik går det når frykten får overtaket"

Skartveit påpekte at om det viste seg å stemme at båtene var knyttet til Al-Qaida forklarte det hvorfor Israel var så opptatt av å få sjekket dem, selv om det ikke unnskyldte drapene.

Midtøstenkorrespondent redegjorde for begge sider

Jon Magnus redegjorde for begge sider i to av artiklene han skrev, mens han kun

presenterte en side i to. Det at han brukte tabloidavisens sjargong gjorde at nyansene kun var synlige om man leste mer enn overskriftene. Ved første blick var bildebruk og overskrifter i favør palestina-aktivistene. Han brukte Erdogans begrep massakre, det så sterkt ut som overskrift.

Nyhetsrammer

VG scoret høyest på humaninterest og moralitetsrammen. VG var opptatt av de moralske sidene ved saken. I sin kommentar presenterer Versto en analyse om årsaken til at Israel har begynt å oppføre seg så «dårlig». Han landet på den massive innvandringen fra den tidligere Sovjetunionen i perioden 1990-94. 12 prosent av Israels befolkning bestod nå av mennesker som ikke er oppvokst i en demokratisk tradisjon. VG hadde løsningen: Israel må slutte å undertrykke palestinerne.

Nyhetsartiklene handlet mye om enkeltmennesker (humaninterest). De norske flåtedeltakerne ble intervjuet. Både Aftenposten, Dagsavisen, VG og de tyske avisene intervjuet eller gjengav intervju med Henning Mankell, han var en av flåtens mest høyprofilerte fredsaktivister. VG publiserte en forside med Mankell: *Henning Mankell fnyser av Israels våpenanklager. De fant bare min barberhøvel.* Overskriften inne i avisen var *Israel er pirater.* Mankell fortalte at israelerne skjøt på folk som sov. Bare

Aftenposten nevnte den vesentlige «detaljen» at Mankell ikke var vitne til hendelsen fordi han var på et annet skip, og ikke på Mavi Marmara.

VG publiserte en interessant artikkel, basert på en dansk forskningsrapport som viste at IHH hadde forbindelser til Al-Qaida på slutten av 1990-tallet. VG publiserte en to siders versjon av hendelsen.

Artikkelen viste at aktørene befant seg i to ulike verdener. Det var balansert og derfor god journalistikk.

Oppsummering av VGs tolkningsrammer (framing)

VG var den norske avisen som hadde mest variert innhold om hendelsen, men den tabloide formen svekket inntrykket av nyanser. Selv om innholdet var noe annerledes var framing den samme som i Dagsavisen og Aftenposten.

Oppsummert i tre punkter. 1. «Fredfulle aktivister skulle hjelpe.» Konvoien bestod av fredfulle aktivister som skulle hjelpe den lidende befolkningen i Gaza. I VGs dekning gjorde de rede for Jihadisters eventuelle plass i hendelsen. 2. «Stakkars palestinere.» De er offer for en sionistisk aggressiv stat, men driver kanskje litt for mye med terrorisme. 3. «Israel er en bølle.» Israel bryter folkeretten. Verden bryr seg ikke. VG hadde et disposisjonelt fiendebilde.

Tolkningsramme for VGs dekning	Problem-definisjon	Kilden til problemet	Ansvar/ Løsning	Moralsk vurdering	Emosjonelt (patos)	Kulturelt grunnlag
<p>«<i>Fredfulle, og ikke fullt så fredfulle aktivister skulle hjelpe.</i>»</p> <p>«<i>Stakkars palestinere.</i>»</p> <p>«<i>Israel er en bølle.</i>»</p>	<p>Blokaden av Gaza-stripen. Palestinerne på Gaza lever under vanskelige forhold. Israel er i hovedsak skyld i dette.</p>	<p>Israels kontroll over Gazastripen. Undertrykking. Også utfordring med palestinske ekstremistgrupper.</p>	<p>Israel må åpne grensene til Gaza. Verdenssamfunnet må begynne å bry seg.</p>	<p>Israelsk oppførsel overfor et folk i nød. Umoralsk å angripe fredelige aktivister. Umoralsk at verden ikke gjør noe.</p>	<p>Stakkars palestinere. Egenrådige Israel er blitt immun mot reaksjoner fra andre land.</p>	<p>Norsk selvforståelse og moralsk syn på verden.</p>
	<p>Stereotype/ Metaforer/fiendebilde</p>		<p>Ordvalg</p>		<p>Visuell fremstilling</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Stakkars palestinere. • Palestinerne lever i nød og undertrykking i Gaza • Supermilitærmakten Israel kan ikke beherske seg. • Israel overdriver trusselbildet • Israel er immun mot internasjonale reaksjoner. • <i>Israel bryter folkeretten</i> 		<p><i>Blodbad, massakre, Israelsk jernhånd, verden er sjokkert, Israel er pirater, kurs mot katastrofe, Gaza-båtene knyttes til Al-Qaida, Gazastripen en gedigen konsentrasjonsleir,</i></p>		<p>In action bilder, adekvate til tekstene.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hele seks bilder fra skipene. Viser aktivister og soldater "in action." 2. Bilde av demonstranter i Oslo. 3. In action: Soldater med våpen om bord skipet 4. Norske fredsaktivister 5. Ett blodbad - to versjoner, visuell grafisk fremstilling av hendelsen 6. Henning Mankell – de fant bare min barberhøvel 7. Skadde fredsaktivister returnerer til Istanbul på båre 	
<p>Fiendebilde</p>	<p>Disposisjonelt fiendebilde. Israel er fienden. Palestinsk/arabisk terrorisme er et stort problem.</p>					
<p>Nyhetsrammer</p>	<p>Human interest-rammen og Moralitetsrammen</p>					

Figur 13

Oppsummering av de norske avisenes fremstilling

Denne gjennomgangen har vist at alle de tre norske avisene fremstilte hendelsen fra et pro-palestinsk syn. De hadde en ganske lik oppfatning av hendelsen og konflikten selv om fremstillingene varierte noe. De tre avisene hadde empati og forståelse for palestinerens perspektiv og liten forståelse for israelernes perspektiv. Dagsavisen hadde størst slagside, mens Aftenposten hadde minst. VGs tabloide form gjorde at

avisen virket mer unyansert enn den egentlig var. Virkelighetsoppfatningen til de tre norske avisene var ikke identisk, men de delte de samme tolkningsrammene.

Alle de tre avisene delte oppfatningen (framingen) om at konvoien bestod av «fredfulle aktivister som skulle hjelpe» Gazas lidende befolkning. Aftenposten og VG åpnet i løpet av uken opp for at det også kunne være deltakere om bord som ikke var så fredfulle, det gjorde ikke Dagsavisen. «Stakkars palestinere.» var også en felles framing. Avisene skiltes ad når skyld for dette skulle fordeles. Var Israel eneste årsak? (Dagsavisen). Eller burde verdenssamfunnet også bære skyld? (Aftenposten). Hadde palestinernes terroraksjoner noe å si for den vanskelige situasjonen, kanskje? (VG). Siste oppfatning var at «Israel er en bølle.» Denne tolkningsrammen var de tre avisene enige om. Israel brøt Folkeretten, brydde seg ikke om internasjonale reaksjoner, og overdrev trusselbildet fra Gaza.

Analysen viser at de norske avisene hadde et disposisjonelt fiendebilde. Israel var fienden. Norske aviser var mindre opptatt av palestinsk terrorisme enn at Israel «tok seg til rette.» «*Israel har gang på gang...*» (VG 1. juni). «*Som så ofte i Midtøsten...*» (Dagsavisen 4. juni). «*Sannsynligvis like selvsagt er det at denne statlige pirathandlingen vil føye seg inn i rekken av historier der Israel trosser internasjonal opinion...*» (Aftenposten 2. juni).

Både Aftenposten, VG og Dagsavisen scoret høyt på moralitetsrammen. I tillegg vinklet Aftenposten ut fra ansvarsrammen, mens Dagsavisen og VG brukte human-interestrammen.

Norske aviser underkommuniserte kompleksiteten i konflikten i dekningen. Før man hadde oversikt over situasjonen kommentertes det med skråsikkert. Obama ble kritisert for å mene for lite fordi han ønsket å vite mer om hva som hadde skjedd før han konkluderte. Interessant var også at av Israels nærmere 20 aviser ble kun Haaretz sitert i norske medier. Kan det tenkes at dette var fordi denne avisen lå nærmest den norske virkelighetsoppfatningen?

Van Gorp er opptatt av at konkurrerende tolkningsrammer skaper balanse i dekningen. Norske aviser var ikke så opptatte av å presentere alternative tolkningsrammer for leserne med få unntak. VG gjorde det i Skartveits redaksjonelle kommentar og i

artikkelen om Al-Qaida. Per Madsens kommentar ”*En annen historie*” gav en alternativ tolkningsramme for Aftenpostens lesere.

Usynlige tolkningsrammer er krevende å få øye på, jeg mener at VG karikaturene kan avsløres som det. Tolkingsrammene er automatisert i vår virkelighetsoppfatning, det skal mye bevissthetsøvelse til for å oppdage dem.

Norsk selvbilde representert i pressedekningen – kulturelt perspektiv

Norske aviser har en sterk meningskultur. I framingteori er man opptatt av kultur som bakenforliggende framing. Hva er det i den norske kulturen som gjør oss berettiget til å moralisere overfor mennesker og land som lever under helt andre premisser enn oss selv? Det er tre begrep som kan beskrive det norske selvbildet på den internasjonale arenaen: Norge som *fredsnasjon*, *humanitær stormakt*, *brobygger* og *fredsmekler*.

«*Hele vort Folk er naturlige og fødte Fredsvenner*» skrev Dagbladet 23. april 1896.²²³ I følge Halvard Leira, spesialist på norsk fredstenkning, ble Norge preget av en internasjonal fredsdiskurs i forkant av unionsoppløsningen med Sverige i 1905 som la grunnlaget for den norske selvforståelsen. Alfred Nobel må ha oppfattet det slik siden han bestemte at Nobels fredspris skulle deles ut i Norge og ikke i Sverige, hvor alle de andre Nobelprisene blir utdelt. Norges rolle som utdeler av Nobels Fredspris har gitt oss en spesiell posisjon og kredibilitet som fredsnasjon. Gjennom annonsering, utdeling og feiring av fredsprisen kan den retoriske koblingen mellom Norge og fred benyttes.²²⁴

Begrepet «Humanitær stormakt» har sin bakgrunn i at Norge i etterkrigstiden har vært et av de landene som gir størst andel av bruttonasjonalinntekt til utviklingshjelp.²²⁵ Dette har ”tillatt oss å dyrke frem et selvbilde som en generøs nasjon som villig vekk deler av vårt overskudd med verdens fattige.²²⁶

At Norge skulle innta en meklerrolle i FN var generalsekretær Trygve Lies idé. Fra starten av 1990-tallet har Norge vært stadig mer involvert i fredsprosesser. I tillegg til

---

²²³ Leira, Side 153-180

²²⁴ Leira, Borchgrevink, Græger, Stamnes og Øverland, 2007:15

²²⁵ <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/statistikker/uhjelpoecd/aar/2015-05-15> Sist besøkt 16.09.2018

²²⁶ Leira et al, 2007:17

å i økende grad megle for fred, er også militære praksiser inkorporert i selvbildet som fredsnasjon.²²⁷

I 2005 ble det i forbindelse med hundreårsjubileet for unionsoppløsningen gjennomført en meningsmåling hvor hele 92 prosent av de spurte sa seg helt eller delvis enige i beskrivelsen av Norge som «En rik nasjon som deler sine ressurser med andre gjennom humanitær aktivitet og fredsarbeid».²²⁸

At Norge er svært opptatt av konflikten mellom palestinere og Israel er kanskje ikke så merkelig sett i lys av dette. Norges engasjement i konflikten har vært stort:

*"Norge har deltatt i fredsstyrken UNTSO siden 1956. Norge deltar også med politirådgivere i en observatørstyrke (TIPH) i den palestinske byen Hebron på det okkuperte Vestbredden.(...) Norge har også forsøkt å spille en rolle som megler og tilrettelegger for en fredsprosess mellom Israel og palestinerne. Meglerrollen har blant annet ført til den såkalte Osloavtalen i 1993, som var første gang Israel og PLO anerkjente og snakket med hverandre. Avtalen ble aldri gjennomført. Norge er for tiden leder av givergruppen til palestinerne og sliter med å opprettholde støtten fra andre giverland."*²²⁹

Norske avisers tolkningsramme for Israels bording av Gazakonvoien var preget av norsk kultur som består i en selvforståelse av å skulle være mekler for fred og forsoning. Denne konflikten er spesielt nær det norske folk. At Norge var ett av landene som stemte for at Israel skulle tas opp i FN, og ved dette anerkjente Israel som en suveren stat, kan gjøre at vi føler oss medskyldige i palestinernes ulykkelige skjebne. I tillegg er ikke Norge fornøyd med utviklingen til staten man var med på å gi legitimitet.

Det kan debatteres hvorvidt den norske selvforståelsen er "riktig". Det økte militære nærværet i konflikter har de senere årene utfordret det norske selvbildet som fredsnasjon. Partiet Rødt startet en aksjon vinteren 2016 hvor begrepet fredsnasjon ble endret til krigsnasjon.²³⁰ Norges bidrag i krigen mot Libyas Muammar Gaddafi i 2011, samt det faktum at Norge er våpeneksportør og er det NATO-landet som bruker

---

²²⁷ Leira et al, 2007:14

²²⁸ Ibid

²²⁹ <https://www.fn.no/Konflikter/Palestina> Sist besøkt 16.09.2018

²³⁰ <https://rødt.no/nyheter/2016/03/norge-kriger-mer-enn-du-tror/> Sist besøkt 16.09.2018

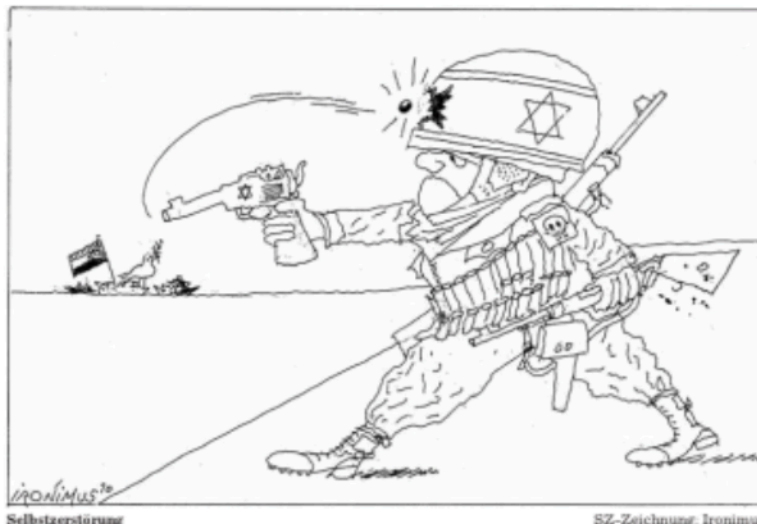
mest penger på militæret per innbygger var årsaken.²³¹ Dette tilhører ikke denne oppgavens problemstilling, men er en alternativ tolkningsramme.

Det er interessant at journalistene ikke beveger seg ut av den norske selvforståelsen når det gjelder Israels narrativ, men den gjeldende oppfattelsen av vold og terror blir ikke vurdert likedan for palestinsk side, fordi de blir oppfattet som offer. Kanskje har palestinsk propaganda hatt mer gjennomslag i den norske befolkningen? Eller kanskje var vi aldri egentlige «Israelsvenner?» De nære båndene mellom Norge og Israel i etterkrigstiden var basert på arbeiderbevegelsens relasjon i de to landene. Norge har ikke vært kjent for å være spesielt jødevennlig opp gjennom historien (jødeparagrafen i grunnloven). Den israelske statsviteren og forfatteren Manfred Gerstenfeld hevdet i et intervju med TV2 i 2009 at Norge var den mest antisemittiske nasjonen i Europa.²³²

Tyske aviser

Süddeutsche Zeitung - balansert i uoversiktlig farvann?

Karikaturen i SZ viser en israelsk soldat som skyter på et synkende skip med et palestinaflagg, og en fredsdue. Kulen treffer ikke målet, men returnerer og treffer soldaten selv. Tittelen er Selbstzerstörung, det betyr selvskading eller selvdestruksjon. Det er interessant at SZ merker karikaturen med "ironisk tegning." De gjør det ikke konsekvent med alle karikaturer.

Karikaturen er illustrasjon til en kommentar med overskriften *Alene mot verden (Allein gegen die Welt)*. Karikaturen i SZ er først publisert i slutten av uken jeg studerer, den fjerde juni, slik sett kan den ikke illustrere premisset for dekningsen. Men den illustrerer

²³¹ Ibid

²³² <https://www.abcnyheter.no/nyheter/2009/03/01/84527/norge-mest-jode-fiendtlig> Sist besøkt 18.11.2018

i stor grad SZ oppfatning av hendelsen. Ved å skyte mot konvoien skadet Israel seg selv.

Premisset for dekingen

SZs brukte to begreper i fremstillingen av hendelsen **Militæraksjon i Middelhavet** (Militäraktion im Mittelmeer) og **Militæroperasjon i Middelhavet** (Kommando-Unternehmen im Mittelmeer). Avisen brukte beskrivende og saklige titler. Når tendensiøse overskrifter ble brukt, var det tydelig at dette var sitater. SZ hadde en nøktern fremstilling av hendelsen. Sammenstøtet ble beskrevet fra begge siders perspektiv. Skipene ble omtalt som «såkalt frihetsflåte» eller Gaza "Solidaritetsflåte" i hermetegn. SZ presenterte alternative tolkningsrammer for leserne og var mer analyserende enn menende i kommentarstoffet, bortsett fra i avisens ene leder. Det var et klart skille mellom nyhetsartikler og meningsbærende innhold. Bordingen fikk mindre plass enn den fikk i norske aviser.

Balansert og analytisk kommentarstoff

SZ publiserte lite kommentarstoff. Avisens leder om saken ble først publisert 4. juni. Lederen fra 4. juni var kritisk. Israels aksjon blir kalt «Rambo-virksomhet.» Lederen viste til FNs fordømmelse av hendelsen og mente at Israels stahet førte til isolasjon. Også Israels venner mister tålmodigheten med Jerusalems alenegang. Lederen trakk frem at selv om aktivistene laget bråk, var ikke de fleste islamister. *Israel må ikke tro at verden finner seg i alt.* Mens de norske avisene gikk svært hardt ut tidlig, kom SZ mer i "siget" utover uken på meningsfronten. Moshe Zimmermans hadde et kritisk interessant innlegg. Han hevdet at vanlige israelerne ikke var klar over blokaden og palestineres livssituasjon på Gazastripen.

Balanserte Midtøstenkorrespondenter

SZ korrespondenter presenterte kompleksiteten i situasjonen. Det var flere artikler med nytt innhold for en norsk leser. Selv om flere av artiklene hadde følelsesmessige overskrifter som *Blodbad på høy sjø*, *Verden i forferdelse over Israel*, *Det føltes som vi var i krig*, var fremstillingen likevel nøktern. SZs korrespondenter beskrev begge

siders opplevelser. Det var 10 tyskere om bord på skipene. SZ beskrev det ”verbale slaget” i forkant, at Israel ikke hadde lagt skjul på at de kom til å bruke makt for å hindre at skipene gikk til Gazahavn. SZ rapporterte om forbindelsen flåten kan ha hatt til Al-Qaida og islamister allerede 1. juni. De tyske flåtedeltakerne mente at det ikke kunne ha vært våpen ombord.

SZs dekning var faktaorientert, vi fikk vite at EU-kommisjonens Midtøsten ekspert i forkant av konvoien skal ha sagt at konvoien var en politisk motivert mediebegivenhet iscenesatt av antiisraelske islamister. Men også at Israel kan ha benyttet anledningen til å statuere et eksempel på hvor langt de var villige til å gå for å ivareta sin sikkerhet.

Israels Premier Benjamin Netanyahu besuchte am Dienstag demonstrativ verwundete Soldaten.

Foto: Getty Images

Angela Merkel var kritisk til forholdsmessigheten til aksjonen, Abbas og Erdogan var rasende og ble sitert. SZ var opptatt av forholdet mellom Tyrkia og Israel. Tyrkia anerkjente Israel allerede i 1948, men var altså nå blitt fiender.

SZ var den eneste avisen som publiserte et sympatisk bilde av Netanyahu - på sykebesøk hos en såret israelsk soldat.

I artikkelen *Selvforvar eller piratvirksomhet* drøftet journalisten hvilke premisser som måtte oppfylles for at aksjonen skulle ansees som legal. Om konflikten med Hamas var definert som en væpnet konflikt hadde Israel rett til å forsvare seg, men var Gazablokaden brudd på Folkeretten måtte Israels aksjon bli betegnet som piratvirksomhet. I ettertid vet vi at Palmerkommisjonens konkluderte med at blokaden var lovlig og legitim.

Artikkelen *”En kvinne som provoserer”*, handlet om den arabiske politikerens Soabi, Knessetmedlem. Hun var om bord i Mavi Marmara og det var sterke reaksjoner da hun kom tilbake til parlamentet. Reportasjen gav

Soabi war beim Hilfskonvoi für Gaza dabei, den die Israelis angriffen. AP

et innblikk i Israelsk politikk. I Knesset satt altså politikere som bekjempet den Israelske staten. Ingen andre aviser omtalte dette.

SZ intervjuet også Henning Mankell som fikk betegnelsen ”*Gazatalsmann*”. Den svenske krimforfatteren var svært populær i Tyskland og SZ omtalte Mankells deltakelse på konvoien allerede i forkant av bordingen.

Nyhetsrammer

I SZs fremstilling av bordingen av Gazakonvoien var konsekvensrammen mest fremtredende, mens ansvarsrammen ble brukt noe. SZ var opptatt av de økonomiske konsekvensene for Gazastripen og for Midtøsten. Det var flere ansvarlige: Israel, Hamas og USA.

I kommentaren *Blokkering av fred*, skrev Tomas Avenarius at verden må bestemme seg for hva de vil gjøre med Gazablokaden. Hadde Israel rett til å nekte 1.5 millioner palestinere en fremtid? Han problematiserer at 50 prosent av Gazas befolkning var arbeidsledige, to tredjedeler lever under fattigdomsgrensen. Befolkningen begynner å følge ”*islamistiske rottefangere*.” SZ var opptatt av den tyrkisk-israelske relasjonen som de beskrev som et kjærlighetsløst forhold, men tross alt har Tyrkia vært et populært ferieland for israelere. Etter bordingen ble 15 000 hotellovernattinger kansellert. Det var få bilder, men de som ble brukt passet til tekstene.

Oppsummering av SZs tolkningsrammer (framing)

SZ hadde en balansert fremstilling av sammenstøtet mellom israelske soldater og aktivister. Ingen av partenes PR ble «kjøpt» av journalistene. Det var ingen demonisering av noen part. SZ var faktabasert og lite emosjonell i dekingen. På lederplass var avisredaksjonen kritisk til Israels handling, men jeg oppfatter kritikken som situasjonsbestemt. At SZ hadde lite meningsbærende stoff, var nyansert og faktabasert i reportasjestoffet gjorde at tolkningsrammene ikke var fremtredende. Tolkningsrammene kan oppsummeres i tre punkter: 1. «*Fredfulle aktivister, og ikke fullt så fredfulle aktivister, skulle hjelpe.*» Konvoien bestod av fredfulle aktivister som skulle hjelpe befolkningen i Gaza. Jihadistene deltok på konvoien. Israel følte at de

måtte handle. 2. « Hamas er en islamistisk terrororganisasjon, men Israel må ta seg sammen.» Israel kan ikke «ture» frem som de vil. 3. «Israelsvenn Tyrkia er blitt fiende.» Det er ikke bra. Det kan få store konsekvenser.

Tolkningsramme for SZs dekning	Problem-definisjon	Kilden til problemet	Ansvar/ Løsning	Moralsk vurdering	Emosjonelt (patos)	Kulturelt grunnlag
«Fredfulle aktivister, og ikke fullt så fredfulle aktivister, skulle hjelpe.»	Blokaden av Gazastripen hindrer fred, men også islamistiske bevegelser gjør situasjonen vanskelig.	Blokaden. Fører til radikaliserings av palestinerne. Fungerer heller ikke for Israel.	Blokaden må løses for å oppnå fred i Midtøsten. Verden og Israel må løse det.	Alenegang og "Rambo"-virksomhet løser ikke konflikten mellom palestinere og Israel. Hamas er et stort problem.	Nød og fordervelse på Gazastripen må lindres og løses. Israel må presses til å lette blokaden.	Tysk selvforståelse. Utgir seg ikke for å ha monopol på sannheten eller å være moralsk overlegen.
« Hamas er en islamistisk terrororganisasjon, men Israel må ta seg sammen.»	Stereotype/ Metaforer/fiendebilde		Ordvalg		Visuell fremstilling	
«Israelsvenn Tyrkia er blitt fiende.»	<ul style="list-style-type: none"> • Palestinerne lever i nød innesperret i Gaza • Israel kjører sitt eget løp og blir venneløs. • Israel overdreven hang til å ty til militær makt som løsning på en vanskelig situasjon. 		<i>Selvforsvar eller piratvirksomhet, på barrikadene, Israelsk Rambo-virksomhet, i krigen, alenegang, på barrikadene, FN krever slutt på Gazablokaden, en kvinne som provoserer, Apartheid-stat</i>		Få bilder i SZ, men adekvate til tekstene. <ol style="list-style-type: none"> 1. In action fra skipet. Soldater kommer ned på skipet fra helikopter." 2. Bilde av demonstranter i Istanbul 3. Netanyahu besøker såret soldat 4. Tyske flåtedeltakere 5. Palestinsk politiker i Knesset, Soabi, som var med konvoien 6. Frigitt Mankell 7. Visuell fremstilling av konvoiens ferd. 	
Fiendebilde	Ikke entydige fiendebilder i artiklene. Både Israel og palestinsk/arabiske/tyrkiske holdninger er problematiske. Israel er det største problemet i denne konkrete hendelsen.					
Nyhetsrammer	Konsekvens og ansvarsrammen					

Figur 14

Frankfurter Allgemeine Zeitung - balansert i uoversiktlig farvann?

FAZ hadde ikke en egen karikatur, men gjengav Hamas' propagandaposter som viste israelske soldater som ble firt ned fra et helikopter, hvor de skyter på ubevæpnede sivilister. Navnet på skipet var *Free - Freedom Flotilla*. Denne stod på trykk på en

meningsbærende side 4. juni. De to sakene på siden var: "Martyrene stod klare". Eskaleringen av bordingen av konvoien var ikke tilfeldig, Hamas hadde planlagt det nøye, skrevet av Joseph Croutoru. Og Amoz Oz' innlegg kalt "Dødelig spiral." Så lenge Israel forveksler vold med styrke vil de ikke slå Hamas.

Premisset for dekningen

FAZ omtalte bordingen som **Israels militæraksjon mot "Solidaritetsflåten"**. Avisen brukte i enda større grad enn SZ beskrivende og ikke emosjonelle titler. Dekningen var lite emosjonell. FAZ balanserte fremstillingen, begge siders perspektiv ble presentert med et nøkternt språk. Skipene omtaltes som «såkalt frihetsflåte» eller Gaza "Solidaritetsflåte" i hermetegn. FAZ presenterte alternative tolkningsrammer, var pedagogisk og forklarende, samt analyserende i avisens kommentarstoff. Avisen dømte ikke noen av partene. FAZ brukte ingen av partenes narrativ.

Hamas omtaltes som terrororganisasjon og Israel som okkupant. Det var et klart skille mellom nyhetsartikler og meningsbærende innhold i nyhetsdekningen.

Balansert og analytisk kommentarstoff

FAZ hadde i likhet med SZ lite kommentarstoff. Avisen hadde en leder som ble publisert 4. juni. Den var analyserende. Avisen var ingen tilhenger av verken blokade eller drap på aktivister på skipskonvoien i internasjonalt farvann, men beholdt "roen" og var nøktern i dekningen. Det var nesten vanskelig å finne tolkningsrammene fordi det ble presentert mange synspunkter og meninger om hendelsen.

I lederen den 4. juni kalte FAZ hendelsen en katastrofe, og skrev at Israel hadde gjort seg selv en bjørnetjeneste. Avisen var også sterk kritisk til at bordingen skjedde i internasjonalt farvann. Var dette ren piratvirksomhet eller var det et resultat av en sammensvergelse mot Israel? Avisen konkluderte ikke, men etterspurte gransking.

Leserinnleggene ble skrevet av en fast skribent, Joseph Croutoru, og den israelske forfatteren Amoz Oz. De stod i hver sin leir. Oz var kritisk til sin egen regjering, mens Croutoru mente at sammenstøtet kunne ha vært registrert av selvmordsaktivister som ventet på de israelske soldatene da de bordet.

Balanserte og informerte Midtøstenkorrespondenter

Som vist i del II var FAZ helt unik i sitt kildemangfold. Før jeg kom til side 3 i lesningen av 1. juni utgaven hadde jeg som leser fått presentert Israels og Free Gazas versjon i detalj. «Alle» kom til orde: Tyrkia, den arabiske liga, Egypt,

Militäraktion gegen die „Solidaritätsflotte“ Kritik an Israel

Friedliche Helfer oder Armada des Hasses?

Bisher ist nur die israelische Darstellung des Geschehens bekannt. Durch die israelischen Soldaten an Bord der „Mavi Marmara“ ist Notwehr. Letzte Meldungen von der Schiffe er weichen etwas anderen Eindruck.

Von Hans-Christian Roffler

BERLIN. 31. Mai. Es sollte ein großer Tag werden. Eine israelische Schiffsbesatzung sollte die „Solidaritätsflotte“ im Mittelmeer aufhalten und die Schiffe in Richtung Libanon und in den Libanon-Gebieten abgeben. Doch die israelische Schiffe sind in der Nacht von Montag zum Dienstag wieder zurück nach Israel. In internationalen Gewässern, nicht nur im Libanon, sondern auch im Mittelmeer, sind die Libanesen zum ersten Mal in der Geschichte an Bord der „Mavi Marmara“.

Nur ein der „Solidaritätsflotte“ israelische Soldaten stehen sich im Booten, im Dock einer der Schiffe haben die Waffen im Anschlag.

Nur ein der „Solidaritätsflotte“ israelische Soldaten stehen sich im Booten, im Dock einer der Schiffe haben die Waffen im Anschlag.

Schiffe haben darauf geantwortet. „Wir haben keine Waffen“, sagte ein Sprecher der 1000-Tonnen im Libanon im Mittelmeer. Die israelische Armada, die die Schiffe in Richtung Libanon und in den Libanon-Gebieten abgeben sollte, ist in der Nacht von Montag zum Dienstag wieder zurück nach Israel. In internationalen Gewässern, nicht nur im Libanon, sondern auch im Mittelmeer, sind die Libanesen zum ersten Mal in der Geschichte an Bord der „Mavi Marmara“.

Die israelische Armada, die die Schiffe in Richtung Libanon und in den Libanon-Gebieten abgeben sollte, ist in der Nacht von Montag zum Dienstag wieder zurück nach Israel. In internationalen Gewässern, nicht nur im Libanon, sondern auch im Mittelmeer, sind die Libanesen zum ersten Mal in der Geschichte an Bord der „Mavi Marmara“.

Das Rätsel der Stiftung für Humanitäre Hilfe

Israel sieht die türkischen Organisatoren der Flotte als Tarnorganisation für Terroristen an / Von Michael Martens

FRANKFURT. 31. Mai. Die „Solidaritätsflotte“ der Gaza war von Grund aus eine türkische Initiative. Sie wurde von der türkischen Regierung unterstützt. Die türkische Regierung hat die Flotte als Tarnorganisation für Terroristen angesehen.

Das „Free Gaza Movement“

Deutsche Beteiligung: Pax Christi und die Linkspartei

FRANKFURT. 31. Mai. Das „Free Gaza Movement“ ist eine internationale Bewegung, die sich für die Freigabe von Gaza einsetzt. Die Bewegung hat eine deutsche Beteiligung durch Pax Christi und die Linkspartei.

artikel um IHHs bindinger til internasjonalt terror ble publisert den 1. juni «Das Rätsel der Stiftung für Humanitäre Hilfe.» FAZ gikk også Free Gaza etter i sømmene. FAZ var nesten som et oppslagsverk. Hele den arabiske verden kom til orde.

FAZ presenterte hele historien: Årsakene til blokaden, Hamas - Abbas problematikk.

Israel ble siteret, de kunne ikke la skipene passere uten å kontrollere dem selv om det tok seg dårlig ut på TV. Tyrkia var bestyrtet og beskyldte Israel for statsterrorisme. I

artikkelen En serie ulykkelig episoder, beskrev FAZ Tyrkia og Israels relasjon.

Obama, FN. I artikkelen *Fredelige hjelper eller en armada av hat?* (Friedliche Helfer oder Aramada des Hasses?) beskrev FAZ at israelske soldater ble møtt av 30 arabere som angrep dem da de landet på dekk. De fortalte at ofrene var skutt i hodet. FAZ hadde bedre kildetilgang enn de andre avisene. De andre avisene hadde ikke den samme detaljrikdommen på dette tidspunktet. Til og med en

Militäraktion gegen die „Solidaritätsflotte“ Kritik an Israel

Wut in der arabischen Welt

Ann Musa bezeichnet Israel als Schurkenstaat / Dringlichkeitsitzung der Arabischen Liga / „Piratenaktion“

Die ARABISCHEN PRINZEN haben die israelische Wahl und die israelische Militäroperation gegen die Solidaritätsflotte für Gaza reagiert. Die Aktion...

den palästinensischen Präsidenten Abbas unterstützt hatte. Die Grenzüberquerung nach der Militäroperation der Hamas in Gaza vor drei Jahren geschlossen. Aggen...

Abbas (links) und Hamas-Führer Khatib (rechts). Die Hamas-Führer Khatib (rechts) und Abbas (links)...

Die ARABISCHEN PRINZEN haben die israelische Wahl und die israelische Militäroperation gegen die Solidaritätsflotte für Gaza reagiert. Die Aktion...

Eine Serie von unangenehmen Zwischenfällen

Die Beziehungen zwischen der Türkei und Israel waren einst eng und gut. Seit dem Gazakrieg Anfang 2009 haben sie sich stetig verschlechtert.

Von Michael Marwan

ISRAEL, 31. Mai. Die Türkei war einst der muslimisch gepragte Staat, zu dem Israel die besten und engsten Beziehungen unterhält. Bis zum Sommer 2009...

Ab dem Ausgangspunkt gilt der Beginn des Gazakrieges Ende Dezember 2008, als Israel sich von dem israelischen Ministerpräsidenten Olmert löste...

Applaus von Politikern erhalten hatte. Die Hamas boten seinen Ägypten. Inzwischen...

I FAZs fremstilling av Israels bording av Gazakonvoien var konfliktrammen mest fremtredende. Avisen gav en oversikt over Tyrkia og Israels forhold siden Israel ble grunnlagt i 1948. Avisen beskrev konflikten mellom Hamas og Den palestinske selvstyremyndigheten på Vestbredden. FAZ var også opptatt av hva hendelsen ville bety for ulike relasjoner internasjonalt. Avisen hadde svært god oversikt over hva mange regjeringer og internasjonale organisasjoner mente. Konflikts kompleksitet ble presentert.

Partenes propaganda var ikke internalisert hos journalistene. Ingen ble demonisert. FAZ var den avisene som presenterte Israels perspektiv best. Det kan ha gått på bekostning av forståelsen for lidelsene befolkningen opplever på Gazastripen.

Oppsummering av FAZs tolkningsrammer (framing)

FAZ hadde en balanserte fremstilling av Israels bording av Gazakonvoien. FAZ og SZ var ganske like i nyhetsdekningen: Nøkterne og informative. På lederplass var avisredaksjonen kritisk til Israels handling, men kritikken var situasjonsbestemt. I likhet med SZ hadde FAZ lite meningsbærende stoff. Når reportasjene var nyanserte og faktabaserte ble tolkningsrammene mindre fremtredende.

- FAZ og SZ hadde samme tolkningsrammer. De kan oppsummeres i tre punkter: 1. «Fredfulle aktivister, og ikke fullt så fredfulle aktivister, skulle hjelpe.» Konvoien bestod av fredfulle aktivister som skulle hjelpe befolkningen i Gaza. Men både Free Gaza og IHH hadde andre agendaer enn PR-apparatet kommuniserte. 2. «Hamas er en islamistisk terrororganisasjon, men Israel må ta seg sammen.» Israel kan ha hatt gode grunner til å kontrollere skipene, men må skjerpe seg, det kan ikke gå utover sivile. 3. «Israelsvenn Tyrkia er blitt fiende.» Det er ikke bra. Det kan få store konsekvenser.

Tolkningsramme for FAZs dekning	Problem-definisjon	Kilden til problemet	Ansvar/Løsning	Moralsk vurdering	Emosjonelt (patos)	Kulturelt grunnlag
«Fredfulle aktivister, og ikke fullt så fredfulle aktivister, skulle hjelpe.»	Blokaden av Gazastripen hindrer fred, men også islamistiske bevegelser gjør situasjonen vanskelig.	Radikaliserte palestinere og uflexible israelere.	Alenegang og militæraksjon i internasjonalt farvann løser ikke konflikten mellom palestinere og Israel. Hamas er et stort problem.	Israel har rett til å forsvare seg, men ikke på bekostning av sivile.	Nød og fordervelse på Gazastripen må lindres og løses.	Tysk selvforståelse. Utgir seg ikke for å ha monopol på sannheten eller å være moralsk overlegen.
«Hamas er en islamistisk terrororganisasjon, men Israel må ta seg sammen.»	Stereotype/ Metaforer/ fiendebilde		Ordvalg		Visuell fremstilling	
«Israelsvenn Tyrkia er blitt fiende.»	<ul style="list-style-type: none"> Israel kjører sitt eget løp og blir venneløs. Hamas er terrorister Israel tar seg til rette i internasjonalt farvann Israel har rett til å forsvare seg, men ikke på bekostning av sivile. 	<i>Raseri over Israels militæraksjon i Gaza, raseri i den arabiske verden, en undersøkelse uten selvpisking, med tre stokker mot røvere, Israel jobber for å redusere skaden, Det er ikke lov til å bruke makt i internasjonalt farvann, fredelige hjelpere eller en armada av hat. dødelig spiral, martyrene stod klare</i>		Få bilder i FAZ, men adekvate til tekstene. <ol style="list-style-type: none"> In action fra skipet. Soldater kommer ned på skipet fra helikopter. Aktivister før stormen Aktivister lander i Istanbul Demonstrerende i Istanbul Tyske flåtedeltakere Kart over Middelhavet og konvoirute Buss som venter på å frakte aktivister fra fengsel med soldater. 		
Fiendebilde	Ikke entydige fiendebilder i artiklene. Både Israel og palestinsk/arabiske/tyrkiske holdninger byr på problemer. Israel hjelper ikke seg selv med å agere på denne måten, men demoniseres ikke.					
Nyhetsrammer	Konfliktrammen					

Figur 15

BILD Zeitung – en tabloid og unyansert Israelsvenn?

Bild gav bordingen av Gazakonvoien lite oppmerksomhet. Bild hadde bare et par illustrasjoner til saken, et kart over området, i tillegg noen bilder fra bordingen. Bild er en typisk tabloidavis innholdsmessig. Det betyr store overskrifter og bilder, og lite tekst.

Premisset for dekningen

Det var liten tvil om hvem som hadde Bilds sympati i konflikten. Israels narrativ var gjeldende og palestinerens perspektiv ble ikke presentert. Bild omtalte konvoien som ”**der Hamas-Helfer**” (Hamashjelperne), og gav uttrykk for at Hamas var en terrororganisasjon og at hjelperne manglet troverdighet. Avisen brukte ingen personlige beretninger fra hendelsen.

Unyansert kommentarstoff

BILD am SONNTAG, 6. Juni 2010 **Politik** 09

Junge Muslime gewaltbereiter
München – Jugendliche aus muslimischen Zuwanderer-Familien sind laut einer Studie des Kriminologischen Forschungsinstituts Niedersachsen deutlich gewaltbereiter als Migranten anderer Konfessionen. Bei einer Befragung von 45 000 Schülern seien vor allem gläubige Muslime durch Delikte wie Körperverletzung oder Raub aufgefallen. („Süddeutsche Zeitung“)

Sanktionen gegen Iran?
Meseberg – Im Atomstreit mit dem Iran haben sich Kanzlerin Merkel und Russlands Präsident Medwedew für Sanktionen starkgemacht. Diese könnten schon in „naher Zukunft“ vom UN-Sicherheitsrat verabschiedet werden, so Merkel.

DER INSIDER
Die Hintergründe der Weltpolitik. Aktuell erklärt von Lord George Weidenfeld

Ist Israel isoliert, Lord Weidenfeld?

1. Die Uno hat die israelische Erstürmung der Hilfsflotte auf dem Mittelmeer (9 Tote) als „abscheulichen Angriff“ verurteilt. Ist Israel international isoliert?
Nein. US-Vizepräsident Biden hat sich sehr korrekt geäußert. Es sei alles sehr bedauerlich, aber man müsse die Problematik der Israelis verstehen und das Ganze durch eine Kommission untersuchen. Die europäischen Reaktionen sind oft nicht durchdacht. Der Hauptnutznießer dieser schroffen Kritik ist Teheran. Die Iraner lachen sich ins Fäustchen. Während wir hier die Israelis kritisieren, rüsten sie atomar auf, und kein Mensch nimmt sie ins Visier.

2. Die türkische Regierung geht auf Konfrontationskurs mit Jerusalem. Hat Israel einen neuen Feind im Nahen Osten?
Das glaube ich noch nicht. Doch man muss feststellen, dass sich die Türkei langsam vom Westen abwendet. In diesem Zusammenhang müssen die Deutschen sich genau überlegen, wie sie sich positionieren: Die Erdogan-Regierung ist islamistisch, sucht jede Möglichkeit, um sich mit den extremistischen Nachbarn wie Iran und Syrien zu verbünden.

3. Ist die Forderung der Uno, die Blockade des Gazastreifens aufzuheben, realistisch?
Die Abriegelung des Gazastreifens wird andauern, solange dort radikale Islamisten das Sagen haben, die Israel vernichten wollen. Die Blockade soll verhindern, dass diese Terroristen an Waffen gelangen. Die ersten Raketen aus Gaza, die Tel Aviv treffen, würden den Ausbruch eines katastrophalen Krieges mit sich bringen.

Der unter irischer Flagge fahrende Frachter „Rachel Corrie“ wurde gestern von der israelischen Marine im Mittelmeer gestoppt. Soldaten übernahmen das Schiff für den Gazastreifen

ANZEIGE

BILD publiserte lite kommentarstoff. Lord Weidenfeld svarte på tre spørsmål om hendelsen 6. juni under overskriften *Er Israel isolert?* Lord Weidenfeld mente at reaksjonene til mange europeiske land ikke var gjennomtenkte. Iran ble den eneste vinneren etter hendelsen. Mens Israel fikk kritikk, rustet Iran opp og bygde atomvåpen. Gazablokaden må fortsette så lenge Hamas ikke vil anerkjenne Israels rett til å eksistere, Israel må beskytte seg mot rakettnetnet fra Gaza, slik at ikke enda en ny Midtøstenkrig bryter ut. Misæren palestinerne lever under på Gazastripen ble ikke nevnt.

Unyanserte nyhetsartikler

”Våpen om bord hos Hamashjelperne” var overskriften den 2. juni. ”Fredshjelperne” var alt annet enn fredelige. Bild siterte Israels synspunkt, Free Gaza kom ikke til orde. Angrepet på de israelske soldatene ble beskrevet som brutalt, soldatenes maktbruk ble ikke nevnt. Fredsaktivistene ble konsekvent omtalt som såkalte *fredsaktivister*. *Israelsmotstandere*. Avisen understreket vesentlige forklaringer som ”lesehjelp” for å få frem sitt poeng.

Bild omtalte seks av de mest kjente konvoideltakerne. Avisen ramset da opp egenskaper ved hver person. Henning Mankell ble omtalt som "Skarp Israelkritiker som tidligere har vist forståelse for islamistiske selvmordsbombere." Venstrepolitiker i Tyskland, Annette Groth, «krever at Israel skal forhandle med terroristorganisasjonen Hamas.» I Bilds ubalanserte dekning var det lett å glemme at EU faktisk kategoriserer Hamas som terrororganisasjon, så "brandingen" av Hamas var på et vis "riktig." Konteksten ble dog svært unyansert.

Nyhetsrammer

De to nyhetsrammene som var fremtredende i Bilds nyhetsdekning var konflikt og moralitetsrammen. Avisen var opptatt av at terrorisme var galt. Det å forsvare seg, som israelske soldater gjorde, var nødvendig.

BILD Zeitungs tolkningsramme (framing)

Tolkningsrammene kan oppsummeres i tre punkter. 1. «Hamas er et islamsk terrorregime som Israel må forsvare seg imot.» 2. «Aggressive aktivister» som var i hendene på Hamas. 3. "Stakkars Israel". Israelerne ble fremstilt som offer. Aktivistene var aggressorer.

Tolkningsramme for BILDs dekning	Problem-definisjon	Kilden til problemet	Ansvar/Løsning	Moralsk vurdering	Emosjonelt (patos)	Kulturelt grunnlag
<p>"<i>Hamas er et islamsk terrorregime som Israel må forsvare seg imot.</i>"</p> <p>"<i>Aggressive aktivister</i>"</p>	Israels fiender hjelper terrororganisasjonen Hamas til å true Israel.	Araberverdenens fiendtlighet mot Israel. Islamister som ikke anerkjenner Israel.	Hamas må slutte å true Israel gjennom rakettskyting, Iran må slutte å utvikle atomvåpen. Staten Israel må anerkjennes.	Terror er avskyelig. Soldater må sørge for sikkerhet.	Stakkars Israel som de må kjempe i en verden som ikke helt forstår dem.	Tysk selvforståelse på høyresiden?
	Stereotype/ Metaforer/fiendebilde		Ordvalg		Visuell fremstilling	
" <i>Stakkars Israel</i> ".	<ul style="list-style-type: none"> Stakkars Israel som må kjempe mot terror og elendighet. Verden forstår ikke Israels pressede situasjon. Palestinerne er lite løsningsorienterte når de støtter terrorregimer. 		<i>Hamas-Helfer (Hamashjelpere) aktivistene angrep, såkalte fredsaktivister, Israel gav dem muligheten til å gå til Gaza, den selvutnevnte "Solidaritetsflåten" Hamasterroristene blir hele tiden tatt med våpen og våpensmugling, Israel må derfor kontrollere grensene ,</i>		Få bilder i BILD. Adekvate til tekstene. 1. In action fra skipet. Soldater kommer ned på skipet fra helikopter."Samt bilde hvor aktivistene angriper. Bildetekst: "Fredsaktivistene angrep soldatene" 2. Kart over området 3. Portrettbilder av Gazakonvoideltakere. 4. Visuell fremstilling av konvoiens ferd.	
Fiendebilde	Disposisjonelt fiendebilde. Hamas. Arabiske og palestinske terrororganisasjoner.					
Nyhetsrammer	Konflikt og moralitetsrammen					

Figur 16

Oppsummering av de tyske avisenes fremstilling

Denne gjennomgangen har vist at av de tre tyske avisene var FAZ og SZ ganske sammenfallende i nyhetsdekningen både når det gjaldt både nyhetsrammer, tolkningsrammer og fiendebilde. BILD skilte seg ut. FAZ og SZ presenterte et bilde av en uoversiktlig og kompleks hendelse i et krevende geopolitisk område for sine lesere. Både FAZ og SZ var kritiske til Israels bording på lederplass, men viste kompleksiteten og de ulike sidenes perspektiv i nyhetsdekningen.

FAZ og SZ delte tolkningsrammen «*Fredfulle aktivister, og ikke fullt så fredfulle aktivister, skulle hjelpe.*» med Aftenposten og VG. De tyske avisene var dog mer

opptatt av terrorfaren israelerne var utsatt for enn de norske avisene. SZ og FAZ åpnet for at ikke alle konvoideltakere var innstilt på fredelig aktivitet. Tolkningsrammen «*Hamas er en islamistisk terrororganisasjon, men Israel må ta seg sammen.*» delte de to avisene. Samtidig mente ikke avisene at Israel kunne oppføre som det ville selv om landet var utsatt for terror. De mente derimot at Israel måtte ta seg litt sammen, SZ var mer opptatt av dette enn FAZ. De tyske kvalitetsavisene var også mer opptatt av Israel og Tyrkias relasjon enn de norske avisene. Framingen «*Israelsvenn Tyrkia er blitt fiende.*» ble utforsket. Hvilke konsekvenser ville en ødelagt relasjon få for landene og verden i rundt?

Meningene hadde ikke så sentral plass i de tyske kvalitetsavisene som i de norske. De publiserte færre leserinnlegg og redaksjonelle kommentarer. Dette er kanskje en av grunnene til at de opplevdes mer nyanserte og balanserte i sin dekning. SZ og FAZ hadde ikke et utpreget fiendebilde. De balanserte hele tiden: På den ene siden var det at problem at Israel var så aggressiv, på den andre siden var også palestinsk terror et problem. På den ene siden var blokaden en katastrofe, på den andre siden kan ikke Hamas sende raketter inn i Israel. FAZ lot «alle» komme til orde, noe som var mulig takket være ett enormt korrespondentnettverk.

Bilds fremstilling var like unyansert som FAZ og SZ var nyansert. Bild så hendelsen kun fra et Israelsk perspektiv og hoppet over de krevende forholdene palestinerne levde under på Gazastripen. Bild var ikke opptatt av folkeretten, FN eller ulike nasjoners reaksjoner på bordingen. Bild var imot terror og plasserte hendelsen i det perspektivet. Dette var terror mot Israel. Slik kan man ikke holde på.

Bild delte ikke tolkningsrammer eller fiendebilde med SZ og FAZ. For Bild var Hamas fienden. Bilds framing var: «*Hamas er et islamsk terrorregime som Israel må forsvare seg imot.*» og «*Aggressive aktivister som hjelper en terrororganisasjon er skyld i hendelsen.*» Narrativet var enkelt. Bild var uryddig i sin dekning, det var vanskelig å se hvem som hadde forfattet artiklene og hvilke kilder journalistene hadde benyttet.

De tre tyske avisenes vinkling delte nyhetsrammen *ansvarsrammen*. FAZ og SZ la også vekt på konfliktrammen. Denne tilnærmingen kunne gi inntrykk av at disse avisene brydde seg mindre om palestinerne eller aktivistenes velbefinnende enn for eksempel de norske avisene. Det kan jeg ikke underbygge, men

humaninterestrampen blir lett emosjonell. Bild tenderte til å bruke moralitetsrammen, men da stoffomfanget i Bild var så begrenset er det vanskelig å vurdere. Bordingen av konvoien konkurrerte dessuten i Tyskland med avgangen til den tyske Bundepresidenten, Horst Köhler, som måtte trekke seg etter uttalelser om den tyske deltakelsen i krigen i Afghanistan.

Tysk selvbilde representert i pressedekningen – kulturelt perspektiv

FAZ og SZ var lite bombastiske i sin vurdering av Israels blodige bording sammenlignet med de norske avisene. Kanskje ligger forklaringen til de tyske avisenes tilbakeholdenhet i kulturen, eller i Tysklands historiske arv? På 1900-tallet presterte Tyskland å bli ansvarlig for to verdenskriger. I artikkelen *Alltid en skam å være tysk?* skrev Aftenposten om unge tyskeres forhold til sitt eget land i 2008. Den viste at unge tyskere fortsatt sliter med arven fra Hitler og Holocaust, og at de fremdeles møtes med utskjelling og nazihilsen i utlandet. Hvor lenge skal de bære skammen fra fortiden? spurte journalisten.²³³ Dette kan sette tyske avisers pressedekning i perspektiv.

Man regner med at 55 millioner ble drept i krigshandlinger eller i nazistenes konsentrasjonsleirer i perioden 1938–1945.²³⁴ For Tyskland la de grusomme hendelsene føring for en tilbakeholden tysk utenrikspolitikk med en følelse av moralsk ansvar i etterkrigstiden. Dette manifesterte seg i form av militær avholdenhet, og integrering i internasjonale og overnasjonale organisasjoner for å hindre enhver form for nasjonalistisk stormaktspolitikk.²³⁵ 1945 ble år null.

Tysklands forhold til Israel har vært krevende. Den jødiske staten ble proklamert 14. mai 1948, mens Forbundsrepublikken Tyskland ble opprettet 23. mai 1949. Holocaust kastet en skygge over forholdet. I 1951 anerkjente Konrad Adenauer at Tyskland hadde begått "unspeakable crimes toward Jewish people". Det følgende året var det møter mellom Israels statsminister David Ben-Gurion og Adenauer hvor de ble enige om at Tyskland skulle betale erstatning til ofre for nazistiske forfølgelser og folkemord. Pengene var avgjørende for Israels evne til å etablere seg som en nasjon, men det var

---

²³³ <https://www.aftenposteninnsikt.no/52008/alltid-en-skam-å-være-tysk> Sist besøkt 29.09.2018

²³⁴ https://snl.no/andre_verdenskrig Sist besøkt 20.09.2018

²³⁵ Schwelling, 2007:103

protester i Israel mot å motta støtte fra Tyskland. Normale diplomatiske forbindelser ble først opprettet i 1965.²³⁶

På 1970-tallet begynte forholdet mellom de to landene å normalisere seg, men nådde et nytt lavpunkt da palestinske terrorister drepte 11 medlemmer av den israelske olympiske troppen under OL i München i 1972. Atter en gang var jøder ofre på tysk jord. Fire år senere kapret en gruppe palestinske og tyske terrorister et Air France fly og holdt 94 israelske gisler i Entebbe, Uganda. Israels militære spesialstyrker lyktes i å frigjøre de fleste gislene og drepte kaprerne. Vest-Tyskland støttet raidet og kalte det en handling av "selvforsvar". Vesttyske spesialstyrker hjalp israelerne.²³⁷

I årene etter gjenforeningen av Tyskland ble de tysk-israelske båndene sterkere enn noen gang. I 1996 var israelsk president Ezer Weizman det første utenlandske statsoverhodet som møtte i det tyske parlamentet, Bundestag i Berlin. I 1994 var Israel det første landet den tyske presidenten for det gjenforente Tyskland, Roman Herzog, offisielt besøkte. I løpet av 2000-tallet har relasjonen mellom de to landene blir styrket.²³⁸ I 2008 sa Angela Merkel at enhver tysk leder har "duty bound to Germany's special historical responsibility for Israel's security".²³⁹ Tyskland er det land i verden som gir mest i støtte til Israel etter USA. Men forholdet blir påvirket av Israels drap av palestinere på Gazastripen. Tyskland er tilhenger av fredelige midler ikke av drap på sivile.²⁴⁰

Tyskland er den største bidragsyteren i EU til FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA). I 2018 annonserte USA, som har vært organisasjonens desidert største bidragsyter, at de ville stanse sine utbetalinger til UNRWA.²⁴¹ Tyskland har lovet å kompensere for dette bortfallet av midler.²⁴²

---

²³⁶ Ibid

²³⁷ <https://www.dw.com/en/german-israeli-relations-what-you-need-to-know/a-41800745> Sist besøkt 30.09.2018

²³⁸ Ibid

²³⁹ Ibid

²⁴⁰ <https://www.thelocal.de/20180515/will-the-killings-in-gaza-affect-german-israeli-relations> Sist besøkt 30.09.2018

²⁴¹ <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-organisasjoner-fond-og-programmer/FNs-hjelpeorganisasjon-for-palestinske-flyktninger-UNRWA> Sist besøkt 30.09.2018

²⁴² <https://www.timesofisrael.com/germany-to-boost-funding-to-unrwa-amid-deep-us-cuts/> Sist besøkt 30.09.2018

EU har en felles politikk overfor Israel og Palestina. Tyskland er tro mot felles beslutninger for EUs utenrikspolitikk. EU har Hamas på listen over terrororganisasjoner.²⁴³ EU har fastsatt at Israel må trekke seg tilbake til grensene fra 1967. EU støtter heller ikke Israels "beskyttelsesmur" som er bygd på palestinske områder, og er også imot at Israel bygger jødiske bosetninger på områder som opprinnelig var palestinske områder. EU støtter ikke forslaget om å boikotte Israel.²⁴⁴

Tyskland beveger seg på en skarp knivsegg som nasjon i konflikten mellom Israel og palestinere. Denne balansegangen kan man kjenne igjen i pressedekningen av Israels bording av Gazakonvoien, spesielt i FAZ og SZ. De er ikke først ute med å fordømme udåden. De presenterer flere perspektiver i saken. Resultatet er god journalistikk. Tysklands kvalitetsaviser trår forsiktig. Slik sett er det sammenfall mellom dekningen og landets offisielle utenrikspolitikk. Bild heiet på Israel.

Amerikanske aviser

New York Times – balansert i uoversiktlig farvann

Karikaturene eller illustrasjonene på meningssidene til New York Times ble publisert 3. og 5. juni 2010. Illustrasjon 1 tilhørte innlegget *An Assault, Cloaked in Peace* (Et angrep kledd i fred), skrevet av Israels ambassadør Michael B Oren. Illustrasjon 2 til *Chosen, but Not Special* (Utvalgt, men ikke spesiell), skrevet av Michael Chabon, jødisk amerikansk forfatter.

Illustrasjonene viste perspektivene til de to partene i konflikten. *Illustrasjon 1* er en båt lastet med ammunisjon på vei over havet og blir stoppet av en sterk mann. *Many who were aboard the Gaza-bound flotilla had one goal — it was to aid terrorists, not to help civilians*, skrevet av Oren. Dette var det offisielle israelske perspektivet. *Illustrasjon 2* viser en barneleke (et puslespill med figurer) hvor en figur ikke passer inn i et hull, men

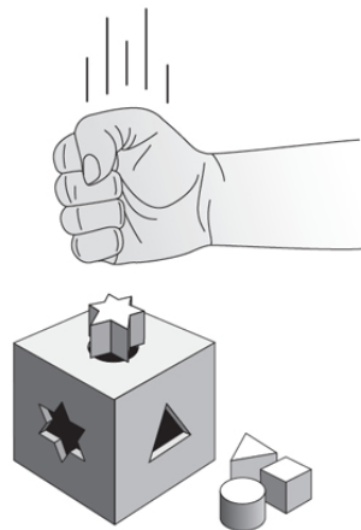
---

²⁴³ <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/hamas-terrorist-organisation-ecj-european-court-of-justice-eu-uk-palestinian-israel-a7860301.html> Sist besøkt 30.09.2018

²⁴⁴ <https://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-social-sciences/government-society/polsis/research/2006/eu-border-conflict/wp12-role-of-the-eu-in-the-israel-palestine-conflict.pdf> side 14 Sist besøkt 30.09.2018

blir forsøkt banket inn likevel. *Gaza Flotilla Drives Israel Into a Sea of Stupidity*, skrevet av Chabon. Han siterte den israelske avisen Haaretz. Chabon skjemtes over sitt folk.

Illustrasjon 1

Illustrasjon. 2

Regardless of whether we chose in the end to condemn or to defend the botched raid on the Mavi Marmara, for Jews the first reaction was shock, confusion, as we tried to get our heads around what appeared to be an unprecedented display of blockheadedness.

Oppsummert mente han at Israel må ta seg sammen og oppføre seg skikkelig så folk ikke tror de er noen idioter. Jøder må slutte å oppføre seg som om de er så veldig spesielle! Hendelsen viste at det er de ikke. Dette var NYT dekningen i et nøtteskall. Kritikkk, forklaring og forsvar ble presentert.

Premisset for dekningen

NYT begrep for nyhetsdekningen var **Raid at Sea, Sea Raid eller Deadly Sea Raid**. Dette er et forholdsvis nøytralt begrep som er en adekvat beskrivelse av hendelsen. Raid blir brukt om mindre militære operasjoner og betegnes ved et overraskende og hurtig angrep i et område som fienden behersker, for å skaffe opplysninger, villedde fienden eller ødelegge installasjoner. Når målet er oppnådd, trekkes styrkene raskt tilbake.²⁴⁵ Konvoien ble kalt **Boats heading for Gaza eller flotilla**. Aktivistenes

²⁴⁵ <https://snl.no/raid> Siste besøk 03.10.2018

begreper ble ikke brukt. Dekningen bar preg av å være nøkternt og informativ, ikke emosjonell. For eksempel **Violence is Reported**. NYT holdt distanse til begrepene. Beskrivelsen av **Hamas = Islamic militant groupe**, sammenfalt med Israels narrativ. Dette var i overensstemmelse både EU og USAs syn.

Balansert og analytisk kommentarstoff

Selv om NYT tenderte til å være mer opptatt av Israel enn Palestina var kommentarstoffet likevel balansert. Selv om det ikke var så mange palestinske/tyrkiske stemmer som kom til orde i kommentarstoff eller leserinnlegg, var det mange jødiske og amerikanske stemmer som var svært kritiske til Israels atferd. Bordingen og drapene ble fordømt på lederplass. Samtidig ville NYT at USA skulle ta en rolle i å "oppdra" Israel, og megle mellom Tyrkia og Israel. NYT var opprørt over de ulevelige forholdene på Gazastripen, og mente at blokaden var feilslått. Avisen mente at Israel måtte endre kurs. Samtidig var det ikke tvil om at terrororganisasjon Hamas skapte problemer. Utover uken mente NYT at Tyrkias sinne gikk for langt, og at også Tyrkia måtte skjerpe seg. Avisen var tilbakeholdent moraliserende. NYT var den eneste avisen i utvalget som hadde leserinnlegg forfattet av israelere. Israelerne hadde et nyansert syn. NYT var opptatt av at hendelsen skulle etterforskes av en uavhengig kommisjon, og mente at USA skulle hjelpe Israel å få til dette.

Innlegget *Saving Israel from Itself*, skrevet av NYT faste kommentator Nicholas Kristof 3. juni, var representativ for NYT oppfattelse:

"Abbas Eban, the former Israeli statesman, is famously reported to having said in 1973, "The Arabs never miss an opportunity to miss an opportunity." The quotation resonated because it was largely true. Palestinian's were locked for years into a self-defeating dynamic of violence and self-pity that led to terrorism and intransigence. Feeling misunderstood, they shrugged at global opinion and lashed back where ever they could, undermining their own cause. Yet now, as a rabbi noted on my Facebook page, it is Israel that "never misses an opportunity to miss an opportunity." Israel under Benjamin Netanyahu seems locked in a self-defeating dynamic in which it feels misunderstood and gives up on international

opinion. It lashes out force in ways that undermine its own interest. It is on a path that could eventually be catastrophic”.

NICHOLAS D. KRISTOF

Saving Israel From Itself

When reports first circulated on Twitter of a deadly attack by Israeli commandos on the Gaza flotilla, I didn't forward them because they seemed implausible. I thought: *Israel wouldn't be so obtuse as to use lethal force on self-described peace activists in international waters with scores of reporters watching.*

Ah, but it turned out that Israel could be so obtuse after all. It shot itself in the foot, blasting American toes as well, and undermined all of its longer-term strategic objectives.

Abba Eban, the former Israeli statesman, is famously reported to have said in 1973: "The Arabs never miss an opportunity to miss an opportunity." The quotation resonated because it was largely true.

Palestinians were locked for years into a self-defeating dynamic of violence and self-pity that led to terrorism and intransigence. Feeling misunderstood, they shrugged at global opinion and lashed back wherever they could, undermining their own cause.

Yet now, as a rabbi noted on my Facebook page, it is Israel that never misses an opportunity to miss an opportunity.

Israel under Prime Minister Benjamin

**The flotilla raid was
the latest step on a
self-destructive path.**

Netanyahu seems locked in a self-

NYT hadde mange kjente samfunnsdebattanter som skrev leserinnlegg. Dan Kurzman, forfatter av biografier om begge de israelske landsfedrene Yitzhak Rabin og Ben Gurion, støttet Kristofs kommentar og skrev:

Mr Ben Gurion told me that Israel would regret maintaining control of Arab-inhabited regions and another people after the 1967 Six-Days war. He said that the war would never end as long as Israel occupied the area, an occupation he felt was both strategically and morally wrong.

NYT publiserte også Amoz Oz' innlegg (*Hvorfor makt ikke vinner over en idé*). Den 5. juni hadde NYT en oppsamling av leserinnlegg i avisen med overskriften *The War of Words over the Flotilla*. Meningene var delte. Det var også en rekke innlegg som støttet Israels kamp mot Hamas. Flere mente at bordingen var eneste løsning, Israel måtte forsvare seg, og flere var opprørte over NYT's kritiske vinkling av Israelsk politikk.

Balanserte Midtøstenkorrespondenter

NYT var opptatt av fredsprosessen, av palestineres ve og vel, av Israels sikkerhet, og av USA rolle i saken. Hvem hadde ansvar for å rydde opp? Hvilke konsekvenser vil det få at de tidligere allierte, Israel og Tyrkia, er blitt uvenner - for Midtøsten og for USA? NYT var opptatt av balanse og helhet. Når korrespondentene beskrev hendelsen brukte de begge perspektiver konsekvent. NYT la ut et videoklipp fra IDF. Det viste at israelske soldater ble angrepet med stålrør da de landet på Mavi Marmara. Avisen la også ut et videoklipp fra aktivistene som viste sårede aktivister. NYT skrev hva som ble vist og ikke.

After Raid, Videos Vie To Carry On The Fight

From Page A1

"Full multicamera production," he said, uploaded to the Internet and to a satellite that allowed news channels to rebroadcast live pictures of the raid in progress.

The Israeli military has used its YouTube channel to post nearly 20 videos, sometimes enhanced by graphics and captions, trying to show that its soldiers were acting in self-defense.

Representatives of the Israeli military and the Free Gaza Movement did not respond to interview requests about their media operations on Thursday.

Video images from the vessel the *Mavi Marmara*, were viewed by a quarter of a million people on LiveStream. Mr. Haas said and show the attack they were watched by countless others on television. In one especially frable scene, Israeli soldiers could be seen holding their guns (and point-blast guns, the Israeli said) in preparation for the raid.

In a matter of hours, the Israeli military was publishing videos of its own, showing the action from the perspective of its soldiers. In one video apparently filmed before the raid occurred, a military spokesman is addressing the flotilla and directing it to a port, seeking a peaceful outcome.

In a later video, the soldiers appear to come under attack from activists who would mistreat police officers, which was emphasized in the video with yellow circles added by Israeli producers. Another video claims to show weapons found on the ship, including slingshots and knives.

The videos try to bolster the case that the soldiers were acting in self-defense when they fired at the activists. In one clip, an activist appears to push a soldier off the vessel.

What is not clear is what stage of the attack the video portrayed. Many activists have said that the Israeli fired stun grenades and tear gas, injuring people on the deck, before the commandos made their descent, and that the activists were already resisting.

The YouTube clips are part of an aggressive effort by the Israeli military to better communicate its work to the public. The I.D.F. channel has counted about 11 million views since it was started in December 2009.

Reporting on the war of images by the two sides, journalists did reports from the *Mavi Marmara*. In one live television report that circulated widely on YouTube, a reporter for Al Jazeera in English, the English-language news network, was shown stating that the vessel was "missing a white flag to the Israeli Army" amid the attack. For despite that, "the Israeli Army is still shooting, still firing live ammunition."

Shooting could be heard in the background, but again context was cited by bloggers as evidence that the Israelis had attacked without provocation, but that assertion was not borne out by the video.

The nonprofit group Reporters Without Borders said Thursday that at least 15 journalists who were aboard the flotilla had been detained by Israel and had not made contact with their respective news outlets. Among them were journalists from the Kuwaiti News Agency, the Sydney Morning Herald and Al Jazeera.

"They were not allowed at all to speak, so to get the other side of the story, the eyewitness account was the only piece of information that we had," Sarah Negin, the director of news for Al Jazeera, English, said in a telephone interview from Qatar.

The fact that the *Mavi Marmara* was able to keep streaming—and the networks were able to keep reporting—as shots were fired underscores the challenges that the flotilla faces in a digital age. The right-leaning Jerusalem Post reported that the Israelis had intended to "jam the signals" from the vessel and blocked cellphone traffic but could not stop satellite transmissions.

"Without an Israeli response, which came out later in the day and seemingly proved that the soldiers acted in self-defense, the media were full of one-sided reports based on Al Jazeera," the newspaper stated. "What Israel needs to realize is that in today's media world, every minute counts."

The episode proved to be a challenge, too, for third parties like LiveStream that provide the backbone for video viewing on the Internet. Mr. Haas said LiveStream thought about whether to center the live video but decided not to, having concluded that it was "a controversial but genuine humanitarian mission."

Still, he said, he found himself thinking that his Internet startup needed policies in place to handle the videos of conflict in the future. "After the events unfolded," he said, "I spent most of my Monday wondering if we had helped create a great humanitarian crisis."

NYT siterte flere kilder som ikke ble navngitt. Folk med høye posisjoner i Det hvite hus, FN og Israels regjering. I artikkelen *What to do About Israel?* ble kilder nær president Obama sitert: «*the possibility that Netanyahu's policies hurt America.*» De mange korrespondentene rundt omkring i verden og mange journalister i USA gjorde at "alle" ble hørt. NYT satte hendelsen inn i et verdensperspektiv. NYT var tette på Israel, uten å kjøpe Israels

narrativ. NYT glemt ikke palestinerne eller tyrkerne. Palestinerens narrativ ble heller ikke «kjøpt».

Nyhetsrammer

I NYTs fremstilling av Israels bording av Gazakonvoien var ansvars- og konsekvensrammen mest fremtredende. Det var en gjennomgående oppfattelse at USA hadde et spesielt ansvar. USA måtte hjelpe sine allierte og balanserte på en knivsegg. De måtte ikke gjøre Tyrkia opprørt, men skulle heller ikke slå hånden av Israel. NYT var mindre opptatt av Hamas og deres rakettskyting inn i Israel - enn konsekvensen hendelsen kunne få for det geopolitiske landskapet og for USA selv på verdensarenaen. NYT var heller ikke så opptatt av Free Gaza Movement og IHH som for eksempel tyske aviser. NYT dekning hadde i liket med FAZ og SZ ikke entydige fiendebilder i sin dekning. Både israelske, palestinske, arabiske og tyrkiske holdninger bydde på problemer.

Oppsummering av NYTs tolkningsrammer (framing)

NYTs fremstilling av Israels bording av Gazakonvoien var balansert og informativ, men egosentrisk. På lederplass var avisredaksjonen kritisk til Israels handling, men kritikken var situasjonsbestemt. NYT hadde i likhet med norske aviser mye meningsbærende stoff, men begge sider kom til orde. Bildebruken var beskjeden, men bildene passet til tekstene. NYT tolkningsrammer kan oppsummeres i tre punkter. 1. «*Fredfulle aktivister, og ikke fullt så fredfulle aktivister, skulle hjelpe.*» Konvoien bestod av

fredfulle aktivister som skulle hjelpe den lidende befolkningen i Gaza. Islamistgrupper forsøkte å kuppe aksjonen. 2. «*Hamas er en islamistisk terrororganisasjon, men begge parter må ta seg sammen.*» Israel kan ha hatt gode grunner til å kontrollere skipene, men må skjerpe seg, det kan ikke gå utover sivile. Blokaden fungerer ikke. 3. «*Israelsvenn Tyrkia er blitt fiende.*» Det er ikke bra. Det kan få store konsekvenser. USA må rydde opp.

Tolkningsramme for NYTs dekning	Problem-definisjon	Kilden til problemet	Ansvar/ Løsning	Moralsk vurdering	Emosjonelt (patos)	Kulturelt grunnlag
<p>“Konvoien; fredelige og ikke fullt så fredfulle aktivister skulle hjelpe”</p> <p>“Israelsvenn i Tyrkia, er nå blitt fiende.”</p> <p>” Alle parter må ta seg sammen»”</p> <p>”USA må rydde opp.”</p>	<p>Blokaden av Gazastripen hindrer fred, men også islamistiske bevegelser gjør situasjonen vanskelig.</p>	<p>Radikaliserte palestinere og ufleksible israelere.</p>	<p>Alenegang og militæraksjon i internasjonalt farvann løser ikke konflikten mellom palestinere og Israel. Hamas er et stort problem.</p>	<p>Israel har rett til å forsvare seg, men ikke på bekostning av sivile. Blokaden oppnår ikke målet man hadde.</p>	<p>Nød og fordervelse på Gazastripen må lindres og løses. Israels sikkerhet må ivaretas.</p>	<p>Amerikansk selvforståelse: USA må hjelpe, rydde opp og megle mellom vennene Israel og Tyrkia. Evt. snakke til rette Israel.</p>
	<p>Stereotype/ Metaforer/fiendebilde</p>		<p>Ordvalg</p>		<p>Visuell fremstilling</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Israel kjører for hardt ut og blir venneløs. • Hamas er terrorister • Israel har rett til å forsvare seg, men ikke på bekostning av sivile. • Ikke kødd med Tyrkia • USA er verdenspoliti og må hjelpe. 	<p>After <i>Deadly Raid at Sea</i> Israel sharply criticized, Commando Halt Gaza Flotilla. <i>Violent Resistance</i>. <i>Jeopardized peace talks</i>. Israel <i>shifts Approach to Gaza Aid, Signaling Flexibility</i>, Thousands in Turkey <i>Mourn Victims of Israeli Raid</i>. <i>War of Words over the Flotilla</i>, <i>What to Do About Israel</i></p>		<p>Få bilder i NYT, men adekvate til tekstene.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. In action fra skipet. Soldater blir angrepet, aktivister blir angrepet.” 2. Aktivister før stormen 3. Aktivister lander i Istanbul 4. Demonstrerende i Istanbul 5. Flåtedeltakere før konvoien. 6. Flåtedeltakere ankommer Tel Aviv etter å ha vært internert. 7. Kart over Middelhavet og konvoirute 8. Soldater kontrollerer overføring av last fra skip til trailere. 		
<p>Fiendebilde</p>	<p>Ikke entydige fiendebilder i artiklene. Både Israel og palestinsk/arabiske/tyrkiske holdninger byr på problemer. Israel hjelper ikke seg selv med å agere på denne måten, men demoniseres ikke.</p>					
<p>Nyhetsrammer</p>	<p>Ansvars- og konsekvensrammen</p>					

Figur 17

USA Today – en nyansert Israelsvenn?

USA Today har en meningsside hvor det er flere karikaturer eller tegnestriper. Den som handlet om Israel og Gazakonvoien viste en fastlåst Israelsk leder (ikke påfallende lik Netanyahu), som er svært fornøyd med blokaden på Gazastripen, mens verdensopinionen eventuelle positive syn på landet smuldrer vekk under føttene hans uten at han ser det (4. juni).

By Jimmy Margulies, The Record, Hackensack, N.J., North America Syndicate

Premisset for dekningen

Betegnelsen USA Today brukte om hendelsen 1. juni var **Israel: Sea fight provoked**. Avisen tok Israels perspektiv. De kalte også sammenstøtet for **Clash**. Journalistene skrev konsekvent "**peace activists**" i hermetegn. I omtale av flåtedeltakerne brukte avisen også merkelappen **pro-Palestina activists**.

Nyansert kommentarstoff

Ved første øyekast virket USA Today svært ubalansert og i Israels narrativ, men i avisens ledere 2. juni ble det mer nyansert. USA Today har som policy at avisen skal ha to ledere. Den ene skal presentere avisens syn, den andre et alternativt syn. Å presentere konkurrerende tolkningsrammer kan demme opp for ensrettet journalistikk. Så om de to lederne presenterer alternative tolkningsrammer kan dette være et godt grep. Men hva betyr det å presentere et alternativt syn? USA Today løser det ved å gi to syn, men de befant seg fortsatt i Israels sfære, de publiserte ikke en alternativ leder som presenterte palestinerne's narrativ. Begge lederne presenterte likevel to syn. Den

første, *Israel's assault on flotilla hands its enemies a victory*, er merket med *our view*, mens den andre *A bloody PR stunt* er merket *opposing view*.

Israel's assault on flotilla hands its enemies a victory

Our view:
Severe embargo on Gaza civilians repeats perennial policy error.

You can take your pick of who was more to blame for the deadly shipboard clash Monday between Israeli commandos and Palestinian activists. In practical terms, the argument hardly matters. By opting for an assault on the six-ship convoy trying to break a 3-year-old blockade of Gaza, Israel handed its opponents a victory they could not have achieved by other means and simultaneously left itself the United States and the struggling Mideast peace process with a huge problem.

A backlash spread with the speed of oil gushing into the Gulf of Mexico.

Turkey, the closest thing Israel has to a friend in the Muslim world and a supporter of the relief effort, was enraged by the deaths of four Turks. International condemnation was overwhelming, potentially jeopardizing efforts to curb Iran's nuclear program and reduce the influence of terrorist organizations such as Hamas and Hezbollah. Most directly, the Hamas government in Gaza, which is committed to Israel's destruction, benefited. A new flotilla was being organized and calls for ending the blockade -- a joint Israeli-Egyptian operation launched in 2007 after Hamas seized control of Gaza -- proliferated.

Israel, however, remained adamant, implausibly casting the flotilla organizers as a mortal threat. The truth is more complicated. The activists' stated core mission -- delivering humanitarian aid -- was by definition peaceful. But it is also undeniable that they sought a confrontation. What else would one expect of an attempt to break a military blockade? If the organizers didn't plan on a violent ending, they or some on board certainly could not have missed the potential

benefit in such an outcome.

The pity is that the Israelis so lacked the same prudence, remarkable in light of their own history. No event was more important to the formation of Israel than the confrontation 63 years ago between the ship *Exodus*, filled with 4,500 Holocaust survivors trying to get to the Holy Land, and the British Navy trying to keep them out.

Three on board were killed and the rest deported to camps in Germany, sparking outrage in Europe and the U.S. that swung opinion in favor of the aspiring Jewish settlers.

To be sure, the commando raid was not the Israelis' initial response. Israel issued warnings and offered to let the vessels land in Israel and have the supplies shipped to Gaza. And granted, too, that keeping weapons out of the hands of Hamas was legitimate cause for establishing a blockade. Israel has every

right to protect itself from its enemies. But Israel went much further, imposing a severe embargo that left Gazans short even of medical supplies and the world sympathetic to their plight. It is the latest example of Israel's perennial policy mistake. Attacked by terrorists, it responds by punishing Palestinians generally, confiscating their land, limiting their freedom and otherwise harming lives in ways that earn enduring enmity.

Given the existential threat Israel faces, you can understand why it does such things. But that doesn't make the strategy smart.

There is, though, a smart solution to the current impasse. Israel should allow humanitarian aid into Gaza on the condition that cargo first be inspected for weapons. Palestinians should accept that restriction. The United States and United Nations should try to ensure its enforcement.

That approach will take time, if it can succeed at all. In the interim, Israel, for its own sake, had better come up with a new plan before the next flotilla arrives.

On Monday, an Arab-Israeli throws stones at the police.

USA Today mente at blokaden mot sivile på Gazastripen var en feilet politikk. Uavhengig av skyldfordelingen for drapene på konvoien, fungerte ikke politikken bak. Aktivistenes primære mål var å levere nødhjelp, det var heller ikke tvil om at de søkte konfrontasjon, men Israels håndtering var dårlig. Avisen påpekte at det var merkelig at Israel ikke husker hendelsen med Exodus 63 år før. Israel hadde rett til å forsvare seg, og avisen forstod hvorfor Israel handlet som de gjorde, spørsmålet var om det smart.

For Israels egen skyld burde de legge opp til alternativ plan

'A bloody PR stunt'

Opposing view:
Hamas' terror attacks require Israel to protect the safety of its people.

By Jonathan Peled

Under the guise of a humanitarian aid mission, the "peace activists" aboard the flotilla boats deliberately set in motion a violent confrontation and provocation with Israel. These actions serve only to disrupt the efforts for negotiating peace between Israel and the Palestinians.

Israel is not at strife with the people of Gaza and goes to great lengths to organize the transfer of some 15,000 tons of humanitarian aid each week. If the organizers of this inciting flotilla were really interested in the Gazans' well-being, they would have accepted Israel's offers to transfer the humanitarian aid to the people of Gaza. Despite its soldiers sustaining gunshot and stab wounds and other injuries, Israel has already begun transferring the ships' humanitarian contents to Gaza as originally offered.

The decision to test Egypt and Israel's blockade on Hamas-controlled Gaza and await Israeli soldiers with knives, iron bars and axes exposed the true intentions of these extremists: a bloody PR stunt. The blockade on Gaza is a legitimate maritime measure to prevent the Hamas terrorist re-

gime from smuggling in weapons, which it has done in the past.

Hamas not only calls for the destruction of Israel and works hard to achieve it, but also deprives its own population of basic human rights and freedoms. Where are these "peace activists" when Hamas indiscriminately fires rockets at major Israeli civilian population centers? Why don't these activists protest Hamas' imprisonment, torture and murder of political Palestinian opponents? Why don't their voices strain when the rights of women, gays and minorities are constantly abused in the Gaza Strip? When Israel fully withdrew from Gaza in 2005, the Gazans were given full control. There was no blockade, and there were no restrictions. Continuous missiles and terrorist attacks from Gaza forced Israel to take appropriate measures to ensure the safety of its citizens.

The Palestinian people know that there is an alternative. Instead of focusing on terror and violence, the Palestinian leadership in the West Bank has opted to pursue dialogue and negotiation with Israel. The Palestinian Authority's people enjoy economic growth and freedom, and serve as a stark contrast to Hamas' suppressed subjects in Gaza. Without compromising its security, Israel remains committed to its continuous quest for peace.

Jonathan Peled serves as spokesman for the Israeli Embassy in Washington.

før den neste konvoien kom, mente avisen.

Den alternative lederen *Hamas' terror attacks require Israel to protect the safety of its people*.

Presenterte den israelske regjeringens narrativet om at det ikke var en humanitær krise på Hamas fordi Israel transporterer 15 000 tonn humanitær hjelp daglig på landeveien til Gaza. Dersom konvoiarrangørene hadde hatt palestinernes ve og vel som primært mål, ville de ha fraktet godset til lands og ikke til vanns, i tillegg hadde de ikke motsatt seg Israels kontroll av varene.

The Palestinian people know that there is an alternative. Instead of focusing on terror and violence, the Palestinian leadership in the West Bank has opted to pursue dialogue and negotiation with Israel. The Palestinian Authority's people

enjoy economic growth and freedom, and serve as a stark contrast to the Hamas' suppressed subjects in Gaza.

Nyanserte journalister

USA Today hadde en stringer korrespondent i Jerusalem og brukte en del stoff fra nyhetsbyrået AP (Associated press).

USA Today presenterte begge siders syn, men stod med beina plantet i Israel og betraktet verden med israelske øyne. Det er Israels tolkningsramme som brukes. Free Gaza Movement og Tyrkia kommer til orde. Det var dog interessant at i en nyhetsartikkel hvor Israelske myndigheter blir sitert, finner de plutselig frem til en palestinsk musikk lærer i Øst-Jerusalem som skulle uttale seg om hendelsen, han var ikke imponert over verken Israel eller Hamas:

Israel makes its own rules. (...) Hamas is defying international law, but no one cares about that.

USA Today lot Netanyahu komme til orde med sin versjon, forfatterne av artikkelen (staff and wire reports) nevnte i forbifarten at FN har fordømt Israels handling, men at Norge, Italia og USA stemte mot resolusjonen fordi de ville at hendelsen skulle etterforskes først. (Det med Norge var nytt for meg). USA Today hadde også fått med seg IHHs bånd til Al Qaida.

USA Today publiserte en artikkel om Tyrkias ønske om at verdenssamfunnet skulle innføre økonomiske sanksjoner mot Israel. Her ble en Midtøsten analytiker som mente at Tyrkia burde unnskyldes seg overfor Israel for sin støtte til terrororganisasjonen Hamas sitert.

Interessant var dessuten en *Opinion online* seksjon med overskriften *What people think about Israel* med overskriften *Gaza flotilla clash prompts backlash*. Her ble flere

syn fra ulike aviser rundt omkring i verden presentert: The Palestine Telegraph, The National i Abu Dhabi, både fra Haaretz, og The Australian.

Activists detained: Israelis demonstrate as Sheikh Raed Salah is brought to court after he was arrested on the Gaza flotilla.

viste avisen sinte demonstranter foran USAs konsulat i Karachi i Pakistan. Bildene i USA Today fortalte nesten en alternativ historie.

Nyhetsrammer

For USA Today var bordingen av Gazakonvoien en av mange hendelser i verden, og ikke spesielt viktig. Avisen gav mer spalteplass til Al og Tipper Gores skilsmisse 2. juni enn til at israelske soldater hadde drept ni tyrkere.

I USA Todays fremstilling av Israels bording av Gazakonvoien var konfliktrammen mest fremtredende. For USA Today var Hamas fienden, men hvorvidt fiendebildet var situasjonsbestemt eller disposisjonelt er vanskelig å bedømme ut fra det begrensede materialet jeg sitter på.

USA Todays bildevalg skilte seg fra de andre avisene. Selv om avisen brukte Israels tolkningsramme viste bildene en mer sammensatt virkelighet. For eksempel at en palestiner hjalp en amerikaner etter bordingen, en israeler med israelsk flagg som demonstrerte utenfor en rettsal hvor Sheikh Raed Salah ble stilt for retten hvor arabiske israelere kastet stein på politiet. I tillegg

International anger: Protesters trying to reach the U.S. Consulate in Karachi, Pakistan, confront police Tuesday during a rally denouncing Israel's raid on ships taking aid to blockaded Gaza.

Oppsummering av USA Todays tolkningsrammer (framing)

USA Today var Israels venn i nyhetsdekningen av hendelsen, men hadde likevel nyanser i dekningen. På lederplass var avisredaksjonen kritisk til Israels handling, samt blokaden. USA Todays tolkningsrammer kan oppsummeres i to punkter. 1. " Hamas er et islamsk terrorregime som Israel må forsvare seg imot." 2. " Aggressive aktivister som hjelper en terrororganisasjon er skyld i hendelsen, men Israels tilnærming hjelper ikke heller".

Tolkningsramme for USA Todays dekning	Problem-definisjon	Kilden til problemet	Ansvar/løsning	Moralsk vurdering	Emosjonelt (patos)	Kulturelt grunnlag
" Hamas er et islamsk terrorregime som Israel må forsvare seg imot."	Blokaden av Gazastripen ett av flere problemer. Palestinere må også velge en annen vei.	Hamas = terrororganisasjon og palestineres tilslutning til slike bevegelser.	Israel må skjerpe seg, kan ikke ture fram på det viset selv om det er forståelig, palestinerne må slutte å støtte Hamas	Israel har rett til å forsvare seg, men ikke på bekostning av sivile. Palestinere dropp terror!	Israels sikkerhet må ivaretas. Men også nød på Gazastripen må løses.	Amerikansk selvforståelse: USA. USA kan hjelpe.
" Aggressive aktivister som hjelper en terrororganisasjon er skyld i hendelsen, men Israels tilnærming hjelper ikke heller".	Stereotype/ Metaforer/fiendebilde		Ordvalg		Visuell fremstilling	
	<ul style="list-style-type: none"> • Palestinske terrorister • Hamas er terrorister • Israel har rett til å forsvare seg, men det er ikke sikkert dagens metode er løsningen. 	Sea fight was provoked, Armada of hate and violence, Turkey maintainence push for sanctions, Hamas seeks destruction of Israel, Erdogan støtte til Hamas vanskeliggjør fredsavtaler, Israels assault on flotilla hands its enemies a victory, Turks salute those killed in Gaza Sea run	Interessante bilder som bidrar til ny informasjon. <ol style="list-style-type: none"> 1. Palestiner hjelper en amerikaner etter clash med israelske soldater 2. Israelsk demonstrant utenfor rettsal hvor Sheikh Raed Salah stilles for retten etter Flotillaen. Kjent arabisk israelsk aktivist. 3. Portrettbilde av Netanyahu 4. Kister med døde i Istanbul 5. Arabiske israelere kaster steiner på politiet 6. Demonstranter i Pakistan angriper USA konsulat i Karachi 			
Fiendebilde	Hamas er fienden. Palestinsk/arabiske/tyrkiske holdninger.					
Nyhetsrammer	Konfliktrammen					

Figur 18

New York Post – en tabloid og unyansert Israelsvenn?

New York Post gjorde ingen forsøk på å presentere et balansert bilde av Israels bording av Gazakonvoien. Heller ikke på karikaturfronten. To bilder representerte avisens syn 4. juni. En palestiner med Palestinaskjert og T-skjorte med teksten *Kill Israel*, med en snakkeboble med *Why do*

they blockade us? En parallell med "Peace Ship" fylt med folk med slagvåpen som spør *Why do they fire on us?* Israel er offer, ikke aktivistene eller palestinerne.

Premisset for dekingen

NYP hadde ikke et gjennomgående navn på hendelsen, men kalte den **Clash at Sea**. Avisen la premisset for dekingen med ordvalget. «Såkalte fredsaktivister». Israel var offeret: Commandos: **We were attacked**. Israelis Tell of **Hell at Sea**, The **War Flotilla**, **Turkish (Blood) Bath**, Israel won't **back down to terrorists** – or the world's scorn, Terrorists wanted to kill us: Wounded raider, **Anti-Israel sharks** sniff O's weakness.

Unyansert kommentarstoff

NYP hadde «dommen» klar allerede 1. juni. I lederen *The War Flotilla* står det: Flåten ble "grotesk nok er kalt fredsflåten," selv om den aldri hadde vært noe annet enn en flåte som skulle ødelegge Israel, og i tillegg undergrave USAs interesser i Midtøsten. Med hjelp av våpen og radikal islam hadde terroristene tvunget Israel til å forsvare seg med dødelig utgang.

I kommentaren "Turkish (Blood) Bath" 2. juni skrev avisen at Tyrkias mål egentlig ikke handlet om Israel, men om å posisjonere seg i Midtøsten som leder i den muslimske verden. Et middel var å angripe Israel.

Mens Europeere og FN er opprørte fordi palestinerne på Gazastripen angivelig skal sulte, nekter "fredsaktivistene" å ta imot Israels tilbud om å frakte gods på landeveien. Nøden blant palestinerne er dessuten feil, den palestinske eliten velter seg i luksus og ingen palestinerne sultet. Tyrkias medlemskap i NATO er som en Trojansk hest.

POSTOPINION

TURKISH (BLOOD) BATH

Ankara ambushes Israel at sea

RALPH PETERS

YESTERDAY'S "aid convoy" incident off the coast of Gaza wasn't about bringing humanitarian supplies to the terrorist-ruled territory. It wasn't even about Israel.

It was about Turkey's determination to position itself as the leading Muslim state in the Middle East.

Three ships of that six-ship pro-terror convoy flew Turkish flags and were crowded with Turkish citizens. The Ankara government — led by Islamists these days — sponsored the "aid" operation in a move to position itself as the new champion of the Palestinians.

And Turkish decision-makers knew Israel would have to react — and were waiting to exploit the inevitable clash. The provocation was as cynical as it was carefully orchestrated.

The lead vessel, the Mavi Marmara, just happened to have an abuzz TV crew on board to film Israel's response. Ironically, the

early videos would've been counterproductive, had world leaders and journalists not been programmed to blame everything on Israel.

Those videos showed Israeli commandos rappelling onto the ship with both hands on the rope (making it rather hard to use a weapon), yet activists claimed the Israelis opened fire as they descended.

Purely by coincidence, dozens of "peace activists" waited with sharpened iron bars, clubs, slingshots — and rifles. Of course, the nine dead in the melee were all Israel's victims.

The first wave of Israeli commandos reportedly were armed only with painful rounds for crowd control. Inspect those widows of maddened peaceniks assaulting the soldiers as they landed on deck. You don't see any Israelis pointing rifles — they're fending off blows.

But the claims of pro-terrorist "peace advocates" are given instant credence.

The US government's initial response was restrained, but Israel's Prime Minister Benjamin Netanyahu understandably canceled his meeting with President Obama.

scheduled for today. Bib's got an emergency on his hands back home, as well-organized protests sweep the Middle East.

Meanwhile, the Europeans and UN bonzes rage at Israel with unseemly relish, but ignore the luxury lifestyles of Gaza's insider elite and the fact that no Palestinian's going hungry. The Israelis had even offered to transfer the aid aboard those ships to the Palestinians — as long as they could inspect it.

But neither the activists nor the Turkish government wanted a negotiated outcome. This was a stunt from the start.

Now, as we wait to see if Hamas and Hezbollah up the ante, the world ignores Turkey's decisive role in this fiasco.

The US and the European Union cling to the fiction that Turkey's a "westernized Muslim democracy." But Turkey's moving to the east as

man Empire. Turks even matter about the caliphate — headed for centuries by the Turkish sultan. This is explosive stuff. And the Turks are playing with matches.

But we've obstinately ignored every warning sign. First, our "ally" stabbed us in the back on the eve of Operation Iraqi Freedom, denying our troops their planned routes into Iraq. Then the Turkish media intensified its anti-American fantasies.

Headlines became de rigueur for the wives of top officials in Ankara as the Turks made mischief in Iraq. Emulating the history-obliterating Saudis, the Turks began work on the vast third Dam — which will permanently submerge pre-Islamic and Kurdish archaeological sites of incalculable value. (The Babylon Buddhas destroyed by the Taliban were of comparatively minor interest to researchers.)

Then, just last month, the Turks moved to provide the Iranian regime with cover for its nuclear program. And we still didn't get it.

The most dramatic transformation in the Middle East since the fall of the shah is playing out before us. And we can't see behind the mask of the "plight of the Palestinians" — a key Obama administration concern.

In yesterday's confrontation, Israel behaved dumsily. The peace activists behaved savagely. The Turks behaved crucially. The world reacted predictably.

And Washington scratched its head.

Ralph Peters' latest book is "Endless War."

The most dramatic

transformation in the Middle East since the fall of the Shah is playing out before us. And we can't see behind the mask of the "plight of the Palestians" (a key Obama administration concern).

NYP uroet seg for at Obama skal svikte Israel i kommentaren *Anti-Israel sharks sniff O's weakness*. For åpenbare grunner burde ikke dette være et dilemma for Obama.

He should do what any American president would – protect our friend and ally from the predators who want to devour it.

NYP foreslo at USAs flåte burde dra til Middelhavet og hjelpe Israel. I kommentaren *A crisis the 6th Fleet Might've Stopped*, skrev NYP at USAs flåte har vært sheriff i Middelhavet siden 2. verdenskrig: *a shield for our allies and a Bulwark against enemies at large* (Sovjetunionen i den kalde krigen for eksempel + Irak 2003).

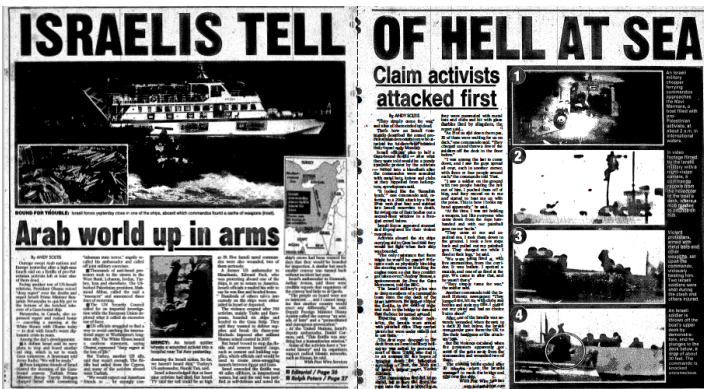
I spalten *Gandhi & the Gaza Goons*, *About those "peace activists*, tok avisen oppgjør med alle beskyldninger mot Israel med at de forårsaket massakren: *Om det hadde vært målet hadde de vel senket hele skipet og ikke bare drept ni mennesker?*

Unyanserte nyhetsartikler

I NYP nyhetsdekning var israelske soldater den svake part. Under overskriften *Israelere forteller om helvete på sjøen. De angrep oss først.* Hadde avisen bilde en av israelsk soldat som trillet en såret soldat inn på et sykehus i Tel Aviv. NYP besøkte et sykehus og intervjuet en av de sårede soldatene: *Terrorists wanted to kill us*, fortalte han.

NYP fortalte om blokaden av Gazastripen i sin nyhetsdekning og om konvoien med aktivister, men overskriftene overdøvet nyansene. NYP brukte Netanyahu's ord da de skrev om hendelsen: *Love Boat? No, A Hate Boat.* I NYP var det av og til vanskelig å

skille mellom hva som var artikler og meningsbærende stoff. Det var også flere leserinnlegg og kommentarer i avisen enn artikler, så selv om artiklene presenterte flere sider ble inntrykket ubalansert.

Nyhetsrammer

Nyhetsdekningen av bordingen av Gazakonvoien var viktig for NYP. Humaninterest- og moralitetsrammen var fremtredende i dekningen. Israelske soldater som hadde blitt angrepet av aktivistene på «hatbåten» fortalte sin historie. Aktivistene kom ikke til orde. NYP visste hvordan situasjonen burde håndteres med hjelp av den amerikanske flåten blant annet. Alle som ikke var Israel eller USA var fiender som Hamas og Tyrkia, i tillegg til land som kritiserte Israel. President Obama var heller ikke helt til å stole på. Fiendebildet var disposisjonelt, og hadde man ikke de «riktige» meningene ble man ikke publisert.

Oppsummering av New Posts tolkningsrammer (framing)

NYPs tolkningsrammer kan oppsummeres i tre punkter: 1. " Hamas er et islamsk terrorregime som Israel må forsvare seg imot." 2. " Aggressive aktivister som hjelper en terrororganisasjon er skyld i hendelsen". 3. " Stakkars Israel, USA må hjelpe."

Tolkningsramme for NYPs dekning	Problem-definisjon	Kilden til problemet	Ansvar/løsning	Moralsk vurdering	Emosjonelt (patos)	Kulturelt grunnlag
" Hamas er et islamsk terrorregime som Israel må forsvare seg imot."	Palestinsk terror. Ingen nød i Gaza.	Araberverdens fiendtlighet mot Israel. Islamister som ikke anerkjenner Israel.	Hamas må slutte å true Israel gjennom rakettskyting Staten Israel må anerkjennes.	Terror er avskyelig. Soldater må sørge for sikkerhet.	Stakkars Israel som de må kjempe i en verden som ikke helt forstår dem.	Amerikansk selvpoppfatning som Israels fremste venn.
" Aggressive aktivister som hjelper en terrororganisasjon er skyld i hendelsen".	Stereotype/ Metaforer/fiendebilde		Ordvalg		Visuell fremstilling	
" Stakkars Israel, USA må hjelpe".!	<ul style="list-style-type: none"> Stakkars Israel som må kjempe mot terror og elendighet. Vil Obama svikte Israel? Verden forstår ikke Israels pressede situasjon. Palestinerne er lite løsningsorientert når de støtter terrorregimer. Hamas = terror. Tyrkia støtter terror. Arabere er terrorister 	<p><i>Clash at Sea: Commandos: We were attacked. Israelis Tell of Hell at Sea, The War Flotilla, Turkish (Blood) Bath, Israel won't back down to terrorists – or the world's scorn, Terrorists wanted to kill us: Wounded raider, Anti-Israel sharks sniff O's weakness. Grotesquely misnamed peace flotilla. Tyrkia trojansk hest I NATO Love Boat? No, A hate boat Those Peace activists</i></p>	<p>Store og dramatiske bilder..</p> <ol style="list-style-type: none"> Bilder fra IDF, skip og våpen funnet ombord En israelsk soldat triller en skadet på et sykehus i Tel Aviv Kart over området In action. Vi følger soldatenes ferd fra helikopter til å bli angrepet på Mavi Marmara. Visuell fremstilling av konvoiens ferd. Såret soldat på sykehus En palestiner løper og brennende bildekk med tyrkisk og palestinsk flagg Kniver funnet på Mavi Marmara Kvinne i Palestinaskjerf protesterer 			
Fiendebilde	Disposisjonelt fiendebilde. Palestinsk terror, Hamas, Tyrkias samarbeid med Hamas.					
Nyhetsrammer	Human interest og moralitetsrammen					

Figur 19

Oppsummering av de amerikanske avisenes fremstilling

Denne gjennomgangen har vist at de tre amerikanske avisene var noe ulike i sin nyhetsdekning av bordingen av Gazakonvoien. NYP og USA Today lå nærmere israelernes narrativ enn palestinerne, mens NYT var mest balansert.

NYT var unik i sin dekning med et enormt kildemangfold. At NY hadde mange korrespondenter som rapporterte fra ulike land gjorde dekningen meget internasjonal. NYT publiserte gode analyser og kommentarer med ulike meninger. USA Today kunne regnes som Israels støttespiller i sin dekning, avisen var likevel kritisk til Israels atferd i lederen og mente at blokaden av Gazastripen var en feilet politikk. Avisen presenterte begge sider i sin dekning.

NYP var den avisen som skilte seg mest ut i sin dekning av hendelsen. NYPs dekning kunne vært skrevet av Benjamin Netanyahu. I mitt materiale representerte NYP en alternativ tolkningsramme, men ikke for sine egne lesere. Mens de andre avisene hadde mange gjenkjennende analyser og vurderinger i dekningen, eller delte en eller flere tolkningsrammer, var NYP annerledes og helt unyansert. Det var den eneste avisen som skrev at Hamas alene var skyld i en eventuell nød som skulle finnes på Gazastripen. NYP mente at palestinerne ikke hadde andre problemer enn de Hamas hadde påført dem.

NYP, USA Today og NYT delte tolkningsrammen: *"Hamas er en islamistisk terrororganisasjon som Israel må forsvare seg i mot."* NYT var opptatt av at dette ikke måtte gå utover sivile. NYP og USA Today delte delvis tolkningsrammen for skyldfordelingen. *"Aggressive aktivister som hjelper en terrororganisasjon er skyld i hendelsen."* Men USA Today var nyansert og mente at Israels tilnærming ikke var konstruktiv, mente NYP derimot at Israel ikke hadde noe skyld. Avisen erkjente dog i en kommentar at det var litt uheldig med dødsfallene på konvoien.

NYT var alene i USA om å ha tolkningsrammen *"Konvoien; fredelige og ikke fullt så fredfulle aktivister skulle hjelpe den lidende befolkningen i Gaza."* Denne delte NYT med FAZ, SZ, Aftenposten og VG. NYT var bekymret for konsekvensene for verdenspolitikken når *"Israels venn Tyrkia er nå blitt fiende."*

NYT og USA Today baserte dekningen på *konflikt- og ansvarsrammen*. NYP brukte *moralitetsrammen og humaninteressestrammen*.

NYP hadde et *disposisjonelt fiendebilde* av Hamas og palestinere. USA Today tenderte mot å ha et *situasjonsbestemt fiendebilde* av Hamas og palestinere/arabere og tyrkere. NYT hadde ikke et utpreget fiendebilde.

De amerikanske avisene var opptatt av USAs rolle i konflikten og mente at USA måtte bidra til å løse floken. NYT ville at USA skulle megle mellom Tyrkia og Israel, mens NYP ville ha amerikanske marinebåter til å bistå Israel. Forklaringen til denne holdningen er kanskje å finne i den amerikanske kulturen.

Amerikansk selvbilde representert i pressedekningen – kulturelt perspektiv

Hvor kommer frimodigheten fra i de amerikanske mediene om at USA kan rydde opp og få orden på forholdet mellom Israel og Tyrkia? I følge Svein Melby ved Institutt for forsvarsstudier, går den amerikanske selvforståelsen ut på at USA er en unik politisk konstruksjon bygget på universelle verdier, og at de har et ansvar for å holde disse verdiene levende, både nasjonalt og internasjonalt. I motsetning til de europeiske statene er USA ikke dannet på grunnlag av etniske, språklige, geografiske eller kulturelle forhold, men på ett sett politiske ideer som demokrati, personlige friheter og rettigheter.²⁴⁶

Ideen har lagt føringer for to forskjellige retninger i utenrikspolitikken. Før andre verdenskrig førte USA en isolasjonistisk politikk for å unnsnippe den gamle verdens maktspill fordi USAs «unike» samfunnssystem måtte beskyttes mot trusler utenfra. Den andre retningen, som ble gjeldende etter andre verdenskrig bygger på en tilnærming hvor USA skal spre sine verdier, idealer og styresett på den globale arenaen. Her blir Amerika en misjonerende aktør i det internasjonale samfunnet. Spredningen av amerikanske verdier og idealer skal bidra til å oppnå fred og harmoni i verden.²⁴⁷

---

²⁴⁶ Melby, 1995: 29

²⁴⁷ Melby, 1995: 21-23

Interessant er også USAs forhold til folkeretten. Både norske og tyske aviser henviser til eventuelle brudd på folkeretten i sin dekning, det gjør ikke amerikanske aviser. USA er ikke så opptatt av folkeretten. Hilde Eliassen Restad, med doktorgrad i amerikansk utenrikspolitikk, hevder at USAs mål etter andre verdenskrig var å sette opp et system av folkerett og multilateralisme som skulle gjelde for andre, men ikke for USA selv. Etter to brutale verdenskriger hadde den gamle verdensordenen bevist at den var basert på katastrofalt feilslåtte ideer. Verden var klar for en ny orden, og USA tok på seg det tunge ansvaret med å lede denne ordenen.²⁴⁸

USA har lenge hatt en viktig og dominerende rolle i Midtøsten. Under den kalde krigen ble det etterlatt et maktvakuum da koloniherrerne ble presset ut av regionen som ikke kunne fylles av lokale aktører, men kun av en global makt; enten Sovjetunionen eller USA. USA har siden hatt stor innflytelse på regionen og har hatt tette bånd både til Israel, men også til flere diktaturer.²⁴⁹

I dag kan Israels eksistens synes å være sikret av amerikansk støtte.²⁵⁰ Slik har det ikke alltid vært. Under den kalde krigen var USA redd for å støtte Israel, fordi de fryktet at det ville føre de arabiske statene inn i sovjetiske armer. Derfor avviste de ikke bare enhver tanke om å la Israel bli med i NATO, men USA inntok en relativt antiisraelsk politikk. For det første nektet de å selge våpen til Israel. I 1956 sendte president Dwight D. Eisenhower og den sovjetiske statsleder Nikita Krustsjov sammen et ultimatum til Israels statsminister David Ben-Gurion, for å tvinge Israel til å gi opp Sinai-halvøya, som de hadde okkupert i Suezkrigen. Washington gjorde dessuten det de kunne for å hindre Israels begynnende atomprogram ved å tillate at bilder som ble tatt av U-2 spionfly ble offentliggjort i The New York Times, som avslørte at det eksisterte. President John F. Kennedy sendte flere truende budskap til Ben-Gurion, som bidro til at han gikk av. Israel ble ikke ansett som viktig. Landet manglet et sterkt militærvesen, viktige mineralressurser og en avgjørende geografisk posisjon. Først sent på 1960-tallet kom USA på banen som Israels støttespiller.²⁵¹

---

²⁴⁸ Restad. 2014:1

²⁴⁹ Obama and the Middle East: The End of America's Moment? Gerges, Fawas A. 2012

²⁵⁰ Ibid

²⁵¹ NATO Review: <https://www.nato.int/docu/review/2005/issue4/norwegian/art4.html> Sist besøkt 07.10.2018

Under president Lyndon B. Johnson begynte USA å selge våpen til Jerusalem – først luftvernmissiler, deretter stridsvogner og til slutt også angrepsfly. Etter den arabisk-israelske krigen i juni 1967 vokste båndene til Washington seg mye sterkere og Israel ble en amerikansk protesj.²⁵² Under Yom Kippur-krigen i 1973 sendte USA derfor sine fly med forsyninger til Israel i det som var en kamp på liv og død. Alle NATO-landene, bortsett fra Portugal, nektet USA baser for å etterfylle flyene. I 1982 underskrev USA et ”*memorandum om strategisk avtale*” med Israel og opprettet lagre der.²⁵³

USA har gjort mange forsøk på å forhandle fredsavtaler mellom Israel og palestinere, det har ført til utdeling av to Nobels fredspriser til partene, uten at dette har ført til fred. I 1978 for Camp David avtalen i regi av president Jimmy Carter, og i 1994 for Osloavtalen, hvor Norge var involvert i samarbeid med president Bill Clinton. Under president Obama låste prosessen seg grunnet et dårlig forhold mellom presidenten og Netanyahu. USA har vært UNRWAs største bidragsyter til i 2018, da president Trump annonserte at han ville stanse utbetalingene til organisasjonen fordi palestinere ikke samarbeidet. Under president Trump blomstrer relasjonen mellom Israel og USA på bekostning av palestinere.

Det er ikke tvil om hvem amerikanerne har mest sympati med i konflikten. I følge Vox Media er det overveldende sympati med Israel.²⁵⁴ I 2013 sa 64 prosent av amerikanerne at de sympatiserte mest med Israels side i konflikten, mens 12 prosent svarte palestinere. 23 prosent oppgav at de ikke holdt med noen av partene. Amerikanske aviser gjenspeilte landets offisielle politikk når de dekket Israels bording av Gazakonvoien. NYT var mer kritisk enn de andre.

Oppsummering av likheter og ulikheter i fremstillingen av hendelsen

Felles for alle avisene jeg har analysert var at vinklingen i pressedekningen av Israels bording av Gazakonvoien i stor grad samstemte med *utenrikspolitikken* landene førte overfor Israel og ellers i Midtøsten. De tre avisene (Dagsavisen, Bild og NYP) som var mest ubalanserte, gjenspeilet utenrikspolitikken i minst grad. Dekningen korresponderte også med landenes selvbilder. Dekningen i de norske avisene bar preg

---

²⁵² Ibid

²⁵³ Ibid

²⁵⁴ <https://www.vox.com/cards/israel-palestine/united-states> Sist besøkt 07.10.2018

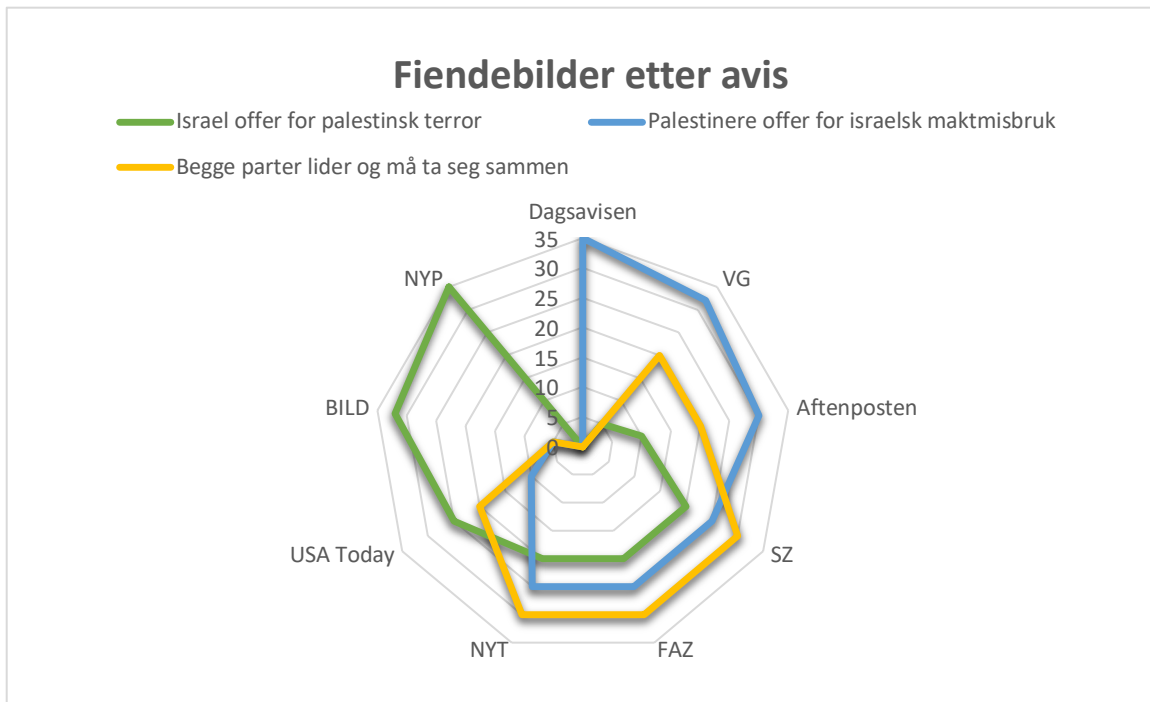
av moralisme. Norske journalister og redaktører snakket Israel til rette. Israel måtte ta seg sammen. Norge hadde løsningen på ufreden. Norske aviser var opptatt av at internasjonale organisasjoner burde ta ansvar for å påvirke Israel, og ville helst oppdra USAs president også. De amerikanske avisenes dekning lignet litt på den norske. USA er et land med høy selvtillit, men i stedet for å moralisere generelt og ville få med internasjonale organisasjoner, ville amerikanske journalister og redaktører at *USA ordnet opp selv*. USA måtte hjelpe sine allierte Tyrkia og Israel. Graden av fortvilelse over Israels atferd varierte. NYP syntes Israel gjorde alt riktig, mens NYT syntes at Israel hadde gjort mye uriktig, men de var enige om at USA måtte ta affære. NYT hadde tillit til at Obama løste floken, det hadde ikke NYP.

De tyske avisene var motstykke til dette. Dekningen i de tyske kvalitetsavisene var kjennetegnet av *forsiktighet*. FAZ og SZ var avventende med å fordømme bordingen. De mente noe, men ikke så mye, disse avisene analyserte desto mer. De balanserte fremstillingen. De veide for og i mot: Bildet av konflikten var sammensatt. På den ene siden gjorde Israel feil, på den andre siden hadde landet terrororganisasjonen Hamas på dørstokken. Israel overreagerte nok i den gitte situasjonen, men aktivistene hadde forbindelser med islamistiske miljøer, det var derfor forståelig at Israel ville kontrollere skipene. På tross av dette burde ikke Gazas befolkning leve under så vanskelige forhold.

Både Norge, USA og Tyskland hadde én avis hver i utvalget som ikke gjorde forsøk på å gi et balansert bilde av hendelsen. Dagsavisen, Bild og NYP. Dagsavisen og NYP lå lengst fra hverandre i fremstillingen. Dagsavisen var budskapsformidler for palestinerne og aktivistenes narrativ. NYP var budskapsformidler for høyresiden i Israel. BILD delte NYP tolkningsrammer bortsett fra noen nyanseforskjeller. NYP og Dagsavisen var svært opptatt av hendelsen, det var ikke Bild. I disse avisene kunne det til tider være vanskelig å skille mellom nyheter og kommentarstoff.

Dagsavisen, Bild og NYP hadde et *disposisjonelt fiendebilde*, det hadde også Aftenposten og VG, men de to sistnevnte var langt mer nyanserte i dekningen. For de norske avisene var Israel fienden, for NYP og Bild var fienden palestinske og arabiske terrorgrupper, inkludert Hamas. USA Todays omfang av dekningen var for begrenset til at jeg kunne avgjøre om fiendebildet var situasjonsbestemt eller disposisjonelt.

NYT, FAZ og SZ hadde en så balansert dekning at det var vanskelig å identifisere klare fiendebilder.

Figur 20

Avisene brukte stort sett to nyhetsrammer i dekningen. Aftenposten, Dagsavisen, VG, Bild, NYP og VG brukte moralitetsrammen i dekningen. Moralisering gjorde det lettere å få en ubalansert dekning. I tillegg brukte Dagsavisen, Bild, NYP og VG humaninterestrammen. *Kombinasjonen humaninterest- og moralitetsrammen «garanterte» ubalanse* fordi det ble mye følelser og oppdragelse i dekningen. FAZ, SZ, NYT og Aftenposten brukte i større grad ansvars- og konsekvensrammen, men også konfliktrammen. Denne vinklingen ser ut til å demme opp for ubalanse i dekningen. Aftenposten kombinerte som eneste avis ansvars- og moralitetsrammen.

De tyske avisene hadde lite *meningsbærende stoff*, NYT og de tre norske avisene hadde mye. NYT hadde en proisraelsk slagside i det meningsbærende innholdet, mens det i de norske avisene var motsatt. Norske aviser publiserte langt flere redaksjonelle kommentarer enn de andre avisene.

FAZ og NYT først og fremst, men også SZ, hadde formidable nettverk av utenrikskorrespondenter, det gav kildemangfold, en internasjonal informativ dekning av hendelsen.

Konklusjon og avsluttende refleksjoner

I denne oppgaven har jeg analysert pressedekningen av Israels bording av en skipskonvoi som skulle bryte blokaden til Gazastripen sommeren 2010, som endte med at israelske kommandosoldater drepte ni aktivister på skipet Mavi Marmara. Oppgavens hovedproblemstilling var: *Hvordan var norske avisers pressedekning av Israels bording av Mavi Marmara på vei til Gaza 31. mai 2010 sammenlignet med tyske og amerikanske aviser?*

Det var forskjeller på dekningen i de ulike landene. Interessen for bordingen av konvoien var størst i Norge. Norske aviser skilte seg dessuten ut som mest Israelkritiske og mest Palestina- og Tyrkiavennlige. Amerikanske aviser var mest Israelvennlige og tyske aviser var mest balanserte.

Av de ni avisene jeg har analysert fordømte sju Israels handling på lederplass (ikke Bild og NYP). Det var ikke annet å forvente enn at en bording som førte til at ni sivile ble drept ville bli kritisert. Det interessante var om dette gjenspeilet seg i nyhetsdekningen.

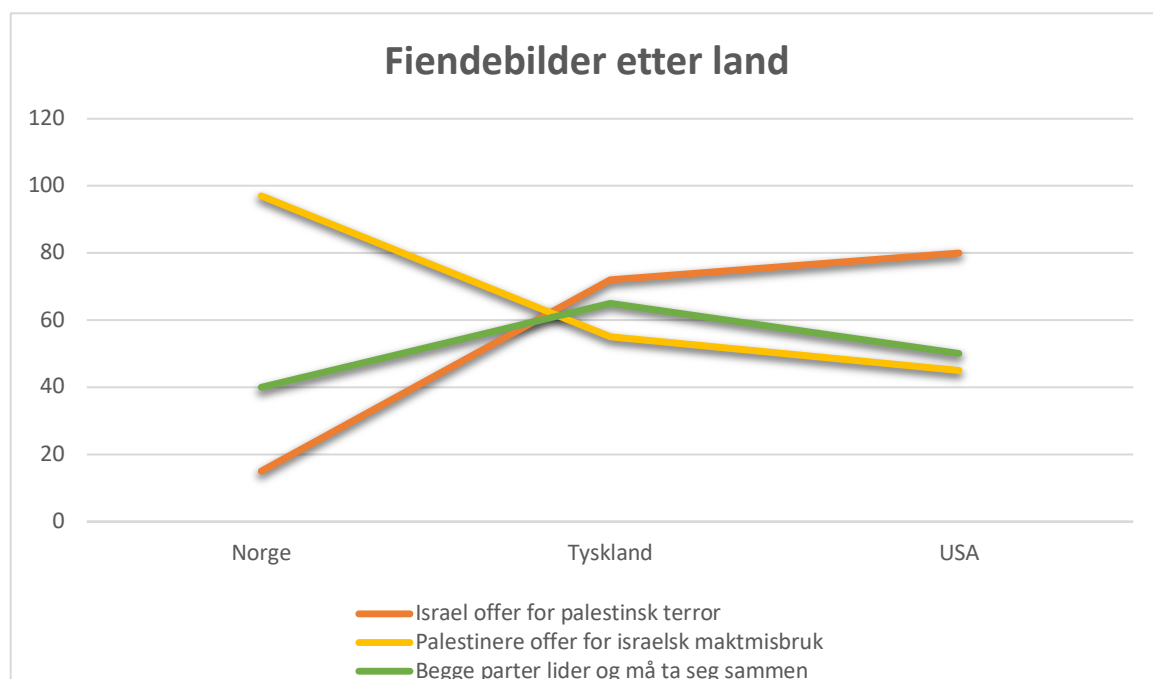
Analysen viste at norske og amerikanske aviser stod på hvert sitt ytterpunkt i fremstillingen. Norske aviser greide i liten grad å finne formildende omstendigheter for Israels atferd, mens de amerikanske i mindre grad hadde forståelse for aktivistene og palestinerens versjon. NYT var et unntak. Likevel viste den kvantitative analysen at amerikanske aviser hadde flere artikler som viste det palestinske perspektivet enn norske aviser som viste det israelske perspektivet.

Avisene i utvalget med størst kildemangfold hadde også den mest balanserte dekningen. NYT og FAZ har et eksepsjonelt stort korrespondentnettverk. Det gav uttelling i form av høy journalistisk kvalitet. Norske aviser brukte svært få kilder i sin dekning sammenlignet med alle de andre avisene, bortsett fra Bild.

Norske journalister fikk svært mye spalteplass som kommentatorer sammenlignet med både amerikanske og tyske journalister. Det var en tendens til at aviser med mye meningsbærende stoff var mer ubalanserte enn aviser med lite meningsbærende stoff.

Norske aviser presenterte få alternative tolkningsrammer for leserne sammenlignet med FAZ, SZ og NYT. I NYP og Bild ble det ikke presentert alternative tolkningsrammer. Felles for avisene var at dekingen lå tett opp til landenes utenrikspolitikk, med unntak av Bild og NYP. På nasjonsnivå var den norske dekingen mest ensrettet fordi alle de tre avisene delte fiendebilde og tolkningsrammer. USA hadde samme tendens i favør av Israel, men NYT veide opp ensrettingen.

Figur 21

Det var ikke bare avisenes publiseringsland som avgjorde hvordan nyhetsdekingen var, men også type aviser. Kvalitetsavisene hadde en mer nyansert deking enn tabloidavisene, med unntak av VG. VG kan nesten defineres som en tabloid kvalitetsavis.

Tabloidformatet som de norske avisene bruker gjør at enkeltbegivenheter får en svært sentral plass i nyhetsdekingen. I storformatavisene som blir brukt i andre land får enkeltbegivenheter en mindre sentral plass fordi avisformatene har plass til flere saker

både på forsiden og i avisene. Det norske avisformatet gir større ensretting og mindre dybde.

Oppsummert kan jeg si at Israelsvennene har noe rett i sin kritikk av norsk presse. De norske avisene jeg har undersøkt har den samme tendensen som NRK i dekingen av Midtøsten. De er mer ensrettede enn de tyske kvalitetsavisene, samt NYT, og har en antiisraelsk brodd.

Et spørsmål jeg har stilt meg underveis. Er det urettferdig å sammenligne norske aviser med den mektige og rike New York Times eller med Frankfurter Allgemeine? Jeg mener at eierne til NYT, FAZ og SZ har gjort valg underveis. De har satset på utenriksjournalistikken og på utenrikskorrespondenter. I samme periode har norske aviser redusert kraftig på antall journalister både i inn- og utland. Til og med Schibstedkonsernet, som går økonomisk godt, vil heller tjene penger på rubrikkannonser på finn.no enn å sponse kvalitetsjournalistikk. Harald Stanghelle i Aftenposten har uttalt at han er skuffet over Schibstedkonsernet:

- *Vi har de siste seks årene redusert redaksjonen fra 293 til 175 medarbeidere. På samme tid har vi båret 874 millioner kroner i overskudd over gaten.*²⁵⁵

I tillegg er norsk presse svært selvtilfreds. VGs Hanne Skartveit skrev i en kommentar «Norge har antagelig verdens beste presse.»²⁵⁶ Det er vanskelig å forbedre seg når de som skal vurdere pressen er journalistene selv.

Den tyske forfatteren Hans Magnus Enzensberger studerte norske avisers utenriksdekning etter 11. September på oppdrag fra Universitet i Oslo. Han var ikke imponert: "Norske avisers utenriksdekning er provinsiell og navlebeskuende mente han. Professor i medievitenskap ved Universitet i Oslo, Helge Rønning, var fornøyd med tyskerens konklusjon:

«Enzensberger har to viktige poeng i sin kommentar. Den første er at norsk presse og offentlighet er veldig opptatt av Norge som Norge, og at alt betraktes

---

²⁵⁵ <https://www.aftenposten.no/kultur/i/bKvnXe/Stanghelle-refser-Schibsted-pa-vei-ut> Sist besøkt 20.11.2018

²⁵⁶ <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/d38gA/norsk-presse-blant-de-beste> Sist besøkt 20. juli 2018

ut fra et norsk perspektiv. Det andre er mangel på skille mellom det vesentlige og det uvesentlige. Alt sauses sammen til en slags middelmådighet.” ²⁵⁷

I følge Enzensberger kom Aftenposten minst dårlig ut. Han mente at den kunne kalles en ledende meningsavis, selv om også Aftenposten henger fast i det samme verdensbildet som alle norske medier deler. Dette stemmer overens med min analyse.

I 2012 besøkte Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) Norge for å undersøke hvordan det sto til med integrering og toleranse i verdens rikeste land, særlig i etterkant av 22. juli. OSSE-delegasjonen fikk seg noen overraskelser, selv om de ikke la skjul på at Norge "er en eksemplarisk stat når det gjelder menneskerettigheter og likhet."²⁵⁸ Noe av det som forbauset OSSE mest i Norge, var nordmenns syn på Israel og Midtøstenkonflikten. I sin Norgesrapport reagerte OSSE-delegasjonen særlig på holdningene overfor jøder. En undersøkelse i regi av Holocaust-senteret tidligere hadde vist at 38 prosent av befolkningen mente at Israels behandling av palestinerne er sammenlignbar med handlingene til nazistene. 12,5 prosent ga uttrykk for sterke antijødiske holdninger. OSSE-delegasjon mente at dette var "urovekkende", og advarte mot at sterke antiisraelske holdninger kan utvikle seg til en form for antisemittisme. "Utenriksministeren bør fremme en sivilisert diskusjon om Midtøstenkonflikten, og reagere overfor dem som i debatten demoniserer staten Israel", konkluderte OSSE.²⁵⁹

Dette er interessant. Kan noe av årsaken til ubalansen i de norske avisene ha med dette å gjøre? Mitt poeng er ikke at norske aviser ikke skal skrive kritisk om Israelsk politikk. Mitt poeng er at det må være informativt og balansert, ellers blir mediene talerør for en av partene. Overføringsverdien av min undersøkelse kan selvfølgelig debatteres, men den ser ut til å stemme overens med andre analyser.

Er det umulig for norske aviser å være jevnbyrdige med NYT og FAZ fordi vi er et lite land og norsk er et lite språk? Jeg tror det er viljen det kommer an på. Schibstedkonsernet er et godt eksempel. I «gamle dager» levde Aftenposten av

---

²⁵⁷ <https://www.nrk.no/kultur/--norske-aviser-er-provinsielle-1.527627> Sist besøkt 20. juli 2018

²⁵⁸ <https://www.aftenposten.no/norge/i/dOq7X/Reagerer-sterkt-pa-holdninger-til-joder> Sist besøkt 19. august 2018

²⁵⁹ <https://www.aftenposten.no/norge/i/dOq7X/Reagerer-sterkt-pa-holdninger-til-joder> Sist besøkt 19. august 2018

annonseinntekter som er blitt sterkt redusert i digitaliseringen. Finn.no er i praksis Aftenpostens gamle rubrikkannonser, men er blitt utskilt som et eget selskap. Aftenposten har derfor mindre penger å drive journalistikk for på tross av at abonnementstallene øker og avisens eier har stort overskudd. Kvalitetsjournalistikk koster penger, noen må være villige til å betale.

Avishusene mener dessuten at folk ikke leser "tungt" stoff. Jeg mener at norske aviser undervurderer leserne. Vi som ønsker en bredere og mer nyansert dekning av internasjonale begivenheter må lese utenlandske aviser som NYT, FAZ eller Le Monde, fordi norske avishus ikke prioriterer denne type stoff.

«En åpen, fri og potent presse er en forutsetning for et opplyst og fungerende demokrati. Uansett hvor mange bloggere som popper opp og hvor mye de sosiale mediene eksponerer av likt og ulikt, er det stort behov for profesjonelle redaksjoner som har inngått en forpliktende kontrakt med sitt publikum om, etter beste evne, å formidle sannferdig informasjon om samfunnets alle sider.»²⁶⁰ Vi trenger ledende aviser som er i stand til presentere alternative tolkningsrammer, slik at de kan demme opp for ensretting og fordumming av det norske folk.

---

²⁶⁰ <https://journalisten.no/2014/12/noen-ma-betale-journalistikken> Sist besøkt 20. juli 2018

Litteratur

Allern, Sigurd (2011): *Nyhetsverdier*. Om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser. Ij-forlaget.

Allern, Sigurd (1997): *Når kildene byr opp til dans*. Pax forlag.

Bernays, Edward L (1928): *Propaganda*. Routledge.

Butenschön, Niels og Majer, Roel (2017): *The Crisis of Citizenship in the Arab World*. Brill.

Brurås, Svein (1994): *Etikk i journalistikk*. Institutt for Journalistikk.

Barkho, Leon (2008): *Strategies of power in multilingual global broadcasters. How the BBC, CNN and Aljazeera shape their Middle East news discourse*. Högskolan för lärande och kommunikation. Högskolan i Jönköping.

Bale, Tim (2005): *European Politics*. Red Globe Press.

Conley, David (2002): *The Daily Miracle*. An introduction to Journalism, 2.utgave, Melbourne: Oxford University Press.

Cook, Timothy E. (2005): *Governing with the News*. The News Media as a Political Institution, Chicago: The University of Chicago Press.

Dahl, Hans Fredrik (2004): *Mediehistorie. Historisk metode i mediefaget*. Damm.

Dunsky, Marda (2008): *Pens and Swords. How the American Mainstream Media Report the Israeli-Palestinian Conflict*. Colombia University Press.

Eide, Elisabeth og Simonsen, Anne Hege (2008): *Verden skapes hjemmefra. Pressedekningen av den ikke-vestlige verden 1902-2002*. Unipub.

Eco, Umberto (2003): *A photograph*, i Liz Wells (red.) *The photography reader*, London: Routledge.

Eide, Elisabeth og Simonsen, Anne Hege (2008): *Verden skapes hjemmefra*, Unipub forlag.

Entman, Robert M. (1993): *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*. I: *Journal of Communication*, Vol. 43, No. 4, side 51-58.

Entman, Matthes og Pellicano (2009): *The Handbook of Journalism*. Nature, Sources, and effects of News Framing. Routledge.

Fein, H (1987): *Dimensions of Antisemitism: Attitudes, Collective Accusations, and Actions*, i Fein, H., (red.), *The Persisting question - Sociological Perspectives and Social Contexts of Modern Antisemitism*, Walter de Gruyter & Co., Berlin.

Fossum, Egil & Meyer, Sidsel (2003): *Er det nå så sikkert? Journalistikk og kildekritikk*, 2.utgave, Oslo: Cappelen Akademiske Forlag. Oslo.

Galtung, Johan & Mari Holmbo Ruge (1965):" *The Structure of Foreign News - The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers*". I: *Journal of Peace Research*. 1965; 2; 64. PRIO. Oslo.

Gerges, Fawas A (2012): *Obama and the Middle East. The End of America's Moment?* St. Martin's Press. New York.

Gitlin, Todd (1980): *The Whole World is Watching*. Mass Media in the Making and Unmaking of the Left. University of California Press.

Goffman, E (1974): *Frame Analysis*. An Essay on the Organizations of Experience. Harvard University Press.

Gripsrud, Jostein (2010). *Mediekultur, mediesamfunn*. Universitetsforlaget. Oslo.

Haller, Michael (1987): *Recherchieren: Ein Handbuch für Journalisten*. Lenos Verlag, Basel.

Hartley, John (1995): *Understanding News*. Routledge. UK.

Harket, Håkon (2005). *Jødehat- Antisemittismens historie fra antikken til i dag*. N.W. Damm & Søn AS. Oslo.

Heradstveit, Daniel (1982): *Mediakrigen i Libanon. Var NRK balansert?* NUPI. Analysis of Press and Television News”, i Journal of Communication 50, s. 93–109.

Immerman, Richard H og Goedde, Petra (2013): *The Oxford Handbook of the Cold War*. Oxford Handbooks in History.

Johansen, Karl Egil (2006): *Et slikt folk kan ingen Eichmann utrydde»* – haldninga til jødane og staten Israel i norsk presse 1945-1967. Historisk tidsskrift 01/2006, s 25-56.

Jönsson, Anna-Maria (2004). *Samma nyheter eller likadan? Studier av mångfald i svenska TV-nyheter*. JMG.

Kjeldsen, Jens E. (2002): *Visuell retorikk*. Avhandling (dr. art.) - Institutt for medievitenskap. Universitetet i Bergen.

Leffler, Melvyn P. og Westad, Odd Arne (2010): *The Cambridge history of the Cold War*. Cambridge University Press.

Leira, H (2005): *Folket og freden*. Utviklingstrekk i norsk fredsdiskurs 1890–2005. Norsk Utenrikspolitisk Institutt.

Mallmann, K.-M. og Cüppers, M (2009): *Halbmond Und Hakenkreuz: Das "Dritte Reich, die Araber und Palästina*. Wissenschaftliche Buchgesellschaft.

McCombs, M. E. and D. L. Shaw (1972): *The Agenda-setting*. Function of Mass Media Public Opinion Quarterly 36. 176-87.

McCombs, M. E (2004). *Setting the Agenda*. The Mass Media and Public Opinion. Cambridge, Polity.

Melby, Svein (1995): *Amerikansk utenrikspolitikk*. NUPI. Tano Aschehoug

Mencher, Melvin (1994). *News Reporting and Writing*. Colombia University. Brown & Benchmark.

Mencher, Melvin (1994): *News Reporting and Writing*. Colombia University. Brown & Benchmark.

O'Neill og Harcup (2009): *The Handbook of Journalism Studies*. News Values and Selectivity.

Ottosen, Rune (1994). *Mediestrategier og fiendebilder i internasjonale konflikter*. Norske medier i skyggen av Pentagon. Universitetsforlaget.

Ottosen, Rune (2004): *I journalistikkens grenseland*. Journalistrollen mellom marked og idealer, Kristiansand: IJ Forlaget.

Patterson, Thomas (1999): *The News Media: An effective Political Actor? I: Political Communication*, Vol. 14, No. 4, side 445-455. Harvard University.

Philo, Greg og Berry, Mike (2011): *More Bad News from Israel*. Pluto Press.

Restad, Hilde Eliassen (2014). *USA og folkeretten – et hat/elsk-forhold*. NUPI. Universitetsforlaget.

Sande, Øystein (1989): *Nyhetskriteriene, en kritisk gjennomgang og vurdering*. Paper til den IX nordiske medieforskerkongressen: Öland. Schudson, M (2003): *The Sociology of News*.

Schudson og Anderson (2009): *Objectivity, Professionalism, and Truth Seeking in Journalism*. Handbook of journalism. Routledge.

Schwelling, Birgit (2007) *Die Außenpolitik der Bundesrepublik und die deutsche Vergangenheit*. I Handbuch zur deutschen Außenpolitik. Schmidt, Siegmund, Gunther Hellmann & Reinhard Wolf (red.). Verlag für Sozialwissenschaften.

Schwebs, Ture & Helge Østbye (1999): *Media i samfunnet*. Oslo: Det Norske Samlaget.

Semetko, Holli A. og Valkenburg, Patti M. (2000): *Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News*. Journal of Communication, Volume 50, Issue 2, 1 June 2000, Pages 93–109. Oxford Journals.

Shoemaker, Vos and Reese (2009): *Journalists as gatekeepers*. The Handbook of Journalism. Routledge.

Stanley, Jason (2015): *How propaganda works*. Princeton University Press.

Strömbäck, Jesper (2009): *Makt, medier och samhälle – en introduktion till politisk kommunikation*, SNS Förlag.

Tornes, Knut A og Bjørnstad, Nina (2014): *Medieåret 2013-2014*. MedieNorge.

Østbye, Helge, Helland, Knut, Knapskog, Karl & Larsen, Leif Ove (2002): *Metodebok for mediefag*, 2.utgave, Bergen: Fagbokforlaget.

Østlyngen, Trine & Øverbø, Turid (1999): *Journalistikk: Metode og fag*, 2.utg. Gyldendal Norsk Forlag.

Vikør, Knut (2010). *Ei verd bygd på islam*. Oversikt over Midtaustens historie. Samlaget.

Von der Lippe, Berit (2011). *Medier. Politikk og samfunn*. Cappelen.

Van Gorp, Baldwin (2006): *The Constructionist Approach to Framing: Bringing Culture Back*. Wiley Journal of Communication. Volume 57, Issue 1.

Van Gorp, Baldwin (2005): *Where is the frame? Victims and intruders in the Belgian press coverage of the asylum issue.* European Journal of Communication. 41(4): 6-28.

Wahl-Jørgensen, Karin og Hanitzsch, Thomas (2009): *The Handbook of Journalism Studies.* Routledge.

Waldahl, Ragnar (2007). *Opinion og demokrati.* Universitetsforlaget.

Waage, Hilde Henriksen (2000). *How Norway Became One of Israel's Best Friends.* Journal of Peace Research, Vol. 37, No. 2, side 189-211.

Max Weber (1947): *The Theory of Social and Economic Organization.* New York, Oxford University Press.

Werenskjold, Rolf (2011). *That's the Way it is? Medienes rolle I proteståret 1968.* Ph.d. Universitet i Oslo.

Aviser (2010)

Dagsavisen (1.-5 juni)

Aftenposten (31. mai-6. juni)

VG (1.-6. juni)

Frankfurter Allgemeine Zeitung (1.-5. juni)

Süddeutsche Zeitung (1.-6. juni)

Bild (1.-6. juni)

New York Times (31. mai-6. juni)

USA Today (1.-5. juni)

New York Post (1.-6. juni)

Nettsider

FN

Konflikter

<https://www.fn.no/Konflikter/Palestina>

FNs rapport om Israels bording av Gazakonvoien

http://www.un.org/News/dh/infocus/middle_east/Gaza_Flotilla_Panel_Report.pdf

UNRWA

<https://www.fn.no/Om-FN/FNs-organisasjoner-fond-og-programmer/FNs-hjelpeorganisasjon-for-palestinske-flyktninger-UNRWA>

<https://www.timesofisrael.com/germany-to-boost-funding-to-unrwa-amid-deep-us-cuts/>

GAZAKONVOIEN

Reuters tidslinje

<https://www.reuters.com/article/us-israel-flotilla-summit-timeline/timeline-main-events-in-the-gaza-flotilla-affair-idUSTRE6562BN20100607>

ISRAELS HISTORIE OG PERSPEKTIV

UN - Israel Relationship

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/the-u-n-israel-relationship>

Israel is a Liberal Democracy

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/israel-rsquo-s-liberal-democracy>

Israelis don't care how the UN votes

<https://www.bloomberg.com/view/articles/2017-12-26/israelis-don-t-care-how-the-un-votes-here-s-why>

Israel the only free country in the region

<http://www.theisraelproject.org/israel-only-free-country-in-region-pro-democracy-ngo-freedom-house>

Questions about the Israel – Palestine Conflict

<https://www.vox.com/2014/7/17/5902177/9-questions-about-the-israel-palestine-conflict-you-were-too>

Forent i jødehat. 2015.

<https://www.aftenposteninnsikt.no/viten/forent-i-j-dehat>

Exodus Revisited. 2010.

<https://www.nytimes.com/2010/06/03/opinion/03iht-edgreenway.html>

The Arab-Israel Conflict

<http://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199756223/obo-9780199756223-0124.xml>

PALESTINAS HISTORIE og PERSPEKTIV INKLUDERT GAZA

Palestinian Academic Society for the Study of International Affairs

<http://www.passia.org/>

Palestine Remix

https://interactive.aljazeera.com/aje/palestineremix/maps_main.html

UN chief says Gaza suffering under Israeli blockade

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/8578611.stm>

Gaza en kollektiv avstraffelse

http://lokal.rodekors.no/Nyheter_og_presse/Nyheter/Blokaden_av_Gaza_en_kollektiv_avstraffelse/

Blokaden setter barns liv i fare

<http://www.reddbarna.no/nyheter/blokaden-setter-barns-liv-i-fare-i-gaza>

Ban calls for more Israeli steps to lift blockade of Gaza

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=39198>

UN human rights chief calls for end to Israeli blockade of Gaza Strip

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=28983&Cr=palestin&Cr1>

Spørsmål og svar om Gaza. 2011.

<https://www.aftenposten.no/verden/i/V1zed/Sporsmal-og-svar-om-Gaza>

Om Gazastripen

<http://www.nrk.no/nyheter/verden/1.7152956>

Gazastripen

<http://snl.no/Gazastripen/Historie>

Hamas

<http://snl.no/Hamas>

Gazas tårer

https://no.wikipedia.org/wiki/Gazas_tårer

Hamas terroristorganisasjon

<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/hamas-terrorist-organisation-ecj-european-court-of-justice-eu-uk-palestinian-israel-a7860301.html>

The Palestinian Parliamentary Election and the rise of Hamas

<http://www.parliament.uk/commons/lib/research/rp2006/rp06-017.pdf>

PALESTINSKE OG ISRAELSKE STØTTEORGANISASJONER OG GRUPPER

20 grupper svartelistet for innreise til Israel

<https://www.haaretz.com/israel-news/israel-publishes-bds-blacklist-these-20-groups-will-be-denied-entry-1.5729880>

Med Israel for fred

<https://www.facebook.com/medisraelforfred/>

https://no.wikipedia.org/wiki/Med_Israel_for_fred

Palestinakomiteen

<https://no.wikipedia.org/wiki/Palestinakomiteen>

<https://www.facebook.com/palestinakomiteen/>

<https://www.dagbladet.no/nyheter/palestina-med-flere-venner-pa-tinget-enn-israel/65113901>

I Tyskland og USA

<https://www.lfpme.org>

<https://cfoi.co.uk> Besøkt

<http://www.kas.de/wf/de/33.10836/>

<https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2017/kw14-deutsch-israelische-pg/501318>

http://www.israelallies.org/usa/member_directory/

<https://www.fcni.org/updates/35-reps-stand-up-for-palestinian-human-rights-910>

<https://www.jpost.com/Opinion/Conservative-Friends-of-Israel-and-taking-Israel-UK-relations-forward-561663>

<https://www.vox.com/2014/7/24/5929705/us-israel-friends>

JOURNALISTIKK

NRK får Israel-kritikk (2011)

<http://www.journalisten.no/node/34539>

Hva skjer når den brysomme journalisten forsvinner

<http://presse.no/blogg/hva-skjer-nar-den-brysomme-journalisten-forsvinner-2/>

Noen må betale for journalistikken

<https://journalisten.no/2014/12/noen-ma-betale-journalistikken>

Det er ikke Sissel Wold netthetserne vil til livs

<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/bKrk5/Det-er-ikke-Sissel-Wold-netthetserne-vil-til-livs-Det-er-makten-hennes>

Jeg forsøker bare å gjøre jobben min

https://www.nrk.no/norge/_-forsoker-bare-a-gjore-jobben-min-1.11830937

Harald Stanghelle refser Schibsted

<https://www.aftenposten.no/kultur/i/bKvnXe/Stanghelle-refser-Schibsted-pa-vei-ut>

Karikaturer

<https://snl.no/karikatur>

Den nøytrale journalisten finnes hun?

<https://bruraas.wordpress.com/2014/08/18/den-noytrale-journalisten-finnes-hun-2/>

Mediene skeptiske til tydelig markering av reklame

<https://kampanje.com/medier/2018/05/--mediene-er-skeptiske-til-tydelig-merking/>
besøkt

Pressefrihet

<http://www.hausderpressefreiheit.de/Home/Presse--und-Meinungsfreiheit/Zur-Geschichte-der-Pressefreiheit.html>

Slik prøver partene å påvirke deg

<https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/0mgaB/gaza-krigen-slik-proever-partene-aa-paavirke-deg>

Palestinernes tålmodighet

<https://www.minervanett.no/palestinernes-grenseløse-talmodighet/>

Kildebruk i norske nyhetsmedier 2015

https://www.idunn.no/nmt/2017/04/barn_og_eldre_marginaliseres_som_kilder_i_med_iene

Reporting on Human Suffering

http://mlab.taik.fi/~kavetiso/tsure/Global_Compassion.pdf

Sissel Wold

https://www.nrk.no/norge/_-forsoker-bare-a-gjore-jobben-min-1.11830937

Norsk mediedekning gjør Israel til syndebukk.

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/znMd9/norsk-mediedekning-gjoer-israel-til-syndebukk>

Norske aviser en provinsielle. 2002.

<https://www.nrk.no/kultur/--norske-aviser-er-provinsielle-1.527627>

Kringkastingsrådets møtereferat

http://www.nrk.no/informasjon/nyheter_om_nrk/1.7917698

What you get in 20 seconds

<https://www.theguardian.com/media/2004/jul/14/israel.middleeastthemedia>

BBC bias? Reporting on Israel and the Palestinians

<https://www.opendemocracy.net/ourkingdom/hilary-aked/bbc-bias-reporting-on-israel-and-palestinians>

The battle over the Israel-Palestine conflict. A study of international political anomie

<https://www.sv.uio.no/iss/forskning/aktuelt/arrangementer/disputaser/2016/disputas-sletteland.html>

Pressebilder

<https://newspaperarchive.com/syracuse-post-standard-mar-28-1911-p-18/>

Visuell retorikk i politisk journalistikk

<https://www.duo.uio.no/handle/10852/27838>

GLEMTE KRISER

Millioner av mennesker glemt av mediene

<http://www.legerutengrenser.no/no/v.2.0/Aktuelt/Nyheter/Millioner-av-menneskers-lidelse-glemt-av-mediene>

350 000 drept i Syria

<https://www.abcnyheter.no/nyheter/verden/2018/03/12/195379391/sohr-over-350.000-drept-i-syria-krigen>

Flyktningshjelpen

<https://www.flyktningshjelpen.no/global/landprofiler/asia-og-oseania/syria/>

NORSK UTENRIKSPOLITIKK

NUPI. Tyrkia fra bro til brovakt.

<https://www.nupi.no/Publikasjoner/Innsikt-og-kommentar/Hvor-hender-det/HHD-2010/Tyrkia-fra-bro-til-brovakt>

Utviklingstrekk i norsk fredsdiskurs

https://www.idunn.no/ip/2005/0203/folket_og_freden_utviklingstrekk_i_norsk_fredsdis_kurs_1890

Norge – en fredsnasjon?

<http://www.nupi.no/Publikasjoner/Innsikt-og-kommentar/Hvorhender-det/HHD-20082/Norge-en-fredsnasjon>

Norske selvbilder og norsk utenrikspolitikk

https://www.academia.edu/14883864/Norske_selvbilder_og_norsk_utenrikspolitikk

Norge kriger mer enn du tror

<http://xn--rdt-0na.no/nyheter/2016/03/norge-kriger-mer-enn-du-tror/>

NATO, Israel og fred i Midtøsten

<https://www.nato.int/docu/review/2005/issue4/norwegian/art4.html>

Utgifter til utviklingshjelp i OECD-land

<https://www.ssb.no/offentligsektor/statistikker/uhjelpoecd/aar/2015-05-15>

Osloavtalen

https://www.nrk.no/urix/et-falmet-jubileum_-25-ar-siden-oslo-avtalen-1.14204314 Sist besøkt 15.11.2018

TYSK OG AMERIKANSK POLITIKK

The Role of the EU in the Israel/Palestine Conflict

<https://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-social-sciences/government-society/polsis/research/2006/eu-border-conflict/wp12-role-of-the-eu-in-the-israel-palestine-conflict.pdf>

Hva gjør Tyskland i Afghanistan? Le Monde Diplomatique.

<http://www.lmd.no/index.php?article=12344>

German Foreign Policy and National Identity since 1945.

https://etd.ohiolink.edu/rws_etd/document/get/bgsu1245445696/inline

Germany's Foreign Policy after the End of the Cold War

<http://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199935307.001.0001/oxfordhb-9780199935307-e-1>

Obama-administrasjonens tilnærming til den arabiske våren

<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/36952/Amerikanskxutenrikspolitikk.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Will the killings in Gaza affect German Israeli relations?

<https://www.thelocal.de/20180515/will-the-killings-in-gaza-affect-german-israeli-relations>

Tysklands president trekker seg. 2010.

<https://www.nrk.no/urix/tysklands-president-trekker-seg-1.7146799>

Det gjenforente Tysklands rolle i europeisk politikk

<http://www.mtakle.no/download/1992-tygjenfo-eupol.pdf>

MEDIESTATISTIKK

USA:

<https://www.statista.com>

Tyskland:

<http://www.horizont.net/medien/nachrichten/-IVW-42010-Auflage-der-Tageszeitungen-sinkt-weiter--Bild-sinkt-unter-3-Millionen--974>

Norge:

http://www.mediebedriftene.no/globalassets/opplagstall_avis/2010_opplagstall_avis-1.pdf

WAN7 IFRAy World Association of Newspapers and News Publishers. World Press Trends. 2010. www.wan7ifra.org/worldpresstrends2010

Rettelser til oppgaven

Side 19: Glemt kilde

Forestillingen om at man tapte krigen fordi man ikke hadde kontroll over mediene stammer fra Vietnamkrigen. Kilde: <https://www.rewire.org/pbs/vietnam-war-media-shapes-public-opinion/> Sist besøkt 22.november 2018

Vedlegg 1

Fra: **Jon Annar Fordal** jon.annar.fordal@nrk.no
Emne: SV: Kringkastingsrådet og Israel
Dato: 20. mars 2018 kl. 10.52
Til: Sigrun Fairstad Gregori sigrunfg@gmail.com

JA

Hallo igjen

Da har sekretæren for Kringkastingsrådet og jeg sett på NRKs Midtøsten-dekning.

Både antall klager på dekningen generelt og de gangene rådet har hatt Midtøsten som spesielt tema i plenum.

Alle klager som kommer til Kringkastingsrådet blir kopiert opp og videresendt alle rådets medlemmer. Den aktuelle redaksjon, Utenriks i disse sakene, får også kopi av klagen/henvendelsen og uttaler seg i saken.

Klager/henvendelser om samme tema blir behandlet samtidig i rådet. Mange henvendelser blir bare referert i rådet uten at noen tar ordet, andre ganger blir det debatt.

Vi fører jo statistikk over klagene og summerer opp ved årets slutt. Før det ble anledning til å henvende seg elektronisk til rådet var antallet henvendelser/klager mye, mye mindre. Vi snakker om noen hundretalls klager i løpet av ett år, mot flere tusen nå. Nå kan vi få flere tusen henvendelser om en og samme sak hvis det oppfordres til det i sosiale medier.

«Faten tar valget» var siste «storm» mot Kringkastingsrådet – da kom det ca 6 000 klager.

Noen slik storm angående NRKs Midtøsten-dekning har vi ikke sett de senere år, men som sagt proposisjonene var helt annerledes for bare noen år siden. Da ble også noen titalls klager også karakterisert som en storm.

Uansett så har antallet henvendelser om NRKs Midtøsten-dekning vært få de siste årene. I 2016 og 2017 har det bare vært et fåtall slike, i 2015 var 36 av 6790 klager på Midtøsten-dekningen, i 2014 57 av 838 og siste gang vi hadde Midtøsten som egen post i statistikken var i 2011 da 8 av totalt 127 henvendelser(andre tider!) gjaldt NRKs Midtøsten-dekning.

K-rådssekretæren opplever ikke lenger NRKs Midtøsten-dekning som noen «brennhet potet» for rådet. Blant de få henvendelsene som nå drypper inn er det også flere som roser NRK for en balansert dekning av konfliktene i området, sier han.

Vi har også sett på de siste gangene NRKs Midtøsten-dekning var eget tema med egne innledere og bred plenumsdebatt i Kringkastingsrådet:

I «nyere tid» finner vi at det har vært tatt opp tre ganger i full bredde – da har jeg sett 15 år bakover:

28. august 2014:

09:40: Klagebehandling NRKs dekning av konflikten i Midtøsten – ensidig eller balansert? Da klagebunken ble sendt ut 21. august hadde rådet mottatt 25 klager, alle hevdet at NRKs dekning av Gaza-krigen har vært pro-palestinsk og anti-israelsk. Etter at rådsmøtet ble omtalt i pressen sist onsdag, har Kringkastingsrådet registrert nye 25 klagebrev, der majoriteten gir sin støtte til NRKs dekning. Det er grunn til å tro at mange klagebrev er et resultat av kampanjer fra «begge leire». Innledninger ved tidligere utenriksredaktør i Aftenposten, Kjell Dragnes og forfatter og journalist i

Dagens Næringsliv, Bjørn Gabrielsen.

Detaljer – se referat:

https://fido.nrk.no/485d4001eb18af610e375e9abdf094d2c0330d8521facdf127ba1f2bfba1671f/kra_d_referat_280814.pdf

28.04.2011:

Gjennomgang av klagesaker.

Klage fra Israels ambassade: NRK er ubalansert i Midtøsten-konflikten. Den israelske ambassaden hevder i et omfattende klagebrev at NRK har tatt parti i konflikten mellom israelere og palestinere ved fortløpende å gi et ubalansert og negativt bilde av Israel.

NRKs utenrikssjef Knut Erik Holm og Midtøsten- korrespondent Sidsel Wold svarer på kritikken.

Hilde Thoresen fra NRK Analyse presenterer en kvantitativ oversikt over kilder og intervjuobjekter som NRK har benyttet.

Midtøsten-forsker Cecilie Hellestveit har på oppdrag av Kringkastingrådet analysert NRKs dekning

https://fido.nrk.no/3fa26ebbb9c34f2f4c5acd49be1df712273a57f82d50f922aaa4df3c540dbd4b/kra_d2011apr.doc

25.01.07:

09.30: NRKs Midtøsten-dekning Innledninger ved utenriksredaktør Gunnar Myklebust, medieforsker Hilde Thoresen og filosof Henrik Syse

https://fido.nrk.no/5fbd1abf2670a03a3e92c9f1b1fe25474960225e197694d84c761490f82d58ab/kra_d20250107.pdf

Alle referater tilbake til 2003 ligger jo ute på nettet, så går du grundig gjennom de vil du nok finne mer. NRKs utenriksdekning har jo f eks vært tema i rådet noen ganger, da har nok sikkert også debatten sneiet innom Midtøsten-dekningen. Det vil du finne i referatene.

Men generelt er som sagt ikke NRKs Midtøsten-dekning ikke lenger den samme «brennhete poteten» for rådet som det var for en tid tilbake.

Hvis du tar en prat med tidligere sekretær for Kringkastingrådet, Erik Berg-Hansen, kan han nok si mer om hvordan det var på 1980-,1990- og inn på 2000-tallet.

Med hilsen
Jon-Annar Fordal
Informasjonsmedarbeider
Tlf 90 71 63 05
-nrk.no/info-

Vedlegg 2

TIDSLINJE FOR KONFLIKTEN JØDER – PALESTINSKE ARABERE

Årstall	Hendelse
1850-1900 Sionisme Ottomanske rike	Som et svar på økt jødeforfølgelse i Europa vokste det fram en jødisk, nasjonalistisk bevegelse; sionismen. Sionistene ønsket å opprette en jødisk stat. Mange jøder flyttet til området. Dagens Israel/Palestina er en del av Det osmanske riket, og var i hovedsak befolket av arabere.
1900 Balfourerklæringen	Den britiske utenriksministeren Balfour støtter at jødene bør få sitt eget nasjonalhjem. I løpet av 1900-tallet flytter flere og flere jøder til området. Araberne selger landområder til jøder. Voldelige konflikter mellom den eksisterende befolkningen og de jødiske innflytterne.
1920 Britisk mandat-område	Etter første verdenskrig tar Storbritannia kontrollen over det som er dagens Israel/Palestina, sammen med det som i dag er Jordan. Både palestinske og jødiske grupper gjør opprør mot britene.
1945 FNs delingsplan	Britene overlater ansvaret for palestinaspørsmålet til et nyetablert FN. FN vedtar å dele området inn i en jødisk og en palestinsk del. Jødene godtar forslaget. Palestinerne har ikke noen ordentlig representant i FN, men arabiske land takker nei på deres vegne. Kamper mellom jødiske og palestinske grupper bryter ut.
1948 Arabisk- israelske krigen	Israel erklærer seg selvstendig 14. mai 1948. Dagen etter går de arabiske nabolandene til krig mot den nye staten. I løpet av krigen flykter 750 000 palestinere, eller blir drevet på flukt. Israel tar kontroll over en stor del av områdene som var tiltenkt palestinerne i FNs delingsplan. Israelerne kaller krigen <i>selvstendighetskrigen eller frihetskrigen</i> , mens palestinerne kaller den <i>For drivelsen</i> .
1964 Opprettelsen av PLO	Mens Israel oppretter sin egen stat og får statsinstitusjoner på plass etablerer den arabiske liga <i>Palestine Liberation Organization</i> (PLO) i 1964, en paraplyorganisasjon for den palestinske motstandsbevegelsen. Fatah er den største av medlems-organisasjonene i PLO.
1967 Seksdagerskrigen	Etter kraftige provokasjoner fra Syria, Egypt og Jordan bryter det ut krig mellom Israel og nabolandene. De arabiske statene er militært underlegne, og krigen ender etter bare seks dager. Israel tok Vestbredden og Øst-Jerusalem fra Jordan, Sinai-halvøya fra Egypt, og Golanhøydene fra Syria. Etter seksdagerskrigen i 1967 ble det tydelig at araberstatene ikke var i stand til å vinne tilbake Palestina for palestinerne. Fatah, under Arafats ledelse, klarte derfor å ta over lederrollen i PLO. Under Yasir Arafats ledelse fra 1969 ble PLO en mer offensiv organisasjon og la stadig større vekt på den væpnede frigjøringskampen. Det var PLO som for alvor gjorde terrorismen til et kampmiddel på den internasjonale arena. Kapringen av et israelsk El Al-fly i Roma i juli 1968 markerte på mange måter begynnelsen på den moderne internasjonale terrorismen.
1973 Yom Kippur-krigen	Under den jødiske høytiden Yom Kippur forsøker Egypt og Syria å ta tilbake landområdene de tapte i Seksdagerskrigen. Israel får militært overtak, Egypt og Syria inngår våpenhvile. Egypt og Israel inngår fredsavtale i 1979. Egypt får tilbake kontrollen over Sinai-halvøya, mot å anerkjenne Israel som egen stat. Israel er blitt en militær stormakt med atomvåpen. Det ble aldri noen avtale mellom Syria og Israel, som fortsatt kontrollerer Golanhøydene. PLO utfører terroraksjon mot israelske OL-deltakere i München 1972.
1982	PLO har hovedsete i Libanon. Etter at de angriper mål i Israel invaderer Israel Libanon, først i 1978, og så i 1982. PLO flytter til Tunisia. Israelske styrker

TIDSLINJE FOR KONFLIKTEN JØDER – PALESTINSKE ARABERE

Israel og Sør-Libanon	trekker seg tilbake til en "sikkerhetssone" i Sør-Libanon i 1985, der de blir værende til 2000. Organisasjonen Hizbollah vokser frem, som en protest på israelsk tilstedeværelse.
1987 Den første palestinske intifada	Palestinere på Vestbredden, Gaza og Øst-Jerusalem gjør opprør mot den israelske okkupasjonsmakten, og krever en egen stat. Opprøret (intifadaen) blir slått ned, men en fredsprosess innledes.
1988 PLO gjennombrudd	Det diplomatiske gjennombruddet for PLO kom i 1988, da Arafat tok avstand fra bruk av terror i kampen for en selvstendig stat. Omtrent samtidig utropte det palestinske nasjonalrådet (palestinernes parlament i eksil) den selvstendige staten Palestina, bestående av Gaza og Vestbredden, inkludert Øst-Jerusalem.
1993 Oslo-prosessen	Israel og PLO blir enige om to Osloavtaler, i 1993 og 1995. Der står det at en palestinsk stat skal opprettes i løpet av en femårsperiode, og at det i mellomtiden skal opprettes palestinske selvstyremyndigheter. I 1995 blir Israels statsminister Yitzhak Rabin drept av en jødisk ekstremist, og Oslo-prosessen stagnerer.
1994 Israel og Jordan	Israel og Jordan undertegner en fredsavtale, og oppretter fulle diplomatiske relasjoner. 1. juli 1994 kom Arafat til Gaza, for gjennom det nye organet De Palestinske selvstyremyndighetene for å overta styringen av Gaza og Jeriko.
2001 Andre intifada	Misnøye med at det ikke blir opprettet noen palestinsk stat fører til nytt palestinsk opprør. Palestinske organisasjoner gjennomfører en rekke terrorangrep mot sivile i Israel. Israel svarer med å stramme grepet om Vestbredden og Gaza, og innfører store begrensninger på palestinernes bevegelsesfrihet.
2002 Israel bygger separasjons-barriere (mur)	Hyppige selvmordsangrep i Israel fører til at den israelske hæren strammer grepet om Vestbredden og Gaza. I 2002 startet byggingen av den såkalte separasjonsbarrieren (muren), som strekker seg inn på Vestbredden og gjør deler av landet utilgjengelig for palestinere. Muren har blitt fordømt av FN, og Den internasjonale domstolen i Haag har vedtatt at den er i strid med folkeretten.
2006 Israel og Hizbolla krig i Libanon	Israelske soldater blir drept i et raketangrep fra den libanesiske organisasjonen Hizbollah. Israel svarer med tunge luftangrep mot Libanon. Ender med en våpenhvile. Israel trekker sine styrker ut av Sør-Libanon.
2006 Palestinerne splittes	Etter at det islamistiske partiet Hamas vinner det palestinske valget i 2006 bryter det ut kamper mellom Hamas og det andre store palestinske partiet Fatah. Resultatet blir at kontrollen over de palestinske områdene blir delt i 2007: Hamas styrer Gaza, mens Fatah styrer Vestbredden. Israel ser på Hamas som en terrororganisasjon, og innfører strenge kontroller for både personer og varer som skal inn og ut av Gaza.
2012 Palestina blir egen stat	Den palestinske presidenten, Mahmoud Abbas, søker FNs sikkerhetsråd om medlemskap i FN som en palestinsk stat. USA varslet at de ville legge ned veto. Palestinerne søkte i stedet FNs generalforsamling om å oppgradere sin status i FN til observatørstat uten fullt medlemskap. Dette fikk de innvilget i november 2012. Innen 2017 hadde 137 stater anerkjent Palestina som stat.
2008 og 2014 Krig på Gaza	Gjentatte raketangrep fra palestinske grupper på Gazastripen fører til at Israel innleder en storoffensiv mot området. Israel møter sterk kritikk fra det internasjonale samfunnet for å bombe områder som er tett befolket av sivile. Israel beskylder Hamas for å legge militære lager og stasjoner i boligområder og på sykehus.
2017 Status	President Donald Trump anerkjenner Jerusalem som Israels hovedstad. Dette har skapt mer uro.

<https://snl.no/PLO>, <https://www.fn.no/Konflikter/Palestina>, <https://snl.no/terrorisme>

Vedlegg 3

Kildeanalyse norske aviser

Avis	Antall kilder	Avsender: Korrespondent	Andre journalister/byrå/ekspert/menigmann	Begge sider kommer til orde	Fordømmelse av Israel	Forsvar av Israel	Israelske myndigheter	Tyrkia/Palestina	Free Gaza/Aktivister	Politikere FN	Andre nyhets-medier	Ekspert
Aftenposten												
Artikler (17)	52/3	8/8 begge sider til orde	9	11 Ja/4 Nei/2 Tja	2	1	11	2	14	4 + FN 4	5	2
Notiser (11)	1/9 + 2/2	1	3 + 7 byrå	1 Ja/2 Tja/8 Nei			2	1	1	2	4	1
Ledere (1)				Nei	1							
Red. kom. (5)		1	4	1 Ja/4 Nei	5							
Leserinnelegg (7)			2 ekspert/5 menigmann	2 Ja/5 Nei	4	3						
Forsider (6)				1 Ja/4 Nei								
Dagsavisen												
Artikler (18)	32/2, 1 + 3 med 24	6/4 begge sider til orde	8 + 3 NTB + 1 PEN forfatter	3 Ja/6 Nei/4 Tja	9	0	4	6	14	11 + FN 4	1	3
Notiser (5)	4/4 + 4/1		5 NTB	2 Ja/3 Nei	3	1	1	1			1	
Ledere (3)				1 Ja/2 Nei	3							
Red. kom. (4)					5							
Leserinnelegg (13)				2 Ja	11	2						
Sms												
Forsider (5)				1 Ja	3							
VG												
Artikler (11)	23/2, 3 + 9/1	4/2 begge sider til orde	8 + 1 Reuters/	3 Ja/1 Nei/1 Tja	4	0	5	1	15	3 + FN	6	4
Notiser (2)	2 (1 ??)		1						1			
Ledere (2)				2 Ja	1							
Red. kom. (3)				2 Ja	1							
Leserinnelegg (19-10 sms)				1 Ja	9 (6 sms)	8 (4 sms)						
Forsider (2)					1							

Vedlegg 4

Kildeanalyse tyske aviser

Aviss	Antall kilder	Avsender: Korrespondent	Andre Journalister/byrå/ekspert/menigmann	Begge sider kommer til orde	Fordømmelse av Israel	Forsvar av Israel	Israelske Kilder IDF + myndigheter	Tyrkia/Palestina/Free Gaza/Aktivister	Politikere FN	Andre nyhetsmedier	Ekspert
Frankfurter Allgemeine (32)											
Artikler (17) + 2 (19)	96/5,6 96/5	11 /10 kommer begge sider til orde	8/0 byrå	11 Ja/3 Nei	5	(1)	18	28	27 + 8 tyske	9	1
Notiser (7)	6/1		6	4 Ja/3 Nøytrale	3	2					
Ledere (3)					3						
Red. kom. (1)	1	1		Ja						1	
Leserinlegg (2)			Fast spaltist + Amoz ~~QZ~~	Nei	1	1					
Forsider (2) – regnet inn i art.	9 i en artikkel	2		Ja			1	3	1 FN/3	1	
Süddeutsche (22)											
Artikler (14) + 3 på forsiden (17)	39/2,8 55/3,2	PM 8/7 begge	8	10 Ja/4 Nei	1	0	16	19	4 FN/10	9	1
Notiser (1)	3		1	Ja						3	
Ledere (2)				Nei	2						
Red. kom. (1)											
Leserinlegg (1)	1		Ekspert		1						
Forsider (3)	16/3			3 Ja			3	5	3 FN/6		
Bild (6)											
Artikler (3)	5/1,7		3	2 Nei/1 Tja		2	1		2 (USA-D)		
Notiser (1)	1										
Ledere (0)											
Red. kom. (1)	1					1					
Leserinlegg (0)											
Forsider (1)	1					1					

Vedlegg 5

Kildeanalyse amerikanske aviser

Avis	Antall kilder	Avsender: Korrespondent	Andre journalister/byrå/ekspert/menigmann	Bege sider kommer til orde	Fordømmelse av Israel	For svar av Israel	Israelske Kilder IDF + myndigheter	Tyrkia/ Palestina /Free Gaza/ Aktivister	Politikere FN	Andre nyhetsmedier	Ekspert
New York Times (42)											
Artikler (9)+ (7) forsider = (16)	60/6.7 95/6	12	1 AP, sammen med Journalist + 9	13 Ja	1	0	26	23	5 FN/16 politikere (12 USA)	18	9
Notiser (1)	3	1	AP	Ja			1	1			
Ledere (3)					2						
Red. kom. (1 + 2 faste spaltister)	10 i red. kom	1	2 Faste spaltister		2	1			10 i eget land		
Leserinlegg (21)			5 eksperter, kjendiser + 15	4	13	8					
Forsider (7)	35/5										
USA Today (8)											
Artikler (4) + 1 forsider art. (5)	18/4.5 24/4.8	1 (fri-lans)	4 + NEWSWIRE/3 AP	2 Ja		2 Ja	7	5	FN 2/2 US pol.	7	2
Notiser (0)											
Ledere (2)					1	2 (?)					
Red. kom. (0)											
Leserinlegg (0)											
Forsider (2)	6										
New York Post (29)											
Artikler (7)	34/4.0	6		4 Ja/1 Nei		3	9	13	FN 3 / 4 (3 USA)		1
Notiser (0)											
Ledere (3)	3					2					
Red. kom. (4)	2 + 2 (spaltister)		2 faste spaltister + red. opinion NYP	1		4					
Leserinlegg (12)			7/5 profesjonelle» 7 menigmann	7 Nei	1	11					
Forsider (1)					1						

Vedlegg 6

Oversikt over kvantitativ dekning sortert etter partiskhet og omfang

Aviser								
	Antall artikler Fordømmer Israel Forsvarer Israel Begge siders ståsted	Notiser Fordømmer Israel Forsvarer Israel Begge siders ståsted	Antall ledere Fordømmer Israel Forsvarer Israel Begge siders ståsted	Red. Kommentar Fordømmer Israel Forsvarer Israel Begge siders ståsted	Leserinlegg /replikk Fordømmer Israel Forsvarer Israel Begge siders ståsted	Antall kilder	Pro-Israelske kilder	Pro-Palestinske kilder
Dagsavisen (48)	18: 9 + 0 + 3ja /4 tja	5: 3 +1+2	3: 3 +0 +1	4: 4 +0 +0	13: 11 + 0 + 2 (9 på 3 linjer)	32/ 2.1	4	20
Aftenposten (47)	17: 2 +1 + 11	11: 0+0+3	1: 1+0+0	5:5+0+(1)	7: 4+3+ 2	52/ 3	11	16
New York Times (42)	16:1 +0+13	1:0+0+1	3:2+0+0	3 (2):2+1+0	21: 13+8+4	95/ 6	26	23
VG (39)	11: 4 + 0 +5	1:1+0+0	2: 1+0+2	3: 1+0+2	19: 15+12+ 1 (10 SMS)	23/ 2.3	5	16
Frankfurter Allgemeine (32)	19:5+1+11	7: 3+2+3	3:3+0+0	1:0+0+1	2:1+1+0	96/ 6	18	28
New York Post (27)	7:0+3+4	0	3:0+2+1	4/2:0+4+1	12/5:1+11+7	34/ 4	9	13
Süddeutsche Zeitung (22)	17: 1+0+10	1:0+0+1	2:2+0+0	1:	1: 1+0+0	55/ 3.2	16	19
USA Today (9)	5:0+2+2	0	2:1+2+2	0	0	24/ 4.8	7	5
BILD (6)	3:0+2+1	1	1	1:0+1+0	0	5/1. 7	1	0